

**Dokument om
MLK-oppositionen**

**Debatt om
strategi & taktik,
leninism vs stalinism m m**

Innehållsförteckning

Förord.....	1
MLK, den teoretiska kampen och propagandan	3
1a. Inledning.....	3
1b. Kort om förbundets läge.	3
2. Den interna teoretiska kampen.....	4
3.a. Den kommunistiska pressen.....	4
3.b. Den kommunistiska pressens innehåll och Stormklockan.....	5
3.c. Konkreta förslag till ämnesområden som ökar allsidigheten.	8
Sammanfattning.	11
Om motsättningarna kring Röd Front	13
Utdrag ur MLK-U-å:s rapport till förbundsledningen den 4.5.72:	13
PB:s Röd Front-linje – politiskt felaktig och ett brott mot DC.....	15
MLK, RÖD FRONT OCH DFFG.....	17
Bilaga	19
Om Kominterns program – några reflektioner.....	22
Den proletära internationalismen	22
Kominterns program 1928	24
Kominterns linje i Tyskland 1928 – 34.....	26
Inledning	26
I. Historik över kampen mot fascismen i Tyskland	29
II. Kritik av Kominterns och KPD:s linje	44
III. Komintern och kampen mot fascismen under folkfrontsperioden.....	50
Tillägg.....	52
Leninismen och den demokratiska centralismen.	54
1. Inledning.	54
2. Något om frågeställningen.	55
3. Några exempel ur SUKP(b):s historia.	56
4. Något om problemens aktualitet	62
5. För det leninistiska partiet.....	65
Granskning av några mytfabrikationer	70
1. Frågan om Stalins roll i mars 1917	70
2. Om Stalins och Trotskijs roll i Oktoberrevolutionen.....	74
3. Lenin och Stalin om rysk-japanska kriget 1904 – TVÅ LINJER	77
Mened.....	80
Bilaga	82
Interdemokrati och offentlig debatt i revolutionära partier.....	82

Förord

Denna dokumentsamling innehåller debattinlägg som rör lite av varje.

Den första artikeln, ”MLK, den teoretiska kampen och propaganda”, var det allra första inlägget från oppositionens sida. Artikeln behandlar främst MLK:s propaganda och agitation som kritiserats för att ha en snäv facklig inriktning, något som i ”leninistiskt” språkbruk brukar kallas för *ekonomism*. MLK:s ekonomism var en av oppositionens viktigaste kritikpunkter, eftersom den ledde in på strategiska och programmatiska frågeställningar. Ekonomismen behandlades i flera inlägg (bl a i en lång artikel av Åke Paulsson). Bortsett från ”MLK, den teoretiska ...”, finns dock ingen av dessa artiklar med i denna dokumentsamling – anledningen till att vi inte medtagit dessa dokument är att de är ganska långa, samtidigt som det mesta av deras innehåll är leninistiska elementa som kan inhämtas genom att läsa Lenins *Vad bör göras?* och övriga skrifter om ekonomismen.

Den andra artikeln i dokumentsamlingen, ”Om motsättningarna kring Röd Front”, är egentligen flera dokument, som i grund och botten rör *enhetsfronttaktiken* i allmänhet, dvs inte bara Röd front (KFml:s 1:a majdemonstrationer), utan också förhållningssättet till DFFG (FNL-rörelsen) m m.

Sedan följer två artiklar som handlar om Komintern (den Kommunistiska Internationalen).

Den första av dessa diskuterar Kominterns program från 1928 (dess skrivningar om den proletära internationalismen kritiserats). Inlägget skrevs med anledning av att MLK vid denna tidpunkt hade publicerat programmet i en faksimilupplaga.

Den andra Komintern-artikeln, ”Kominterns linje i Tyskland 1928 – 34”, rör kampen mot nazismen i Tyskland och varför den misslyckades. Denna artikel är den klart viktigaste i hela detta häfte, eftersom den rör grundläggande taktiska och strategiska frågor.

”Leninismen och den demokratiska centralismen” är också en viktig artikel. Den rör en av leninismen grundfrågor, nämligen partiet och den demokratiska centralismen. Här diskuteras frågor som fraktioner, partidemokrati m m.

Slutligen följer två artiklar med exempel på stalinistisk historieförfälskning.

Anmärkningar

Lenin-citaten är hämtade från en lite äldre version av Lenins *Valda verk* (i 2 band, som i sin tur var indelade i två delar vardera).

I någon artikel kan det finnas nyskrivna kommentarer och tillägg – detta anges i så fall. Dessutom har ett par noter med nyare källhänvisningar tillagts.

Som bilaga har tillfogats artikeln ”Interndemokrati och offentlig debatt i revolutionära partier” av Murray Smith. Artikeln behandlar delvis samma problematik som ”Leninismen och den demokratiska centralismen”, men ur delvis annorlunda synvinkel. Artikeln har medtagits för att ytterligare belysa denna viktiga problemställning (den ger också fler exempel hämtade från bolsjevikernas historia).

Förkortningar

DFFG = De Förenade FNL-grupperna

FFF = Fria Fackföreningsfolket

FK = Förbundet Kommunist

KFml = Kommunistiska Förbundet marxist-leninisterna

MLK = Marxist-leninistiska Kamförbundet

RMF = Revolutionära Marxisters Förbund

Litteraturtips

För dem som vill tränga lite djupare in i de frågeställningar som behandlas i dessa dokument hittar många litteraturhänvisningar i inläggen (bl a en hel del Lenin-verk). Fler lästips (med länkar till de dokument som finns på nätet):

Enhetsfronttaktiken:

”Leninism eller centrism i enhetstaktiken, om Förbundet Kommunist” (*Fjärde Internationalen* 3/74) [Finns här: [Om FK](#)]

Artiklar om enhetsfronten i *Fjärde Internationalen* 2/80.

[Kominterndokument om enhetsfronten](#)

Kominterns program: Trotskij, [Tredje internationalen efter Lenin](#)

Kampen mot nazismen:

Trotskij, [Kampen mot nazismen i Tyskland](#)

Fernando Claudín, [Krisen i den kommunistiska rörelsen, band 1](#) (tar upp såväl kampen mot nazismen i Tyskland som erfarenheter av folkfrontspolitiken)

Bo Gustafsson m fl: [Debatt: Kampen mot nazismen i Tyskland](#) (ur Marxistiskt Forum, KFml/SKP:s teoretiska tidskrift)

MLK, den teoretiska kampen och propagandan

1a. Inledning.

Det är ett välkänt faktum, att klassikerna brukar tala om ”tre former för socialdemokratins stora kamp”, nämligen den ekonomiska, politiska och teoretiska. Det är väl också bekant att en kommunistisk organisation inte under en längre tid kan låta någon av dessa kampformer träda åt sidan för någon av de övriga, utan att alla dessa element måste finnas med. Den kamp som kommunisterna för måste beröra alla dessa områden, verksamheten måste vara allsidig.

Vi tror nu, att MLK har kommit till en punkt, där vi måste stanna upp och se över vår verksamhet för att kunna gå vidare och lösa de problem som partibygget ställer.

För att bidra till att lösa dessa frågor, ämnar vi i en rad inlägg till IB, lägga fram synpunkter på dessa frågor. Denna artikel är den första och vi har här koncentrerat oss på frågan om den teoretiska kampen i och utanför förbundet, samt utformningen av MLK:s utåtriktade propaganda och då främst *Stormklockan*.

1b. Kort om förbundets läge.

Förbundet har under det senaste året, haft många problem att brottas med – under en period (hösten -70) stod t.o.m. frågan om MLK:s fortsatta existens på dagordningen. Emellertid lyckades det inte för MLK:s inre och yttre fiender att krossa förbundet. Vår verksamhet kom igång och vi noterade en hel del framgångar och drog värdefulla erfarenheter. Idag kan man väl säga att framtiden ser ljus ut.

Under de svåra betingelser som förbundet fick kämpa under, gjordes mycket hårda prioriteringar när det gällde förbundets verksamhet. Förbundets krafter inriktades på, att med den taktiska huvudlinjen som utgångspunkt försöka omorientera förbundet mot arbetarklassen och skapa en proletär förankring. Detta var och är förbundets huvuduppgift, om detta torde alla i förbundet vara överens.

Emellertid kom förbundets begränsade resurser att tvinga fram en ganska så ensidig inriktning på fackliga frågor. För organiserandet av proletära enhetsfronter var och är studiet och propagandan kring dessa frågor nödvändiga. Samtidigt innebar detta att vi inte hade några möjligheter att i önskvärd omfattning befatta oss med andra problem. Vi saknar t.ex. fortfarande någon egentlig linje i frågor som skolarbetet, soldatarbetet, EEC, Norrlandsproblemet, studentarbetet och den anti-imperialistiska kampen.

Frågor av detta slag är inte oviktiga, utan är nödvändiga att ta itu med och behandla om vi ska kunna lösa uppgiften att bidra till byggandet av ett verkligt m-l-parti i Sverige. Den fina verksamhet som vi hittills har initierat skulle på sikt bli tandlös om vi inte tar itu med sådana frågor.

Andra brister, när det gäller förbundets utåtriktade arbete är att vi inte haft möjligheter att med kraft ta itu med den teoretiska kampen mot de felaktiga linjer, som finns representerade inom den svenska ”vänstern”. Detta är också en viktig uppgift, om vi ska kunna lösa uppgiften att bidra till partibygget.

Vi skulle kunna fortsätta att räkna upp olika uppgifter, som vi förr eller senare *måste* ta itu med på allvar, men det är inte avsikten med denna artikel, utan ovanstående bör bara ses som ett försök att ge exempel på de problem vi måst ta itu med att lösa.

2. Den interna teoretiska kampen.

En brist under det senaste året har varit, att den interna debatten i förbundet faktiskt varit av ganska så ringa omfattning.

När det gällt att precisera förbundets linje i olika frågor (t ex SACO-strejken, FFF, synen på fackföreningarna), så har denna uppgift till största delen tillfallit Politbyrån, Stkl-redaktionen och enstaka förbundsmedlemmar.

I andra frågor, t.ex. synen på KFml och KFml(r), där det under det senaste halvåret överhuvudtaget inte presenterats något material, kan man idag säkert åt finna många olika åsiktsnyanser i förbundet.

Detta är förhållanden som måste rättas till!

För att ena förbundet ideologiskt, utforma och förbättra förbundets politiska linje, är det nödvändigt att få igång den interna debatten.

Om inte den interna kampen kommer igång, så kommer förbundets ideologiska enhet att försvagas och på sikt gå helt förlorad. Den ideologiska kampen i förbund utgör organisationens inre liv och är ett livsvillkor för en levande kommunistisk organisation,

För att återigen ta upp exemplet med KFml resp. KFml(r), så återfinns i förbundet säkert många olika uppfattningar beträffande dessa organisationer. En del anser kanske att KFml eller (r) är ganska bra, medan andra inte betraktar någon av organisationerna som ens marxist-leninistiska.

Det är helt nödvändigt att ena förbundet i en syn på dessa frågor. Om vi inte lyckas med detta, kommer förbundets eniga ansikte utåt att försvinna. Samma gäller DFFG och dess politiska linje. EEC-fronterna etc.

T.o.m. när det gäller en sådan, ytligt sett enkel sak, som användningen och innebörden av parollen ”Gör fackföreningarna till kamporganisationer” råder det troligen olika uppfattningar. Detta får till följd, att man på olika ställen i landet använder och argumenterar kring parollen på olika sätt (se särskild artikel).

Ett annat, inte oviktigt problem, är att förbundet idag saknar en enhetlig på sympatisörs- och andra studier. Vi saknar idag något som kan kallas för grundcirkel. På olika ställen i landet ser studierna olika ut och dessutom är intagningspolitiken när det gäller nya medlemmar olika på olika ställen.

Även i dessa frågor fordras det en diskussion inom förbundet. Denna diskussion måste gälla både vilket material som kan vara lämpligt att använda i olika cirklar och sättet att leda cirklarna och diskussionerna i dessa. Dessa diskussioner måste ha två funktioner: dels att leda fram till en så enhetlig syn på medlemskriterier som möjligt, dels att överhuvudtaget få cirklarna så bra som möjligt.

Andra frågor, som bör diskuteras i förbundet är t ex frågan om Stalin (det finns kongressbeslut på detta), VpK, MLK:s propaganda och agitation (press, flygblad, möten, etc.), Kinas utrikespolitik o s v, dvs sådana problemställningar, som man i sin praktik, som kommunist, ofta stöter på.

3.a. Den kommunistiska pressen.

När man diskuterar *Stormklockan* och den teoretiska tidskriftens innehåll och utseende, bör man först och främst fråga sig: Vad är en kommunistisk tidning för något, vad är dess syften och funktion?

Om vi går tillbaka till klassikerna för att söka deras svar på denna fråga, finner vi ett ganska

entydigt svar: En kommunistisk tidning är 1) en kollektiv organisatör och 2) en kollektiv propagandist och agitator.

Om vi först tar upp problemet med att tidningen ska vara en kollektiv organisatör, så blir följdfrågan: Organisatör för vad?

Ja, svaret är inte svårt att finna, det ger sig nästan av sig självt: den kommunistiska tidningen skall givetvis vara ett medel för att knyta människor till den kommunistiska rörelsen. Tidningen skall, genom att tillföra arbetarklassens avancerade element en socialistisk klasspropaganda, vara ett medel för att kommunisterna. Den kommunistiska tidningen skall ha till uppgift att lyfta upp arbetarklassens mest medvetna element (naturligtvis även människor ur andra klasser och skikt) till partiets eller den kommunistiska organisationens nivå: Dessutom skall tidningen vara ett medel för att organisatoriskt bygga upp förbundet, genom att skapa nya kontakter, kommissionärer etc.

Denna socialistiska medvetenhet, som vi talat om ovan, kan – som Lenin utrett på ett mycket grundligt sätt – endast åstadkommas genom *allsidiga politiska avslöjanden* (som naturligtvis framställs med utgångspunkt från en *socialistisk* ståndpunkt – och inte något annat).

Vi ser här, att vi osökt kommer fram till frågan om propagandans och agitationens utformning, dvs hur denna ska se ut för att fylla sina uppgifter. För att besvara denna fråga bör man kanske först göra klart för sig vad som menas med propaganda resp. agitation. (Det råder oklarhet på denna fråga i vänstern).

Med *propaganda* brukar man vanligtvis mena att man ger många idéer till ett fåtal (man vänder sig alltså i första hand till de mest medvetna).

Med *agitation* menas att man ger ett fåtal idéer till många (dvs man vänder sig till de breda massorna).

Vanligtvis brukar propagandan ske skriftligt, i tidningar och tidskrifter, medan agitation är muntlig eller sker i massspridning genom t ex flygblad.

Skillnaden mellan agitation och propaganda är viktig att ha i minnet, eftersom det får konsekvenser för utformningen av den kommunistiska agitpropen. Vi kan, när det gäller den ”kommunistiska” agitpropens utformning, iaktta två ytterligheter representerade av KFml resp. KFMLr. KFml skiljer ytterst sällan mellan agitation och propaganda, man vänder sig alltid till ”större delen av folket”. När det gäller KFMLr, så är både agitationen och propagandan oftast utformad så, att den stöter bort även progressiva människor, allt har blivit ”propaganda” och dessutom en sekteristisk sådan.

Om vi sammanfattar, kan vi säga att en kommunistisk tidning skall dra människor till den kommunistiska rörelsen och att agitationen och propagandan är ett medel för att lösa detta problem och måste alltså ges en sådan utformning att målsättningen kan uppnås.

Efter detta korta principiella resonemang skall vi försöka klargöra vad vi anser detta får för konsekvenser och huruvida *Stormklockan* hittills på ett bra sätt uppfyllt de krav man måste ställa.

3.b. Den kommunistiska pressens innehåll och Stormklockan.

När man diskuterar *Gnistans* innehåll med KFml:are och påvisar att där står allt mindre om socialismen, allt mindre om den kommunistiska synen på olika problem så får man oftast svaret att det går att läsa om dessa saker i *Marxistiskt Forum* och att *Gnistan* inte skall behandla sådana saker. Man tillägger ofta att orsaken till detta är att arbetarna inte är intresserade av annat än relativt näraliggande problem.

Vi skulle tro att varianter av denna uppfattning inte är alltför ovanliga i MLK heller och vi ska därför beröra denna fråga.

Vi anser att denna uppfattning är fullständigt felaktig. Denna ståndpunkt, att arbetare (även de avancerade) bara (eller huvudsakligen) är intresserade av relativt näraliggande problem – den fackliga kampen och med den sammanhängande problem – och att man därför först måste knyta till sig de mest medvetna arbetarna genom att behandla dagskrav, *innan* man på allvar kan ta itu med att behandla frågor (som man i och för sig erkänner är nödvändiga att förr eller senare ta itu med) – **DETTA ÄR EN HELT FELAKTIG OCH I GRUNDEN REAKTIONÄR UPPFATTNING!**

I verkligheten förhåller det sig så att arbetarna (särskilt de avancerade) är intresserade av allsidiga politiska avslöjanden. Det är faktiskt att underskatta arbetarklassen – den klass som står inför den historiska uppgiften att genomföra den socialistiska revolutionen – att inbilla sig att denna klass mest medvetna skikt (även den stora massan) inte skulle intressera sig för frågor utanför det begränsade perspektivet av den egna klassens ekonomiska kamp.

I stället är det så att arbetarklassens mera medvetna element önskar och ofta kräver att få förklarat för sig de större sammanhangen. ”Rapporter från den lokala klasskampen” i form av längre beskrivande artiklar (om det inte gäller större händelsen förstås, t ex större strejker, eller andra av speciellt intresse), intresserar emellertid oftast endast de arbetare, som är lokalt berörda.

I detta sammanhang kan det vara på sin plats med ett längre citat av Lenin, där han behandlar problemet med propagandan och agitationen i en kommunistisk tidning:

Arbetarrörelsens historia i alla länder visar att arbetarklassens bättre situerade skikt snabbare och lättare låter sig påverkas av socialismens idéer. Det är från dessa skikt, som de avancerade arbetare, som varje arbetarrörelse för fram, huvudsakligen kommer. Det är dessa som kan vinna de arbetande massornas förtroende, som helt och hållet ägnar sig åt att utbilda och organisera proletariatet, som medvetet accepterar socialismen och som t o m utvecklar egna socialistiska teorier. Varje livsduglig arbetarrörelse har fört fram sådana arbetarledare, sin egen Proudhon, Vaillant, Weitling och Bebel. Och vår ryska arbetarrörelse lovar att inte släpa efter den europeiska rörelsen i detta avseende. Vid en tidpunkt då den utbildade societeten håller på att förlora sitt intresse för uppriktig, illegal litteratur och när en passionerad längtan efter kunskap och socialism växer fram bland arbetarna, träder det från arbetarnas led fram verkliga hjältar, vilka trots de usla levnadsvillkoren och trots fabriksarbetets utarmande straffarbete har en så fast karaktär och vilja att de studerar, studerar, studerar och blir medvetna socialdemokrater – ”arbetarintelligensian”. Denna ”arbetarintelligensia” finns redan i Ryssland och vi måste anstränga oss för att försäkra oss om att dess led regelbundet förstärks, att dess högtsträvande intellektuella krav tillfredsställs och att ledarna i det Ryska Socialdemokratiska Arbetarpartiet kommer från dess led. Den tidning som vill bli organ för alla ryska socialdemokrater måste därför stå på de avancerade arbetarnas nivå, den får inte på ett konstlat sätt sänka sin nivå, utan tvärtom måste den ständigt höja den och den måste följa upp alla de taktiska, politiska och teoretiska problem som den internationella socialdemokratiska rörelsen ställs inför. Först då kommer arbetarintelligensians krav att tillfredsställas och den kommer att ta de ryska arbetarnas och följaktligen den ryska revolutionens sak i sina egna händer.

Efter det till antalet smala skiktet av avancerade arbetare kommer det breda skiktet av genomsnitts-arbetare. Dessa arbetare strävar också ivrigt efter socialismen, de deltar i arbetarnas studiecirklar, de läser socialistiska tidningar, de deltar i agitationen och de skiljer sig från det föregående skiktet bara i det avseendet att de inte kan bli självständiga ledare för den socialdemokratiska arbetarrörelsen. Genomsnitts-arbetare kommer inte att förstå en del av artiklarna i en tidning som syftar till att bli partiets organ, han kommer inte helt förstå ett intrikat teoretiskt eller praktiskt problem. Detta betyder inte alls att tidningen måste sänka sig till samma nivå som massan av läsare. Tvärtom måste tidningen höja deras nivå och hjälpa till med att föra fram avancerade arbetare från mellanskiktet. Sådana arbetare, upptagna av lokalt praktiskt arbete och huvudsakligen intresserade av de viktigare händelserna inom arbetarrörelsen och de omedelbara problemen med agitationen, borde förbinda alla sina handlingar med hela den ryska

arbetarrörelsens tankar, dess historiska uppgift och det slutliga socialistiska målet. Därför måste tidningen, vars massa av läsare är genomsnittsarbetare, förbinda socialismen och den politiska kampen med varje lokal och begränsad fråga.

Bakom skiktet av genomsnittsarbetare kommer till sist den massa som bildar proletarietets lägre skikt. Det är mycket möjligt att en socialistisk tidning kommer att vara helt eller nästan obegriplig för dem (t o m i Väst Europa är antalet socialdemokratiska röster större än antalet läsare av socialdemokratiska tidningar) men det vore absurt att därav dra den slutsatsen, att socialdemokraternas tidningar ska anpassa sig till arbetarnas lägsta möjliga nivå. Den enda slutsats man får dra är att annorlunda propaganda och agitationsformer måste användas när socialdemokraterna riktar sig till dessa skikt – pamfletter skrivna på enklare språk, muntlig agitation och, vilket är viktigast, flygblad i samband med lokala händelser ...

Agitation bland arbetarnas lägre skikt kräver naturligtvis stora personliga egenskaper hos agitatorn, kännedom om lokala förhållanden och branschen i fråga etc. ”Taktik och agitation får inte förväxlas”, säger Kautsky i sin bok mot Bernstein. ”Agitationsmetoderna måste anpassas till individuella och lokala förhållanden. Varje agitator måste själv få välja de metoder som han förfogar över. En agitator kan skapa ett väldigt intryck genom sin entusiasm, en annan med sin bitande sarkasm, en tredje genom att återropa ett stort antal händelser, etc. Agitationsformen ska inte bara anpassas till agitatorn utan också till åhörarna. Allt detta är självklart och inte enbart tillämpligt på den agitation som bedrivs bland bönderna. Man måste tala annorlunda till kuskar än till sjömän och till sjömän annorlunda än till tryckare. Agitationen måste *individualiseras*, men vår taktik, vår politiska *verksamhet* måste vara enhetlig ” (s. 2-3). Dessa ord från en ledande representant för den socialdemokratiska teorin rymmer en utmärkt värdering av agitationen som en del av partiets allmänna verksamhet. Dessa ord visar vilken ogrundad fruktan personer hyser som tror att bildandet av ett revolutionärt parti för att leda den politiska kampen kommer att inkräkta på agitationen, att det kommer att skjuta den i bakgrunden och beskära agitatorernas frihet. Tvärtom, endast ett organiserat parti kan föra ut en vittomfattande agitation, ge den nödvändiga ledningen (och det nödvändiga materialet) i alla ekonomiska och politiska frågor, utnyttja varje lokal agitationsframgång för att upplysa alla ryska arbetare och sända agitatorer till de platser och till den miljö där de kan arbeta med störst framgång. Det är bara inom ett organiserat parti som personer med förmåga att arbeta som agitatorer helt och hållet kan ägna sig åt sin uppgift – till nytta både för agitationen och för de andra grenarna av det socialdemokratiska arbetet. Av detta kan man se att den som glömmer den politiska agitationen och propagandan på grund av den ekonomiska kampen, den som glömmer nödvändigheten av att organisera arbetarrörelsen i ett politiskt partis kamp, han kommer, bortsett från allt annat, att beröva sig möjligheten att framgångsrikt och säkert vinna proletarietets lägre skikt för arbetarklassens sak.”

(VI Lenin ”En bakåtsträvande strömning inom den ryska Socialdemokratin”, *Lenins kamp mot ekonomisterna* sid. 81-84)

Så långt VI Lenin. För den som vill läsa ytterligare om den kommunistiska agitationen och propagandan kan titta i *Valda verk* vol I:1 sid. 207-232.

Om vi återgår till det problem som vi började med, nämligen frågan om den teoretiska tidskriftens förhållande till tidningen, d v s i vårt fall KT resp. *Stormklockan*, så kan vi omedelbart fastslå att den teoretiska tidskriften i huvudsak ska vara propagandistisk. KT bör innehålla längre artiklar av analyserande karaktär – sådana artiklar hör inte hemma i en tidning av *Stormklockans* karaktär.

Men en kommunistisk tidning av *Stormklockans* typ ska också den vara kommunistisk, vilket innebär att den bör innehålla artiklar av både propagandistiskt och agitatoriskt slag. Dessa artiklar ska syfta till att inte endast ge vägledning i den pågående klasskampen, utan också ge ett vidare perspektiv på denna, d v s den ska vidga läsarens vyer. Den måste ta upp dessa frågor från en marxist-leninistisk utgångspunkt och försöka tillföra läsaren en kommunistisk medvetenhet.

Hur har då *Stormklockan* uppfyllt de krav man måste ställa på en kommunistisk tidning?

För det första vill vi påpeka att det är mycket som har varit bra i tidningen, *men* den har också varit

behäftad med brister – den har t ex ofta varit ganska så ensidig och ibland t o m ganska så tråkig.

Att *Stormklockan* varit ensidig kan vara försvarbart under en kortare period, om detta är resultatet av en medveten *taktik* men detta förhållande kan och får bara vara under en kortare tid.

Varför har nu *Stormklockan* enligt vår mening under det senaste året varit ganska så ensidig?

Jo: det som har behandlats i *Stormklockan* har ofta varit artiklar som enbart beskrivit kampen på olika avsnitt, på lokala arbetsplatser, eller mygel i fackföreningarna. Det är i och för sig riktigt att ta upp sådana saker och sådana artiklar måste givetvis *Stormklockan* innehålla, *men* dessa artiklar har ofta tagit upp en mycket stor plats i tidningen (ung. halva Stkl) och artiklarna har ofta just bara varit beskrivande utan att sammanknytas med vår allmänna taktiska och strategiska syn på dessa frågor.

Hur bör då sådana artiklar behandlas? För det första bör man koncentrera sig något särskilt viktigt område och noggranna ta upp både en redogörelse för de händelser man beskriver, och för det andra bör man ta upp kommunisternas syn på de taktiska och strategiska frågorna som sammanhänger med frågan (ex. vis nödvändigheten av att organisera proletär enhetsfront, dess förhållande till partibygget och kommunisternas perspektiv på detta, dvs hur vi betraktar enhetsfrontens roll i ett mera långsiktigt perspektiv.) Som kommunister måste vi inordna de proletära enhetsfronterna i vår taktik och strategi, som ett av medlen för att nå den socialistiska revolutionen.

När det gäller andra artiklar, som behandlar likartade ämnen, så bör man för det första försöka göra dem så korta och snärtiga som möjligt ("blänkare"). Ganska bra exempel på sådana artiklar är de artiklar som behandlat kampen på Nymans i de senaste *Stormklockorna*. (OBS ovanstående "mall" får naturligtvis inte ses mekaniskt, utan syftet är att få mer utrymme i *Stkl* för artiklar av annat slag, som vi nedan kommer att ge förslag till).

Utgångspunkten för det resonemang vi för här är naturligtvis att en kommunistisk tidning måste vara så allsidig som möjligt och detta har i sin tur sin grund i att det bara är just de allsidiga politiska avslöjandena som kan höja läsarnas medvetenhet till en kommunistisk nivå – och detta är ju vi har bl a *Stormklockan* till.

Vi kommer så fram till frågan: VAD skall man då använda det utrymme som förhoppningsvis blir över till?

För att besvara den frågan har vi nedan försökt ge några konkreta uppslag till ämnesområden som kan behandlas.

3.c. Konkreta förslag till ämnesområden som ökar allsidigheten.

I. Om man läser de senaste numren av *Stormklockan*, finner man att det nästan fullständigt saknas polemik mot andra "vänstergrupper". Den form av "kritik" av andra organisationer som förekommit är av indirekt slag: man har fört fram en politisk linje, som står i motsättning till ex.vis KFml:s, men *Stkl* har inte öppet pekat på vilka punkter det råder meningsskiljaktigheter. Detta är enligt vår mening en felaktig metod.

Varför? Jo, därför att den "normale läsaren" av *Stormklockan* har ingen möjlighet att på detta sätt förstå vari motsättningarna till andra organisationer består, om han överhuvudtaget förstår att det existerar sådana motsättningar

För att ge vägledning, för att hjälpa läsaren och då spec. de avancerade arbetarna att orientera sig i skogen av organisationer på vänsterkanten, måste läsaren göras medveten om vad motsättningarna gäller. Detta är ett mycket viktigt led i att höja läsarens politiska medvetenhet. Vi har inget att vinna

på, läsaren har inget att vinna på att motsättningarna inte dras fram i ljuset. För att kunna lösa motsättningar, måste man vara medveten om deras existens och faktum är att t o m många KFml:are (som läst Stkl) inte har upptäckt att det överhuvudtaget existerar några viktigare motsättningar mellan MLK och KFml. Hur ska man då kunna vänta sig att en kunskapshungrig, men oorganiserad avancerad arbetare skall kunna orientera sig bland dessa motsättningar. Det hjälper inte med att läsaren i största allmänhet tycker att *Stormklockan* är den bästa av m-l-tidningarna och att MLK är ”bäst”, utan vi måste också försöka klargöra *varför* Stkl och MLK är bäst, *varför* MLK existerar som en egen organisation och *varför* vi inte anser det likgiltigt eller oväsentligt till vilken organisation den klassmedvetne arbetaren väljer att gå, utan att han bör välja MLK.

Dessutom ställs ofta en Stkl-försäljare inför frågor om skiljelinjerna mellan MLK och andra organisationer – man är intresserad av att få veta det! Artiklar som behandlar motsättningarna inom ”vänstern” uppfattas (om de skrivs vettigt) inte som ”vänsterkäbbel”, utan många är intresserade av och efterlyser sådana artiklar. (Ett bra exempel på hur sådana artiklar kan vara utformade är ledaren i Stkl nr 3-71).

Observera att detta inte är att återuppväcka teorin om ”existensberättigande genom kritik”, utan det är en fråga om att det faktiskt existerar reella, objektiva motsättningar mellan MLK och andra organisationer och att det så länge som dessa motsättningar existerar, så måste vi arbeta för att vinna folk för vår linje och det kan vi inte göra (i någon större omfattning) om vi inte klargjort vår linje i förhållande till andra linjer: Då motsättningarna inte står klara är det faktiskt konsekvent av en person som befinner sig utanför rörelsen att söka sig till den av organisationerna som är störst t ex KFMLr/KFml/VPK.

Vi anser alltså att när man presenterar vår linje i t ex de fackliga frågorna, så ska man också tala om på vilka punkter vår linje skiljer sig från KFml:s och r:s etc.

Dessutom är det enligt vår uppfattning speciellt viktigt att avgränsa sig åt höger (i dagens läge) och detta av 3 skäl:

1. Högerfaran är huvudfaran under den nuvarande epoken.
2. KFml:s högervridning medför risker för att de som i och utanför den s k revolutionära vänstern, som reagerar mot denna högeropportunist lätt faller av åt vänster – till KFMLr och trotskismen. Denna risk blir allt större om inte MLK klart avgränsar sig gentemot KFml(s) (och VPK). MLK måste framstå som ett *klart* alternativ till KFml (och VPK), för de som reagerar mot KFml:s högerfel. Om vi inte lyckas att tillbakavisa den linje som KFMLr gjort sig till talesman för, nämligen att MLK idag inte är annat än en svans åt KFml, så kommer vi under den , närmaste framtiden få se många (onödiga) övergångar till KFMLr liknande dem senast i Malmö.
3. Korrigeringsrörelsen (som det heter) i KFml(s) skapar goda betingelser för att inplantera en riktig linje i delar av KFml. Enligt vår mening har KFml-ledningen genom korrigeringsrörelsen” släppt loss motsättningar som kommer att bli mycket svårlösta. Vi ska inte stå till tjänst med att hjälpa dem att lösa sina motsättningar själva, vilket skulle stärka högeropportunisten i KFml. Vi ska inte stå vid sidan och titta på, utan läget är gynnsamt för en hård kamp mot KFml:s högerfel.

När det gäller motsättningarna inom ”vänstern” är det också en bra infallsvinkel att ta upp presentationer av MLK, dess politik och historiska framväxt. Ofta möts man av frågor som: Var står MLK?, Vad vill MLK?. I dessa sammanhang kan man också ta upp orsakerna till ”vänsterns” splittring, *varför* denna splittring är nödvändig och hur den ska övervinnas.

II. Partibygget bör behandlas på ett mer grundligt sätt. Man kan behandla dels partiets uppgifter

allmänt, dvs den m-l teorin om partiet, dels hur vi själva tänkt oss bygget av partiet i praktiken. Man kan behandla frågor som de kommunistiska arbetsplatscellernas och bostadscellernas uppbyggnad och uppgifter. Detta är frågor som intresserar folk utanför och inom den ”revolutionära rörelsen”, och dessutom är de viktiga för att ge en riktig bild av vår syn på partibygget. Det räcker inte med att som hittills ge en konkret vägledning när det gäller organiseringen av proletära enhetsfronter och bara allmänt prat om partibygget (att det är huvuduppgiften etc etc.)

Partibygget är en *konkret* fråga och kan inte reduceras till frågan om att bygga enhetsfronter och därför måste också frågan ges utrymme i *Stormklockan*.

I artiklar som behandlar partibygget bör man också ta upp frågan om hur kommunister ska arbeta i fronter och andra massorganisationer.

Någon som läst ovanstående kanske reagerar: Ja, men sådant behandlar vi internt: Till detta skulle vi vilja svara: Vi förespråkar här inte en r-linje, som innebär löjligt skryt om att MLK har så och så många driftceller här och där etc. utan hur vi ser på partibygget idag, hur partiet byggs upp, dess uppgifter osv. Detta kan vi och måste vi behandla.

III. Vi måste ta upp och behandla socialismen i särskilda artiklar i *Stormklockan*. Sådana artiklar kan sammanknyta frågor om statens klasskaraktär nu och efter revolutionen, arbetarrådets funktion och uppgifter under proletariatets diktatur, nödvändigheten av att förbereda sig för väpnad kamp, påvisandet av revisionismens illusionssprideri etc. Sådana artiklar bör skrivas så lättfattligt som möjligt så att verkligen läsaren får en chans att förstå dessa så viktiga frågor.

När det gäller behandlingen av socialismen och vägen till denna, så kan och ska naturligtvis sådana frågor tas upp i samband med artiklar av annat slag, t ex artiklar om kapitalismens kris. Det är emellertid mycket viktigt att skrivningarna inte får ”stämpelkaraktär” över sig. Om skrivningarna får en sådan karaktär, så blir följden bara att de ger ett sekteristiskt intryck (Jfr hur r-arna behandlar frågan om det väpnade upproret). I de fall man behandlat socialismen och olika strategiska problem i de senaste numren av *Stormklockan* har man tyvärr inte lyckats med att helt undvika denna fälla.

Överhuvudtaget så kan man säga att villkoren för att man skall kunna utnyttja ”stämplar” (dvs korta fraser om socialismens nödvändighet) är att de på ett naturligt sätt hänger ihop med och följer logiskt av det resonemang, som man tidigare fört i artikeln. Emellertid är detta inte nog: Socialismen får inte bli något som man pliktskyldigast hänger på för att ”det ska vara med”. Frågan om socialismen är den viktigaste frågan för en kommunist. För att läsaren inte skall uppfatta frågan om socialismen enbart som proklamationer och fraser, måste man på ett ordentligt sätt ta itu med denna fråga i särskilda artiklar.

IV. Vanliga och viktiga marxist-leninistiska begrepp kan tas upp ett och ett och förklaras. T ex proletariatets diktatur, utsugning, mervärde, borgerlig demokrati resp, borgerlig diktatur, arbete-arbetskraft-arbetslön-internationalism, International. Man kan exempelvis göra så att man i varje nr av *Stkl* tar upp och behandlar ett sådant begrepp och försöker förklara det på ett så begripligt sätt som möjligt. Vi tänker själva skriva ett förslag till en artikel som behandlar proletariatets diktatur..

V. *Stormklockan* bör ta upp och föra kamp mot olika borgerliga, småborgerliga och s andra felaktiga politiska uppfattningar och ideologier som reformismen, revisionismen, anarkismen, pacifismen, trotskismen och religionen.

Den svenska statsapparats funktion och uppbyggnad är ett tacksamt objekt. När det gäller detta ämnesområde har det redan förekommit några bra artiklar i *Stormklockan*, men ämnet innehåller också många andra aspekter värda att ta upp. T ex kan man ta upp avslöjande riksdagsdebatter,

utredningar, kommunalt mygel, den statliga företagsverksamheten (t. ex. skandalen med AB statsföretag), departementpersonalens sociala sammansättning, militärapparaten och kommunisternas arbete i denna, UKÄ, SÖ, osv osv.

VII. Historiska återblickar på klasskampen i och utanför Sverige. Sådana artiklar är mycket skolande och det har också visat sig att de artiklar som hittills funnit i *Stkl* har mottagits på ett mycket positivt sätt. Det är alltså önskvärt med mer forskningsarbete i dessa frågor.

VIII. Det finns också andra intressanta och viktiga problem att ta upp. Exvis miljöförstörelsen, kvinnofrågor, studentfrågor, indoktrineringen i skolor och massmedia, recensioner av progressiv litteratur etc.

IX. *Stkl* bör konsekvent användas för att hävda vår självständighet gentemot allehanda fronter. När man t ex behandlar Vietnamkriget, kan man påvisa kampens objektiva karaktär, kommunisternas ledande roll i befrielseströrelserna etc. Utifrån dessa aspekter, liksom kravet på återförening av hela Vietnam, kan man utifrån en kommunistisk ståndpunkt påvisa att det är i högsta grad troligt att den vietnamesiska revolutionen efter det att USA-imperialisterna (och deras lakejer) kastats ut, kommer att övergå i en socialistisk revolution utan något mellanliggande stadium av borgerlig demokrati. (Se t ex Vietnams Arbetarpartis historia)

När det gäller EEC-frågan, kan man påvisa den socialistiska lösningen av problemet osv osv.

När man skriver sådana artiklar, får man också möjligheter att konkret redogöra för fronternas förhållande till partiet. Vi kan påvisa att vi stödjer frontens krav och kamp, samtidigt som vi har ett vidare perspektiv på dessa problem. Vårt stöd till fronterna är naturligtvis beroende av om frontens linje är riktig eller inte. Att som i *Stkl* nr 10 föra en ren svanspolitik gentemot DFFG, dvs hylla högervändningen och den mer eller mindre meningslösa namninsamlingen anser vi vara felaktigt. Detta är ännu allvarigare under nuvarande betingelser, då opposition mot DFFG:s högervändning finns både i MLK, KFml/Clarté och i DFFG.

X. Det kan vara lämpligt att införa en sida med klipp och kommentarer och insändare (jfr norska Klassekampen). Även förbundsmedlemmar kan skicka in bidrag. Snart nog så kommer antalet insändare utifrån att öka. En insändare som kritiserar ger också möjlighet att på ett naturligt sätt korrigera en felaktig linje och göra självkritik.

XI. Vad gäller det stilistiska, så måste vi bryta med "Komintern- och Pekingsvenskan" som fortfarande sätter onödiga spår och gör vissa artiklar mer än nödvändigt svårlästa. En *lagom* dos av r:arnas mustiga språk skulle också göra gott.

Sammanfattning.

Med denna artikel har vi försökt visa på att det för närvarande finns vissa högertendenser i MLK och hur de ska korrigeras. Frågorna gäller förbundets interna liv och utåtriktade propaganda.

Högertendenserna, är särskilt allvarliga i detta skede, då KFml/Clarté och vänsterfraktionen i VPK uppvisar sonderfallstendenser. Speciellt när det gäller KFml/Clarté är sonderfallstendenserna stora, det verkar vara ganska så många som reagerat mot KFml/Clarté:s uppenbara högeropportunism. Om vi inte klart kan avgränsa oss åt höger, så kommer detta endast att stärka KFMLr och trotskisterna, samtidigt som vi förlänger livet på ett bankrutt KFml/Clarté.

Som vi tidigare nämnt, finns det stora risker för att de revolutionära strömningarna i KFml/Clarté söker sig till KFMLr i brist på andra alternativ, om vi inte lyckas att klart avgränsa oss åt höger och vänster. Detta är i dagens läge också onödigt. Situationen är idag helt annorlunda än hösten 1970.

Vi har nu resurser, utan att det får negativa konsekvenser för realiserandet av vår taktiska huvudlinje, att ingripa i den teoretiska kampen på vänsterkanten. Detta kan vi åstadkomma genom att precisera vår linje i olika stridsfrågor och genom att göra *Stkl* till ett verkligt kommunistiskt propagandaorgan.

En lösning av detta problem utefter de riktlinjer vi försökt skissera, kommer i stället för att utgöra en belastning för förbundet, förbättra våra möjligheter att omsätta den taktiska huvudlinjen i praktiken. En bättre propaganda och en intensifierad inre debatt kommer att stärka förbundet politiskt och organisatoriskt och därmed öka våra möjligheter att bidra till byggandet av SKP(ml).

Ett mekaniskt resonemang om att våra prioriteringar skulle utgöra ett nödtvunget hinder för att ta itu med dessa frågor måste avvisas med kraft. I verkligheten förhåller det sig precis tvärtom.

Just därför att våra prioriteringar tvingat oss att praktiskt ta itu med relativt få kampavsnitt, så blir det desto viktigare att ta itu med andra politiska frågor i vår inre debatt och vår propaganda. Detta är den enda möjligheten att för oss idag behandla dessa för partibygget så väsentliga frågor. I framtiden kommer partiets verksamhet att vara mycket mer mångsidig: från direkt politisk kamp mot staten till publicerandet av progressiva romaner – idag har vi inte sådana resurser. Men att redan idag på ett samvetsgrant sätt ta itu med att organisera allsidiga politiska avslöjanden med allt vad det innebär, det är en omedelbar uppgift, som dessutom är det bästa sättet att garantera en sund utveckling för den revolutionära rörelsen i Sverige.

FRAMÅT MOT SKP(ml)

sept-okt -71

Martin F och Anders H (MLK-Umeå)

Om motsättningarna kring Röd Front

Följande dokumentsamling är inte komplett men bör ge en bild av motsättningarna. Utelämnad är t.ex. ÅP:s artikel från 1.5.1972 – denna artikels innehåll finns emellertid med i utförligare form i den medtagna ÅP-artikeln, Vidare har vi bara det första (vårt) av båda de flygblad som nämns i rapporten från U-å medtagit (KFML:s officiella svar kan erhållas genom förbundsledningen). F.ö. torde KFML-Umeås verkliga ståndpunkt framgå av bilagan till MF/AH:s artikel om "MLK, röd front och DFFG" (KFML-ordf, interna inlägg).

Utdrag ur MLK-U-å:s rapport till förbundsledningen den 4.5.72:

Rapport om Röd Front.

Vi har försökt anpassa RF-linjen till de lokala förhållandena.

Vi inbjöds till RF-kommittén mycket sent, en vecka före 1:a maj. KFML ställde där VPK och oss inför fullbordat faktum när det gällde RF:s plattform. De försvarade sig huvudsakligen med praktiska argument för att tillbakavisa förslag på ändringar.

VPK ville t.ex. inte gå med i tåget om det skulle gå under beteckningen Röd Front, som de menade sammankopplades med KFML. VPK:s förslag var "Enhet – Solidaritet – 1:a maj". KFML gick emot en sådan namnändring med motiveringen att affischer och flygblad och inbjudningar redan gjorts under beteckningen Röd Front.

VPK och vi tillbakavisade dessa argument och påvisade att de snarare slår tillbaka på KFML självt, Genom att inbjuda till samarbete så sent kom de i praktiken att ställa oss inför fullbordat faktum och diktera villkoren för deltagande.

Men den viktigaste frågan där det uppstod motsättningar var RF:s politiska plattform. Alternativet att ha någon slags "Enhet-Solidaritet"-demonstration med rätt för respektive organisation att uppträda i kolonner med maxkrav förkastades av KFML/Clarté.

Alternativen stod då mellan en antimonopolistisk RF av vanlig KFML-typ, men med huvudvikten vid Indokina, å ena sidan, och en RF med en Indokina-del och en del på socialistisk-grundval.

Vi och. VPK drev här den senare linjen med argumenten att på arbetarklassens högtidsdag bör demonstrationen ha ett socialistiskt perspektiv. RF bör inte vara någon allmän missnöjes-manifestation utan en manifestation av de socialistiska krafternas styrka. [Jfr. parlamentariska val under kapitalismen. anm]

Eftersom HKF (hyreskampfronten), som av KFML hade inbjudits att delta på den ursprungliga plattformen, inte var närvarande på det första mötet så ajournerades det.

Vid det andra mötet, onsdagen före RF, drev vi och VPK-Umeå, -Obbola och -Holmsund att RF, utom Indokina-delen, bör stå på socialistisk grund. KFML/Clarté och HKF röstade för antimonopolistisk grundval. DFFG lade ned sin röst, Resultatet blev 3-3. KFML/Clarté hade alltså hellre valt enhet med HKF som organisation än med MLK och arbetarorganisationerna VPK-Umeå, -Obbola, -Holmsund. Observera här att de flesta i HKF går med i RF oberoende om HKF sätter sitt namn under ett upprop eller inte. Det är svårt att hitta någon som skulle bestämma sig för att gå i RF pga HKF:s namn står under ett flygblad.

Då lämnade vi och VPK RF-kommittén, eftersom vi som organisationer inte ville stå för en felaktig grundval. I en insändare i VK (samma som bifogade flygblad) tog vi upp vad som hänt och

uppmnade samtidigt våra sympatisörer att gå med i tågets Vietnamdel. Ett alternativ hade varit att gå med i RF med klart avgränsande paroller så att vår närvaro inte blivit ett stöd för KFML:s linje utan i stället manifesterat vår. Detta bedömde vi oss inte ha resurser till.

Demonstrationen blev matt. Den samlade 950 deltagare men entusiasmen saknades. Talkörsparollerna skreks pliktskyldigast, men det vore överdrivet att säga att de skallade mellan husväggarna: ”Nej till regeringens skatteförslag! Nej till arbetslöshet! Moms på maten tömmer faten!”

I KFML:s tal nämndes en gång i förbigående att socialismen är lösningen på problemen, men det var allt om den saken.

När vi nu efteråt bedömer saken kan vi inte annat än konstatera att vi agerade taktiskt och principiellt riktigt,

Principiellt riktigt därför att vi uppfattar vår linje som överensstämmande med marxismen-leninismen, taktiskt riktigt p.g.a. hur saker utvecklats. Motsättningarna inom KFML/Clarté har ökat. Bl.a. har ordföranden i KFML-Umeå uttryckt sitt gillande över vår linje. Och vårt förhållande till VPK har förbättrats betydligt. Bl.a. kan sägas att VPK-Umeå vid förfrågan har ställt sig positiva till tanken att anta en resolution om det felaktiga i VPK:s agerande i Stkl-frågan,

KFML:s svar till vårt flygblad bifogas. Observera att vårt agerande inte lett till att förhållandet till KFML/Clarté blivit antagonistiskt på något sätt. Som eventuellt är känt är debattklimatet inom vänstern i Umeå (med undantag för vissa r:are) mycket gott. Snarare har vår ställning stärkts inom vänster-Clarté, p.g.a. vårt principfasta agerande.

+++++

Gemensamt flygblad MLK/Vpk:

KFML splittrar enheten 1:a Maj

Första maj är arbetarklassens högtidsdag. På första maj demonstrerar man för socialismen – som är arbetarklassens lösning på problemen. Tidigare tågade arbetarna i socialdemokratiska tåg med kravet på utsugningens avskaffande som huvudparoll. Idag är de socialdemokratiska tågen enbart en defilerings för regeringens klassamarbetspolitik.

Enhet på riktig grund har varit nödvändig 1:a maj. Från 1967 kom ”Röd Front-tågen” som hade parollen om det socialistiska samhället som den viktigaste. Från 1971 togs socialismen bort som grundval i Röd Fronttågen för att få med icke-arbetarorganisationer ex. Liberaler. Detta visar att KFML inte betraktar 1:a maj som arbetarklassens högtidsdag, med socialismen som huvudparoll. Mån anser i stället att frågan om socialismen kan underordnas i demonstrationen som vilken annan paroll som helst. När skall man demonstrera för socialismen om inte första maj????

Den 24 april inbjöds undertecknade organisationer att delta i Röd Front-kommitténs möte (i praktiken KFML/Clarté) för att diskutera fram en enhetlig manifestation 1:a maj. Denna inbjudan mottogs med glädje. En riktig grund på 1:a maj är viktigare än någonsin. Kampen i Indokina är idag hårdare än någonsin. Kapitalismens kris tilltar i Västvärlden. Fascistiseringen ökar. Arbetslösheten ökar. Priser och hyror stiger. De demokratiska rättigheterna beskärs. Arbetarklassen tar upp kampen mot krisens verkningar. Klasskampen har skärpts.

I detta läge är det oerhört viktigt att kampen tas upp mot kapitalismen och att denna kamp inriktas fram mot socialismen. Ty socialismen är lösningen på alla missförhållanden under kapitalismen. I Röd Front-kommitténs möte vägrade KFML/Clarté att ta med Socialismen i tågets plattform, med hänvisning till att Hyreskampfronten inte tagit ställning till frågare om en socialistisk grundval. Ett nytt möte anordnades onsdagen den 26:e. KFML/Clarté vidhöll sin uppfattning. Man valde enhet med icke-socialistiska grupper före enheten med de socialistiska arbetarorganisationerna VPK, Umeå, Obbola och Holmsund samt MLK, Umeå. I avgörande omröstning blev resultatet 3-3, där VPK och MLK röstade för en socialistisk plattform medan KFML, Clarté och HKF gick emot. FNL-grupperna lade ned sin röst. Därmed omöjliggjorde ”den socialistiska organisationen” KFML en enhet 1:a maj på riktig grundval

Undertecknade org. lämnade därför Röd Front-kommittén. KFML har ytterligare en gång avslöjat att man saknar det socialistiska perspektivet! Rädes KFML socialismen??

Vi kommer därför inte som organisationer att delta i Rödfront-tåget. Däremot anser vi det viktigt att demonstrera för Indokinas folk.

VI UPPMANAR DÄRFÖR SYMPATISÖRER ATT GÅ UNDER PAROLLEN:
USA UT UR INDOKINA!

-
- Kamp mot monopolkapitalet – För socialismen:
 - Kamp mot klassarbetspolitiken – För en enad revolutionär rörelse!
 - Kamp mot imperialismen! leve den proletära internationalismen!
 - Solidaritet med Indokinas folk! Kamp mot USA-imperialismen!

Vänsterpartiet Kommunisterna, Umeå
 Marxist-Leninistiska Kampförbundet, Umeå

PB:s Röd Front-linje – politiskt felaktig och ett brott mot DC.

Förra året fastställdes politiska linjer för förbundets agerande i Röd Front av Förbundsstyrelsen. Det beslutet hade en fast förankring i förbundet, eftersom det baserade sig på tidigare års agerande och följde de allmänna linjer i frågan som förbundet länge stått för.

I år har politbyrån gett direktiv till grundorganisationerna, som strider mot beslutet i FS och förbundets tidigare linje. Som jag ser det har inte PB befogenhet att sätta sig över beslut i PS, och formellt sett så är det ett brott mot stadgarna.

Inte heller har frågan diskuterats inom förbundet på ett organiserat sätt så att en revidering av beslutet i FS skulle kunna motiveras. Beslut om en ny inriktning har skett hos PB utan en förbundsomfattande diskussion bland förbundets medlemmar. Det är speciellt anmärkningsvärt, eftersom frågan om agerandet på 1:a maj utgör en fråga som ”vänstern” är ordentligt splittrad på och där en massa sinsemellan motstridiga linjer finns. Ska förbundet i den frågan kunna stå för en enhetlig och riktig linje krävs demokratiska diskussioner bland medlemmarna och beslut i en demokratisk ordning.

Dessutom är det anmärkningsvärt att *ingen* deklaration har kommit om *varför* den tidigare linjen skulle varit felaktig. Det har varken skett utåt eller inåt. Frågan om varför Röd Front inte ska stå på socialistisk grund måste förklaras av förbundsledningen! En annan frågeställning som förbundsledningen måste besvara är om det är riktigt att ett förbund tvärt ändrar linje i en viktig fråga, utan att redogöra för förbundets sympatisörer och *Stormklockans* läsare varför den tidigare linjen var

felaktig. Det väsentligaste är dock att PB:s direktiv är till innehållet felaktigt och betydligt sämre än beslutet i FS. Det är det som gör att jag framför anklagelsen för brott mot DC – det är alltså inte de rent formella skälen som gör att jag tar upp frågan utan främst det faktum att linjen är felaktig. Jag anser alltså också att den tidigare linjen varit felaktig i vissa punkter. Se sammanfattningen nedan!

I protokollet från FS-möte den 20-21/3 1971 står:

”Röd Front:

.....

Beslut: följande huvudparoller:

Kamp mot monopolkapitalet – För socialismen

Kamp mot klassarbetspolitiken – För en enad arbetarrörelse på klasskampens grund

Kamp mot imperialismen”

Dvs att FS hävdade att åtminstone 1:a delen skulle vara socialistisk. Vad jag minns av diskussionerna i PS efter Röd Front det året så blev vi också eniga om att KFML:s ”delning” av tåget i tre delar som stod på olika grundvalar medvetenhetsmässigt var fel – tåget måste ses som en i helhet.

Mina ståndpunkter i fråga om Röd Front kan sammanfattas i följande punkter:

1. Röd Front måste stå på socialistisk grundval. Förbundets linje att ha en socialistisk kommitté, men ett tåg som har som grund vissa konkreta dagskampsavsnitt är högerpolitik. 1:a maj har traditionellt varit en socialismens högtidsdag. (Här bortser jag alltså från socialdemokraternas 1:a majfirande). Det är självklart att 1:a maj-tåget ska vara en socialistisk manifestation. Att ha en socialistisk kommitté för att censurera arbetarfientliga paroller i tåget är rena rama mygelpolitiken - och det är så det kommer att uppfattas, oavsett om man försöker gömma det hela bakom teorier att den socialistiska ledningen ska vara ett substitut för ett kommunistiskt partis ledning. Det avslöjar också en absurd idé om hur ett kommunistiskt parti leder massorna. Då grundvalen för demonstrationen inte är socialistisk, så finns det *inget* bestående argument för att förhindra paroller, som angriper missförhållanden från en arbetarfientlig grundval. Det går förstås om man förbjuder alla paroller som tar upp perspektiv och lösningar på problem – men är PB villig att gå med på något sådant? Inte heller är det riktigt att man har ett tåg där t ex. en del är socialistisk och andra inte är det. Tåget uppfattas som helhet – och är det också – och därför måste det ha en enhetlig grundval. Det förbjuder naturligtvis inte att man har paroller som liknar dem som fanns i FS-protokollet – man måste bara klart och tydligt påpeka att hela tåget har ett socialistiskt perspektiv.

2 Man måste sträva efter att uppnå enhetliga 1:a maj demonstrationer, där man får med hela vänstern. Vi måste tillbakavisa försök av vänsterorganisationer att försöka göra 1:a maj till organisationståg. Det visar på en oförmåga att förstå vikten av en enad revolutionär mobilisering på arbetarklassens internationella högtidsdag. Därför är det nödvändigt att finna en minimiplattform som de revolutionära organisationerna på sikt kan komma att omfatta. En sådan plattform kan bara vara en socialistisk plattform. Någon annan grundval är det omöjligt att ena organisationerna på. Denna punkt strider inte mot förbundets inriktning för tillfället. Både PS och PB har deklarerat vilja till att kämpa för enhetliga tåg.

3. För att en enad revolutionär mobilisering ska bli möjlig på 1:a maj krävs att den organisatoriska självständigheten garanteras. De olika organisationerna som ställer upp måste garanteras rättigheten att föra fram sin särskiljande politik utöver den minimiplattform som man enats kring.

4. Vidare måste organisationerna mötas på lika villkor. Det innebär t. ex att vi måste tillbakavisa KFML:s sektarism åt vänster – då man vägrar bjuda in RMF, FK och KFML(r), Vi måste tillbakavisa alla försök av organisationer att skaffa sig hegemoni över tåget. Det innebär att vi måste ta kap

mot linjen att en organisation tar initiativ till en manifestation och på förhand bestämmer villkoren för anslutning. KFML brukar göra så, där de har det organisatoriska överläget.

5. Jag anser vidare *inte* att dagskrav *inte* får föras fram. Tvärtom! Men det som är väsentligt med 1:a maj är att i fråga om dagskraven manifesterar att man ser kampen för dagskraven underordnad kampen för socialismen – att kampen för dagskraven är ett led i kampen för socialismen.

6. Min linje innebär ingalunda att man i ett särskilt tillfälle inte kan enas på en icke-socialistisk grundval på första maj. Ett sådant exempel är Enhet-Solidaritet-tågen i år. Jag anser att det var riktigt att delta i det med den grundval som det hade. Det var riktigt på grund av händelserna i Vietnam.

Umeå den 7/6 1972

Åke Paulsson

Marx menade inte, att de teoretiska insikterna skulle komma efter aktionen och användas till att koka ihop en lugnande och rättfärdigande välling, utan att de teoretiska insikterna skulle föregå partiets aktioner, ständigt sporra partiet till självkritik, avslöja brister och svagheter i rörelsen och visa på nya vägar och vidare horisonter, vilka är skymda då vi befinner oss i rutinarbetets dalar.
(Rosa Luxemburg: "Jag var, jag är, jag blir", s. 161)

* * * * *

MLK, RÖD FRONT OCH DFFG.

Med denna artikel vill vi försöka ta upp en diskussion om MLK:s förhållande till DFFG och linjen i Röd Front.

Vi tar här bara upp några aspekter på problemen och återkommer senare mer systematisk genomgång av frågorna.

Allmänt kan sägas att den linje som under våren drivits av MLK i speciellt DFFG-frågan, men också i Röd Front, är linjer som kommer att få katastrofala följder. Dessa linjer kommer att få till följd att de vänsteropportunistiska strömningarna, som nu finns inom VPK, KFML/Clarté och DFFG, kommer att stärkas.

Om vi tar frågan om Röd Front först, så finns idag starka strömningar inom KFML/Clarté som anser att Röd Front bör vara en socialistisk manifestation. Att MLK i detta läge driver en linje, som innebär att socialismen avlägsnas från 1:a majdemonstrationernas plattform kan bara få effekten att speciellt KFML:s vänsteropportunistiska linje får ett allt större inflytande, emedan MLK kommer att uppfattas som en svans till högeropportunisterna i KFML. För att visa vilka strömningar som finns i KFML publicerar vi tillsammans med denna artikel ett inlägg av KFML:s ordförande i Umeå (artikeln är hämtad ur "Propagandisten", internt organ för KFML-Umeå). Vi anser att artikeln i huvudsak företräder en riktig uppfattning när det gäller 1:a majs karaktär och den linje som kommunisterna bör driva i denna fråga. Vi låter därför artikeln – trots vissa brister – tala för sig själv och återkommer senare i frågan.

När det gäller förhållandet till DFFG är problemet ännu större. Vi anser det t. ex. vara helt felaktigt att som hittills utåt helt stödja DFFG:s meningslösa "USA ut ur Indokina"-namninsamlingskampanj. Det senaste utslaget av denna principlösa opportunistik är det gemensamma uttalandet av DFFG-MLK, som publicerats i *Stormklockan* nr 6-72. Vi citerar: "MLK stöder och deltar aktivt i namninsamlingen för kravet USA UT UR INDOKINA". Detta tas alltså med i ett gemensamt

uttalande då t.o.m. DFFG självt p.g.a. opposition *inom* DFFG håller på att sakta men säkert (på sitt vanliga mygelvis) lägga ned kampanjen.

Det är en ren katastrof att MLK i detta läge inte utåt har lyckats åstadkomma ett enda ord av kritik mot DFFG:s nuvarande högerlinje. Detta kan endast gynna vänsteropportunisten speciellt i r:s skepnad. I Umeå finns t.ex. mycket starka strömningar i FNL-gruppen, men det är inte otroligt att det till hösten bara finns kvar spillror av denna grupp – stora delar befinner sig då kanske i SFIF. Redan har ett tiotal medlemmar i FNL-gruppen gått över till r-arna.

Att MLK i ett sådant läge håller tyst och inte kritiserar DFFG (samtidigt som man naturligtvis stödjer DFFG som en antiimperialistisk organisation och skarpt tar avstånd från r-arnas sekteristiska ”partifront” SFIF) är objektivt ett stöd åt r-arna. Att man stödjer någonting får inte innebära att man lägger all kritik åt sidan. Det bästa stödet åt DFFG och åt det *Indokinesiska folket* är att arbeta för att en riktig linje befästs i den antiimperialistiska rörelsen.

Dessutom innebär ett villkorslöst stöd åt DFFG, att MLK:s prestige och inflytande i den revolutionära rörelsen försvagas. Enhet vinns inte genom eftergifter utan genom kamp. Hur många gånger ska man behöva upprepa denna allmänna sanning innan alla har fått klart för sig att denna Maos formulering är 100%-igt riktig och betyder just vad den säger.

Att kritisera DFFG är inte alls liktydigt med att man är fientligt inställd till DFFG, det är ju beroende på *hur* man kritiserar DFFG. Det är möjligt (och t.o.m. troligt), att DFFG:s ledning kommer att försöka stämpla all kritik mot DFFG som DFFG-fientlig – det har man gjort tidigare – men detta kan väl inte avskräcka den som kallar sig kommunist. Om vi för fram en riktig kritik av DFFG kommer också, förr eller senare, vår linje att befästs i DFFG. Det är på detta sätt, som kommunister stärker sitt inflytande i olika fronter och organisationer – genom att föra kamp för en riktig politisk linje, även om det för ögonblicket råkar vara lite inopportunt. Inte nog med detta: Att idag kritisera DFFG:s namninsamling är knappt ens inopportunt bland stora delar av DFFGs kader – det är endast de mest förstockade högeropportunisterna i DFFG:s ledning som någon längre tid skulle ställa till något större väsen över en sådan kritik.

Det är i verkligheten så, att en kritik av DFFG från MLK:s sida är ett stöd åt DFFG och ett slag mot de vänsteropportunisterna som nu vädrar morgonluft. Under den senaste tiden har man t.o.m. mött f.d. notoriska DFFG-försvare, som kritiserar MLK för att MLK inte kritiserat namninsamlingen och den övriga högeravvikningen i DFFG.

Det har från en ledande kamrat i MLK hörts argumentet, att vi visst ska kritisera namninsamlingen – men bara inom DFFG! Vad är detta om inte en ny variant av den ”alltigenom-fronten”-linje som Mao-Tse-tung förde så hård kamp mot i KKP under andra hälften av 30-talet? Följden av en sådan linje skulle bli, att när det finns tillräckligt många fronter som vi stödjer, så skulle MLK inte längre kunna föra ut en självständig linje alls, utan vara fullständigt uppbunden av alla fronterna. (Ev. så skulle vi i största allmänhet prata om socialismen o. dyl.)

Det har också förts fram standpunkten, att vi inte ska kritisera fronter utåt förrän dess linje är mer eller mindre kontrarevolutionär. Detta är ju fullständigt vansinnigt! Hur ska man kunna förhindra att en front blir kontrarevolutionär, om man inte hela tiden använder sig av alla möjligheter att förbättra dess linje och motverka felaktiga linjer. Hur skall man för övrigt kunna medvetandegöra folk i och utanför fronterna om man inte upprätthåller en anda av diskussion och kritik? Hur skall man kunna upprätthålla självständigheten i förhållande till fronterna om man, inte använder sig av denna självständighet och ständigt hävdar denna självständighet genom att bruka den? Vi har faktiskt ett större ansvar inför den svenska arbetarklassen och den indokinesiska revolutionen än DFFG som organisation. Det är vår plikt att i varje ögonblick använda alla möjligheter och tillfällen för att

arbeta för en riktig linje i den antiimperialistiska rörelsen, liksom på andra områden

Det är mycket kortsiktig politik att inte kritisera de brister som finns i DFFG (och andra organisationer). Den revolutionära rörelsen kan aldrig ta skada av att man kämpar för en riktig linje, Den revolutionära rörelsen kan heller aldrig ta skada av att den öppet redovisar sina olika uppfattningar i olika frågor. Tvärtom, det är den enda väg som kan leda framåt.

Umeå den 7/6 72

Martin F. / Anders H.

Bilaga

Avskrift av artikel i *PROPAGANDISTEN* nr. 4 våren -72 (internt KFML-org. i Umeå)

Argument för socialismen i Röd Fronts plattform

Kärnfrågan när det gäller frågan om Röd Fronts plattform är: *Vems dag är 1 maj?* Arbetarklassens eller hela folkets? Idag svävas det allmänt på målet iden frågan. För att besvara den måste vi bl. a. undersöka den historiskt.

Traditionellt har 1 maj alltid varit arbetarklassen dag. Detta innebär att 1 majdemonstrationerna alltid haft karaktären av en manifestation för arbetarklassens hela politik, dvs såväl för dess kort- som långsiktiga mål eller m.a.o. såväl för dess mest brännande dagskrav som för socialismen. Stalin skriver om denna fråga artikeln "Länge leve Första Maj". (Stalin: "Works" band 2):

"Varje klass har sin favorithögtid. Adeln införde sina högtidsdagar, på dem proklamerade de sin 'rätt' att bestjäla bönderna. Kapitalisterna har sina högtidsdagar, på dem välsignar de det rådande systemet där de arbetande dör i fattigdom medan de sysslösa aktieägarna vandrar omkring i överflöd.

Arbetarklassen måste också ha sin högtidsdag och på den måste de proklamera: Arbete i alla länder, frihet i alla länder och jämlikhet i alla länder. Denna högtidsdag är Första Maj!"

Det är intressant att se hur Stalin i denna artikel tar upp frågan om 1 majs karaktär. Artikeln skrevs 1912 i ett läge när störtandet av *Tsarismen och byggandet av en demokratisk republik* (alltså inte den socialistiska revolutionen) vara de ryska revolutionärernas huvuduppgift: I denna kamp försökte de ena alla klasser och skikt som gick att ena mot huvudfienden, alltså tsarismen. Speciellt viktigt var förbundet mellan arbetarklassen och bönderna eftersom de senare utgjorde majoriteten av den ryska befolkningen och förtrycktes grymt av godsägarregimen. Arbetarklassen var vid denna tidpunkt ännu en relativt liten minoritet befolkningen.

Mot bakgrund av allt detta tycker man att RSDAP borde haft betydligt större anledning att *inte* proklamera 1 maj som just arbetarklassens och socialismens högtidsdag än någonsin KFML i dagens Sverige (här är ju idag revolutionärernas strategiska huvuduppgift den socialistiska revolutionen och arbetarklassen utgör befolkningens majoritet).

Men hela denna artikel av Stalin genomsyras av andan att 1 maj är arbetarklassens och socialismens högtidsdag. Han skriver bl. a.: "Vi dyrkar inte den gyllene kalven, Vi vill inte ha kapitalistklassens och förtryckarnas kungadöme. Förbannelse och död åt kapitalismen och dess elände med fattigdom och blodspillan. Länge leve arbetets kungadöme, länge leve socialismen! Detta är vad de klass-medvetna arbetarna proklamerar denna dag."

Och vidare: "Låt oss sträcka våra händer till våra kamrater utomlands och med dem utropa: Ned med kapitalismen! Länge leve socialismen!!"

Stalins och RSDAP:s inställning i denna fråga var alltså klar. Det var också SKP:s på den tid man ännu bjöd socialdemokratin spetsen på 1 maj (även om riktigheten av deras partidemonstrationer kan diskuteras). Ja, inte ens i SAP-tåget har ja de socialistiska symbolerna slopats.

Ett argument man ofta hör mot att ha socialismen i Röd Fronts plattform är att huvudmotsättningen i dagens Sverige går mellan monopolkapitalet och folket, och därför vore det fel att inte försöka mobilisera alla som står i motsättning till monopolkapitalet på 1 maj. Javisst, vore det fel. Frågan är bara på vilken grundval de ska mobiliseras. Att huvudmotsättningen idag går mellan monopolkapitalet och folket innebär bl.a. att allt bredare skikt av folket är (och framförallt kommer att bli) möjliga att mobilisera på en socialistisk grundval eftersom de i takt med den ökade mobiliseringen har fått ett objektivt intresse av socialismen.

På 1 maj ska vi alltså försöka mobilisera största möjliga uppslutning bakom arbetarklassens politik (och det är som ovan sagts, *inte bara* dess dagskrav).

Detta är skillnaden på Röd Front och andra enhetsfrontaktioner i allmänhet. I andra frontdemonstrationer på årets övriga dagar försöker vi kommunister i allmänhet att mobilisera ett maximalt antal kring vissa bestämda krav enbart. Det kan gälla t.ex. höga priser eller hyror, då försöker vi få med så många som möjligt på grundval av vissa konkreta dagskrav i just dessa frågor.

Men nu ligger det alltså lite annorlunda till med 1 maj. Om vi inte demonstrerar för socialismen då, när ska vi i så fall göra det?

Men skulle inte socialismen i plattformen idag avskilja oss även från arbetarklassens majoritet invänder någon. Jag tror att det är fel, arbetarklassens majoritet vill faktiskt redan idag socialism, även om de allra flesta både har dunkla föreställningar om vad den innebär och tror på den socialdemokratiska vägen det. Den socialistiska målsättningen stöter alltså inte bort dem i sig, den förs ju som sagt även fram i SAP:s tåg. Framförallt stöter den inte bort de arbetare vi realistiskt kan räkna med att mobilisera i Röd Front, oavsett om vi har socialismen med i plattformen eller inte. För hur uppfattar folk Röd Front? Ja, redan namnet ger ju intryck av att man måste vara "röd" för att gå med. I praktiken är ju ändå alltihop ett *enda demonstrationståg* (och inte en massa individer med varsin paroll) – och så uppfattas det också av folk. Ett intryck som ytterligare måste förstärkas av att t.ex. talkörsparollerna är gemensamma för hela tåget. Detta innebär också att många inte heller förstår att det bara är vissa socialister som står för de socialistiska paroller som förs fram i tåget, utan detta plus alla röda fanor och som sagt, namnet ger demonstrationen en "socialistisk" karaktär i folks ögon, *redan nu utan socialismen i plattformen*. Något annat är barnsligt att tro.

Detta innebär också att de absolut allra flesta som nu går med i Röd Front skulle göra det även med socialismen i plattformen. Här i Umeå skulle vi i år antagligen blivit ännu fler än vi var om vi haft socialismen i plattformen, för då skulle också VPK ha ställt upp – med bl.a. en del arbetare. Nu var detta omöjligt att ordna p.g.a. andra orsaker (se rapport från förhandlingarna). Men vi kan ju ta lärdom av detta till nästa år. För övrigt påstod VPK-arna att orsaken till att dom tidigare centralt beslutat att inte gå med i Röd Front utan ha egna partidemonstrationer istället var just den att Röd Front inte hade socialismen i plattformen. Om det är sant, måste det vara ytterligare ett skäl för att ta in socialismen i plattformen.

Ska argumentet att man kan mobilisera många fler i Röd Front ned den nuvarande plattformen än med en socialistisk ha någon allvarlig praktisk innebörd överhuvudtaget får man nog också lov att ändra den nuvarande "röda" karaktären, dvs åtminstone ändra namnet och ta bort de röda fanorna. Jag frågar: Hur många kamrater är beredda att göra det idag? Antagligen inte många. Det är bara ett exempel på den inkonsekvens anhängarna av den nuvarande plattformen hamnar i. En annan sådan

inkonsekvens var att man som en av huvudparollerna i årets Röd Front hade en socialistisk paroll dvs "Arbete åt alla". Arbete åt alla är en omöjlighet under kapitalismen, men en rättighet under socialismen och eftersom vi inte har något intressen av att ställa omöjliga paroller, så kan den parollen bara ha innebörd om den ses i perspektivet på socialismen. För kampen mot arbetslösheten här och nu finns ju andra och betydligt bättre paroller som t.ex. "Stopp för alla avskedanden". Nu förstår jag att en del kamrater protesterar "det är väl det konkreta i kravet, just det att alla ska ha arbete som folk ska ställa upp och det är väl bra" kommer invändningen att låta. Mitt svar blir: Med exakt samma argumentering kan man försvara en sådan paroll som "ökad jämlikhet" är inte det konkreta i det kravet också bra? Felet med de här två parollerna är bara att både arbete åt alla och jämlikhet är en omöjlighet under kapitalismen. Det måste vara en av våra uppgifter som kommunister att påvisa det.

En tredje sådan inkonsekvens eller åtminstone oklarhet är hur enhetsfrontsprinciperna i Röd Front ska tillämpas utifrån den nuvarande plattformen. Om vi håller på enhetsfrontsprinciperna så kan vi inte utifrån den nuvarande plattformen hindra t. ex. liberaler från att föra fram paroller som "för liberalismen" i Röd Front. Detta strider inte mot den nuvarande plattformen och likaväl som vi har rätt att utöver plattformen föra fram våra självständiga socialistiska paroller, så måste de ha rätt att föra fram sina självständiga liberala paroller. Att försöka hindra den att göra det vore ju faktiskt ett brott mot enhetsfrontsprincipen. Visar inte detta att den nuvarande plattformen är ett stickspår?

Inte tror jag då att arbetarklassen i alla fall skulle bli mer lättmobiliserad för Röd Front om liberalismen förs fram där. Det skulle nog i stället t.o.m. avskärma oss från de flesta socialdemokratiska arbetarna.

O.J. (= Olav Johansson ordf. i KFML – Umeå)

Om Kominterns program – några reflektioner

Proletariatets internationella solidaritet är ingalunda för arbetarna någon leksak eller vacker fras, utan en livsnödvändighet, utan vilken arbetarklassens sak vore vigd åt undergången.

(Bucharin/Preobrasjenskij: *Kommunismens ABCD*, s. 185)

MLK har nu publicerat ”Kominterns program och stadgar” från 1928, som därmed återigen är tillgängligt på det svenska språket. Initiativet är bra, det är naturligtvis nödvändigt att ha dokumenten tillhanda när man ska värdera Kominterns teori och praktik. Det är nödvändigt ”att känna till vari dess (dvs Kominterns) styrka och dess svaghet bestod” och för att kunna dra lärdomar ”från Kominterns erfarenheter” krävs ”konkreta undersökningar av dess praktik och en riktig uppfattning vari dess linje för den proletära världsrevolutionen bestod”. (Citaten från KT-redaktionens förord).

Så långt är jag helt överens med KT:s redaktion och tänker också ta dem på orden. Det räcker som bekant inte med allmänna fraser, utan man måste också på allvar ta itu med att *göra* de analyser som vi talat om. Detta inlägg bör ses som ett led i ett sådant *kritiskt* arbete.

Enligt min uppfattning är Kominterns program från 1928 (och som huvudsakligen är författat av Bucharin) inte ett speciellt bra program – det har en hel del brister. Jag har här begränsat mig till att behandla sidorna 66-69 i programmet, dvs de avsnitt som berör Sovjetunionens förhållande till proletariatet i den kapitalistiska världen.

Den grundläggande princip, som man måste utgå ifrån, när man utreder denna fråga, är *den proletära internationalismen*.

Den proletära internationalismen

Den proletära internationalismen är inte en *abstrakt* princip, utan den återspeglar proletariatets grundläggande intressen. Principen följer av det faktum att kapitalismen är internationell, att ”proletariatet inte har något fosterland” och att det kommunistiska samhället bara kan uppnås i världsmåttstock.

Arbetarkampens internationalisering blir allt nödvändigare i och med kapitalets internationalisering ökar. Idag är den proletära internationalismen nödvändigare än någonsin. Tillkomsten av EEC, kapitalets tilltagande internationella spridning, den ökande betydelsen och framväxten av multi-nationella företag, tendenserna till en tilltagande monetär och ekonomisk integration av det kapitalistiska Europa – alla dessa faktorer pekar på nödvändigheten av internationellt samarbete och internationell samordning av arbetarkampen är idag viktigare än någonsin. Dessa tendenser har *marxister* alltid förutsett och därför också inriktat sig på att svara på med arbetarklassens internationella organisering – se t. ex. Marx kritik av Gothaprogrammet.

I ”Den första Internationella Arbetarassociationens stadgar” (1:a Internationalen) uttrycks detta förhållande på följande sätt:

(Frigörelsen är på intet sätt) ett lokalt eller nationellt problem, utan ett socialt problem som omfattar alla de länder där den moderna sociala ordningen härskar, och vars lösning beror på det teoretiska och praktiska samarbetet mellan de mest utvecklade länderna... (Cit. efter *Röda Häftet* 6/7)

Internationalismen har alltsedan det Kommunistiska manifestets tid varit en av den internationella arbetarrörelsens prövostenar. Andra Internationalens sammanbrott vid det första världskrigets utbrott berodde just på att socialdemokraterna i Europa inte i *handling* följde den proletära internationalismens principer. Följden blev den gången att arbetarklassen i de krigförande länderna mördade varandra för ”sin” respektive bourgeois skull i stället för att vända vapnen mot ”sin”

bourgeois och en gång för alla störta utsugarna och utsugarsystemet.

Bildandet av 1:a – 3:e internationalerna var en *organisatorisk* återspeglning av internationalismen, dvs. av nödvändigheten att samordna kampen internationellt.

Vid den 2:a Internationalens sammanbrott föll det på bolsjevikernas lott att ta ledningen för bildandet av en ny international – den 3:e.

I Lenins aprilteser (från 1917), där bolsjevikernas linje i Oktoberrevolutionen drogs upp, ingick en speciell punkt (nr 10) om bildandet av en ny International (se VV II:1, s.11).

I Lenins utkast till plattform för det proletära partiet ”Proletariatets uppgifter i vår revolution”, även det skrivet i april 1917, ingick två avdelningar som behandlade utvecklingen i den gamla bankrutta 2:a Internationalen och nödvändigheten av att bygga upp en ny International. I detta ”utkast” formulerade Lenin på ett kärnfullt sätt den proletära internationalismens princip:

”Internationalism i handling innebär ett och endast ett: självupppoffrande arbete för att utveckla den revolutionära rörelsen och den revolutionära kampen *i eget land*, stöd (genom propaganda, sympati och materiella medel) *åt samma kamp*, samma kurs – och *endast denna* – i *alla* länder utan undantag. Allt annat är bedrägeri och manilovmentalitet.” (Valda verk II:1, s. 39-40)

Efter revolutionen 1917 ställdes frågan om hur den unga sovjetstaten skulle ställa sig till bl. a. freden i Brest-Litovsk. Lenins linje torde vara välbekant, han ansåg att man i det rådande läget, för att få ett ”andrum”, måste skriva under det tyska fredsdiktatet. Men Lenin glömde aldrig sin principiella inställning, när det gällde den proletära internationalismen, trots att den unga sovjetstaten tvingades till taktiska eftergifter åt imperialismen, t. ex. i Brest.

I sin polemik mot ”vänsterkommunisterna”, som i den ”proletära internationalismens” namn förespråkade revolutionärt krig mot Tyskland, framförde Lenin gång på gång sin principiella ståndpunkt. Lenin gick inte mot ett revolutionärt krig i princip, eller därför att han inte skulle vara beredd att offra sovjetmakten i Ryssland för världsrevolutionens sak, utan därför att han ansåg att det *i dåvarande läge* inte skulle påskynda eller gynna världsrevolutionen. Lenin visade också att det bakom ”vänsterkommunisternas” fraser om proletär internationalism i verkligheten gömdes *nationalistiska* böjelser (man tyckte att de tyska fredsvillkoren var för hårda och förnedrande för att kunna antas).

Några Lenin-citat i frågan

Om vi tror att den tyska rörelsen kan utvecklas omedelbart, i händelse av ett avbrytande av freds-förhandlingarna, då måste vi offra oss själva, emedan den tyska revolutionen kommer att ha en kraft långt större än vår. (Collected Works vol 36, s. 469)

När det gäller utrikespolitiken konfronteras vi med två fundamentala skiljelinjer – den proletära linjen, som säger att den socialistiska revolutionen går före och står över allt annat, och att vi måste ta med i beräkningen huruvida en resning i väster är möjlig, och den andra linjen, den borgerliga linjen, som menar att det nationella oberoendet och ställningen som stormakt står över allt annat. (Cit. i Carr: *Den ryska revolutionen* vol. 3 s. 67)

Endast den är socialist, som genom sina handlingar har visat sin vilja att offra ”sitt eget” land om detta är enda utvägen att främja den socialistiska revolutionens sak. (Cit. a.a.)

När det gäller citaten ovan, bör man komma ihåg att med den ”socialistiska revolutionen” menade Lenin inte den socialistiska revolutionen i bara ett land, utan den socialistiska *världs*revolutionen, och med att ”offra sitt eget land” menade Lenin också de länder där proletariatet redan tagit makten.

Liknande uttalanden från Lenins sida finns det gott om (se t. ex. Carr, s. 108).

År 1919 bildades så den Tredje Internationalen (Komintern). I Kominterns stadgar (1920) formulerades målet för internationalen som följer:

Den Kommunistiska Internationalen ställer som sitt mål den väpnade kampen för den internationella bourgeoisins störtande och för skapandet av den internationella sovjetrepubliken, det första steget på vägen mot det fullständiga avskaffandet av varje statsmakt. (*Röda Häftet* 6/7, s. 58)

I ”Teser över den nationella och koloniala frågan”, som antogs vid samma kongress framhålls de internationella plikter, som åligger det land där proletariatets diktatur upprättats, på följande sätt:

(den proletära internationalismen kräver för det första att den proletära kampens intressen i *ett* land underordnas denna kamps intressen i världsmåttstock, och för det andra kräver förmåga och beredvillighet att bringa de största nationella offer för det internationella kapitalets störtande av den nation, som förverkligar segern över bourgeoisin. (Lenin: *VV II:2*, s. 488)

Kominterns program 1928

Hur återspeglas nu dessa grundläggande tankar i Kominterns program från 1928? I verkligheten är de nästan helt frånvarande.

I avsnittet ”Sovjetunionens betydelse och dess internationella revolutionära plikter”, som man väntar sig ska vara genomsyrat av den proletära internationalismens anda, finns det bara *en (1) mening (!)*, som talar om Sovjetunionens ”internationella plikter” att ”bistå alla förtryckta ... i kampen mot varje form av *nationellt förtryck*.” (min kursivering). Det finns inte en enda fras om att Sovjetunionen måste stödja den *proletära revolutionen* i den kapitalistiska världen!

För övrigt innehåller avsnittet: (1) påpekanden som att Sovjetunionen är världsproletariatets ”fosterland”, ett ”levande exempel” och en ”förebild”, (2) en utläggning om att Sovjetunionens *internationella* plikter huvudsakligen är att bygga socialismen i Sovjet.

Avsnittet innehåller vidare en längre utredning om Sovjetunionens ”uppgift att avvärja den kapitalistiska världens angrepp”, att ”manövrera ekonomiskt” och ”att utforma så vidsträckta förbindelser med utlandet som möjligt i den mån de gynnar Sovjetunionen” – om det gynnar världsrevolutionen eller ej, den frågan ställer man sig inte.

Man tycks i avsnittet *likställa* det som gynnar Sovjetunionen med det som gynnar världsrevolutionen, vilket givetvis är felaktigt – det som gynnar Sovjetunionen som *stat* behöver inte alls vara till förmån för den proletära världsrevolutionen som helhet. Att framställa frågan som man gör i Kominterns program strider mot den proletära internationalismen och leder lätt till nationell inskränkthet.

Därmed är det naturligtvis inte *bevisat* att det fanns sådana tendenser i Sovjetunionen vid den tidpunkt då programmet skrevs (för att visa något sådant fordras en noggrann analys), men programmet lämnar vägen öppen för sådana tendenser.

Även i programmets följande avsnitt, ”Det internationella proletariatets plikter mot Sovjetunionen”, finns det tecken på liknande avvikelser. Här påstås t. ex. att Sovjetunionen är ”huvudfaktorn” i proletariatets ”internationella befrielse” (sid 68). Vi trodde att det var klasskampen i resp. länder, som var huvudfaktorn i proletariatets ”internationella befrielse”!

Vidare sägs att det internationella proletariatets plikter mot Sovjetunionen i första hand är att ”hjälpa det socialistiska uppbygget till framgång och med alla medel försvara den mot de kapita-

listiska makternas överfall”. Vi trodde att det var revolutionärernas huvuduppgift i resp. länder, att störta den inhemska bourgeoisin och att detta var bästa stödet åt Sovjetunionen!

Det är naturligtvis riktigt, att det är en viktig uppgift för proletariatet i den kapitalistiska världen, att försvara de stater där man störtat bourgeoisin och upprättat proletariatets diktatur, men utifrån den proletära internationalismens ståndpunkt kan detta inte vara huvuduppgiften som Kominterns program påstår. Det bästa sättet att bistå en proletär stat, är givetvis den revolutionära kampen för krossandet av bourgeoisins makt i det egna landet.

...vår sak är internationell, och till dess en revolution är genomförd i alla stater – de rikaste och de mest civiliserade inberäknade – är vår seger bara en halv seger, eller kanske t.o.m. ännu mindre (Lenin: *Fight against revisionism and opportunism*, s. 240)

Umeå den 3:e april -72, Martin F

Följande artikel är något utvidgad jämfört med ”första upplagan”. Detta gäller främst avsnittet om Kominterns politik 1928-34. F.ö. har källhänvisningarna utvidgats och mindre korrigeringar gjorts. MF-1.1.73.

Kominterns linje i Tyskland 1928 – 34

Den som är likgiltig för sin rörelses historia, kan inte vara en klassmedveten arbetare.
(V.I. Lenin: *Samlade skrifter i urval*, band 18/19 del II s. 588)

Inledning

De historiska frågorna har alltid ansetts vara viktiga inom den revolutionära rörelsen. Detta beror inte på att kommunister skulle vara några världsfrånvända historiker, utan på att arbetarklassens erfarenheter – både positiva och negativa – är av avgörande vikt att studera och analysera, för att det skall bli möjligt att utforma en riktig politik. Att kommunister studerar arbetarrörelsens historia beror inte på att de i första hand skulle ”lida” av något slags *moraliskt*, klasslöst sanningsbegär, utan därför att sanningen och endast *den tjäna proletariatet*.

Varianter av denna argumentation användes också av förbundsmajoriteten under hösten 1970 *mot* de opportunistiska kapitulationister, som vid denna tidpunkt ville upplösa MLK och gå över till KFML.

De historiska frågor, som då användes för att motivera MLK:s fortsatta existens som självständig organisation, var KFML:s accepterande av en lögnaktig historieskrivning när det gällde f.d. VUF-Uppsala och PÅL-fraktionen. Denna fråga var faktiskt *huvudfrågan* vid denna tidpunkt, när det gällde att motivera MLK:s fortsatta existens – och denna linje fastslogs t o m i den resolution, som antogs vid MLK:s rikskonferens den 29-30 augusti 1970 (se f.ö. dokumentationen från samma rikskonferens, spec. den inledande kommentaren). KFML:s ovilja att söka den historiska sanningen, ansågs då så viktig, att man inte kunde tänka sig en upplösning av förbundet innan man nått enhet med KFML i dessa frågor och därför beslöts att man skulle skriva en verksamhetsberättelse och begära att KFML skulle ta ställning till denna.

Efterhand växte den politiska kritiken av KFML, men ännu i mars 1971 (i *Stormklockan* nr. 2-71) hade ”historien” en framträdande plats i kritiken av KFML (se artikeln ”Kampen för den kommunistiska rörelsens enhet – ...”). Så här efteråt känns det egentligen lite löjligt, att MLK:s fortsatta existens huvudsakligen motiverades med en sådan relativt liten historisk fråga – det förefaller mig nu, som att det t o m var felaktigt att *på detta sätt* motivera MLK:s existensberättigande.

Men trots detta visade denna period i MLK:s historia, att det hos många av MLK:s medlemmar fanns en sund inställning – sökandet av, och försvaret av den historiska sanningen.

Lärdomar från Komintern – dess betydelse för oss

Om MLK kunde motivera sin självständiga existens gentemot KFML med huvudsakligen ”historiska” argument (skillnaderna i synen på f.d. VUF-Uppsala och PÅL-fraktionen), så är det egentligen ganska anmärkningsvärt, att de stora historiska frågorna – när det gäller hela den internationella arbetarrörelsen – inte har fått något större utrymme i förbundet.

Då man i MLK tidigare behandlat Komintern, har det mer eller mindre från början *antagits*, att Kominterns *linje* var riktig, och från den utgångspunkten har man sedan tagit itu med t ex SKP:s politik. Enligt min mening är detta en felaktig metod, speciellt som det finns starka skäl att anta att

Kominterns *linje* inte alltid var riktig, vilket den här artikeln bl a försöker visa.

Om man utgår från att Kominterns linje var riktig i sina huvuddrag under organisationens hela existens, och den i verkligheten var felaktig under vissa tidsperioder – då kommer vi aldrig att kunna utforma en riktig politik – vi kommer förr eller senare oundvikligen att hamna fel.

Då en så jämförelsevis futtig fråga, som den om VUF-Uppsala och PÅL, kunde motivera en självständig existens för MLK, då måste rimligtvis en fråga som Kominterns historia vara av oerhört mycket större betydelse och verkligen uppfordra till noggranna studier och analyser. I det senare fallet rör det sig inte bara om några små vänstergruppers historia, utan *avgörande* historiska problem, som gäller den internationella arbetarrörelsens kamp under *en period av femtio (50) år!!* Dessa frågeställningar kan inte undgå att vara av utomordentlig vikt för den revolutionära rörelsen.

Förutom ovanstående mera allmänna reflektioner finns det flera specifika skäl till att jag skrivit denna artikel. Nedan har jag försökt att i tre punkter presentera dessa:

(1). Den debatt, som nu ”rasar” i förbundet har visat, att majoriteten av förbundsledningen saknar förståelse för de strategiska och taktiska problem, som den revolutionära rörelsen står inför i Sverige. I stället för att på ett *positivt* sätt försöka *förstå* de problem som ”oppositionen” har ställt, har våra skrivelser bemötts med ”bockar i kanten” och allmänna resonemang (om de överhuvudtaget har tagits upp), som helt har gått förbi de taktiska och strategiska problem vi ställt. Med en sådan *negativistisk* inställning från förbundsledningens sida, försvåras och på sikt omöjliggörs en sund utveckling av förbundet.

Denna artikel, som behandlar taktiska och strategiska problem förknippade med en hel *konkret* historisk epok, hoppas jag skall skapa en *förståelse för frågornas vikt*. Jag väntar mig inte att förbundsledningen (eller förbundsmedlemmarna) på en gång skall erkänna att beskrivningen och värderingen av Kominterns politik i Tyskland är riktig, det vore att begära för mycket. Men, när det gäller en sådan fråga, som kampen mot fascismen i Tyskland, då duger det inte att försöka ”komma undan” med allmänna, intetsägande och politiskt urvattnade fraser. Att behandla denna fråga – arbetarklassens största nederlag i historisk tid (om man åtminstone medräknar *följderna*) – på *samma* nonchalanta sätt, som våra tidigare försök att initiera en utvecklande teoretisk debatt, detta skulle vara en politisk dödförklaring av förbundsledningen som politisk ledning (egenhändigt författad och vidimerad).

Det duger inte heller, att undvika en debatt i dessa frågor med hänvisningar till ”prioriteringar” – om man säger sig vilja och verkligen avser att bygga ett revolutionärt kommunistiskt parti. Kampen mot fascismen i Tyskland ställer så många frågor av vikt för den revolutionära rörelsen *av idag*, att det skulle vara en skandal att i en organisation som kallar sig kommunistisk, vägra ta upp en sådan diskussion.

Detta betyder inte, att hela förbundet nu måste lägga allt annat åt sidan och börja studera dessa frågor, men det innebär att alla bör informera sig om problemens *existens*. Det betyder inte heller, att en stor del av kadern nu måste avdelas för att tränga in i Kominterns politik mellan 1928 och 1934, men det innebär att man måste göra klart för sig att Kominterns politik inte är problemfri och att förbundet *på sikt* måste tränga in i dessa frågeställningar och lösa dem. Detta betyder också, att debatten inte kan anses vara klar i och med detta inlägg + ett eventuellt svar från t ex PB (Politbyrån). Denna artikel har givetvis inte uttömt ämnet – frågorna är av en sådan vikt, att debatten och studierna måste föras vidare, så att *vi* (så småningom) skall kunna dra de riktiga lärdomarna och slutsatserna (även om jag är övertygad om att denna artikel i huvudsak riktigt värderar perioden i fråga).

(2). I resolutioner från MLK:s kongress, i *Stormklockan*, i förordet till Kominterns program och stadgar, har det upprepade gånger sagts att studier och analyser av Kominterns teori och praktik är nödvändiga och skall initieras. Denna artikel är också ett inlägg i denna fråga. Dessutom har ju det idoga författarparet Gustafsson/Wickman i KFML:s regi, nyligen lyckats producera en ny ”ideologisk kraschlandning” med boken ”Marxism eller trotskism”, där de också behandlar frågan om kampen mot fascismen. Eftersom denna bok sannolikt kan få ett visst skadligt inflytande på vänstern, är det nödvändigt att ta itu med den felaktiga historieskrivning om bl a kampen mot fascismen i Tyskland, som LG/KW framlägger i sitt alster.

(3). Fascistiska strömningar har börjat växa fram igen, som de gör under perioder då den imperialistiska kapitalismen befinner sig i kris. I länder som Italien, Frankrike, Västtyskland finns det växande fascistiska rörelser – i Italien är den fascistiska rörelsen en verklig fara för den borgerliga demokratin. T.o.m. i Sverige finns det tecken på att fascisterna börjat sticka upp sina fula trynen, även om de *öppet* inte deklarerar sina ståndpunkter utan än så länge döljer sig i olika förklädnader (ex. Demokratisk Allians).

Vi måste alltså förbereda oss för kamp mot fascismen. För att bli framgångsrika i denna kamp, måste vi lära oss att förstå fascismens natur och *hur* den bekämpas. Detta fordrar att vi studerar och analyserar, både de positiva och negativa sidorna av den kamp, som har förts mot fascismen i Europa, hur enhetsfronten mot fascismen måste byggas upp för att ha utsikter att stoppa fascismen etc. etc.

Anmärkningar om den fortsatta artikelns uppläggning

Resten av artikeln är indelad i tre (3) huvudavsnitt:

- I. En historisk genomgång av händelserna i Tyskland och kommunisternas linje.
- II. En kritik av Kominterns och KPD:s linje.
- III. En kortfattad kritik av folkfrontslinjen och Kominterns ”analys” av ”den tredje perioden” (1928-34).

Tyngdpunkten av artikeln ligger på Kominterns och tyska kommunistpartiets (KPD:s) i Tyskland under perioden i fråga. Detta beror inte på, att jag anser att socialdemokraterna förde en ”bättre” politik än kommunisterna. De tyska socialdemokraterna (SPD) förde i verkligheten en självmordspolitik, som endast kan karakteriseras som ett förräderi mot den tyska arbetarklassen – ett förräderi av högsta potens.

Orsaken till att artikeln huvudsakligen behandlar kommunisternas roll och linje, är i stället den, att deras politik är av störst intresse för oss, när vi skall utforma en riktig politik. Dessutom är det illusion att ens vänta sig att socialdemokrater skall föra en riktig politik *självständigt* – om de gjorde det, då hade de ju upphört att vara socialdemokrater. Däremot kan man begära av kommunister, att de skall föra en riktig politik.

Vi har heller ingenting att vinna på att bara skylla nazismens seger i Tyskland på socialdemokraterna. Ett sådant förfarande är bara ämnat att dölja det faktum, att kommunisternas felaktiga politik omöjliggjorde arbetarklassens kampenhet mot fascismen. Det är *endast* en *riktig* revolutionär politik från KPD:s sida, som hade kunnat sätta stopp för fascismen, *endast* en sådan riktig politik hade kunnat mobilisera även de socialdemokratiska arbetarna i kampen. (Se vidare avsnittet II, där detta utreds närmare).

Detta betyder naturligtvis inte att vi i vår propaganda och agitation inte ska påvisa socialdemokraternas roll i kampen mot fascismen. Det är givetvis både nödvändigt och riktigt att göra sådana avslöjanden. Men kritiken mot socialdemokratin har en helt annan dimension än den kritik man kan

rikta mot Kominterns politik under kampen mot fascismen. Socialdemokratien är under *alla* förhållanden oförmögen att självständigt utforma en riktig antifascistisk politik, därför att socialdemokratien är reformistisk till sin natur. Kominterns felaktiga politik är av ett annat slag, man hade på den tiden i Komintern åtminstone subjektivt revolutionära målsättningar med sin politik. Därför måste en kritik av Kominterns politik i exempelvis Tyskland ha en annan utgångspunkt. När man kritiserar socialdemokraterna är det just för att de är socialdemokrater, medan en kritik av Komintern gäller taktik och strategi för revolutionen, en målsättning som socialdemokratien inte ens på papperet ställt sig.

1. Historik över kampen mot fascismen i Tyskland

1. Historisk bakgrund till fascismens framväxt i Tyskland.

Det första världskriget åtföljdes av en segerrik socialistisk revolution i Ryssland 1917.

Ett år senare krossades de tyska arbetarnas försök att följa de ryska kamraternas exempel.

Den ryska revolutionen blev segerrik, delvis beroende på att det fanns ett parti, som var i stånd att ställa sig i ledningen för revolutionen – det bolsjevikiska partiet.

Den tyska Novemberrevolutionen 1918 krossades, delvis beroende på att det saknades ett parti liknande bolsjevikpartiet. Spartakusförbundet, som leddes av Rosa Luxemburg och Karl Liebknecht, hade ännu inte lyckats skapa ett sådant parti, man hade just påbörjat byggandet.

Oktoberrevolutionen upprättade proletariats diktatur och man började bygga socialismen.

På bolsjevikernas initiativ skapades det en ny International – den Tredje Internationalen eller Kommunistiska Internationalen (Komintern), som den kom att heta. Denna international skapades därför att den tidigare internationalen – den andra – i samband med det första imperialistiska världskrigets utbrott, hade visat sig vara fullständigt bankrutt. De flesta partierna, som tillhörde denna international, stödde – trots högtidliga löften före kriget, att vid krigsutbrott vända vapnen mot de 'egna' kapitalisterna – just samma kapitalister och deras regeringar.

Den tyska revolutionen krossades med de gamla socialdemokratiska ledarnas bistånd. Den tyska sektionen av den f. d. Andra Internationalen kom att bli kontrarevolutionens triumfkort. Ledarna för detta parti stödde de tyska kapitalisterna och den tyska armén och värvade frikårer och andra terroristband för att krossa den tyska revolutionen i blod.

Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht och andra tyska revolutionärer mördades med de tyska socialdemokratiska ledarnas hjälp. Tyska socialdemokratiska ledare, som Ebert och Noske, kommer för alltid att representera det socialdemokratiska förräderiet mot den tyska arbetarklassen.

Ur de kontrarevolutionära grupper, som vid denna tidpunkt hade sanktionerats av de socialdemokratiska ledarna, kom senare de första kadrerna i det framtida nazistpartiet att växa fram.

Den tyska monarkin avlöstes 1919 av "Weimarrepubliken". Den första Weimarregeringen leddes av socialdemokraterna (SPD) i koalition med två öppet borgerliga partier: det Tyska Demokratiska Partiet och det katolska Centrum (den s.k. Weimarkoalitionen).

Vid parlamentsvalen (Reichstag) 1919 erhöll de partier som kallade sig marxistiska sammanlagt nära 46% av rösterna. Detta valresultat återspeglade, att de socialistiska idéerna hade ett omfattande stöd bland den tyska arbetarklassen. Men på grund av de tyska socialdemokratiska ledarnas förräderi och det nybildade tyska kommunistpartiets relativa svaghet, kunde inte de potentiellt revolutionära

krafterna utlösas – den proletära revolutionen i Tyskland lät vänta på sig. 1921 stod det klart för Komintern, att den socialistiska revolutionen i Europa, som man väntat sig skulle bryta ut ganska så snabbt, var fördröjd och detta för en obestämd tid.

I detta läge utarbetade Komintern enhetsfronttaktiken, som en metod att ena de politiskt splittrade arbetarmassorna i kamp mot kapitalet och stärka de kommunistiska krafterna i de länder där socialdemokraterna var starkare än kommunisterna. Enhetsfronttaktiken skulle möjliggöra arbetarklassens *kampenhet* mot kapitalets offensiv, samla arbetarklassen och förbereda den för den slutgiltiga kampen mot kapitalismen. *Under denna kamp* skulle kommunisterna, i kraft av sin riktiga politik (inte genom organisatoriskt mygel el. dylikt) stärka sin ställning inom arbetarklassen och därmed också undantränga socialdemokratins inflytande.

Detta var en slags ”reträtt” från Kominterns sida. Man hade tidigare inriktat sig på ett direkt maktövertagande, men nu hade det visat sig att bourgeoisin var motståndskraftigare än man tidigare hade trott.

Epoken för de stora segrar, som Kommunistiska Internationalen vunnit under de år som följde på kriget, var förbi. I väntan på nya revolutionära strider, måste vi återuppbygga och stärka våra organisationer och erövra reformisternas positioner genom ett ihärdigt arbete inom arbetarorganisationerna. ... Därför lanserade kongressen slagordet: ”Ut till massorna!”. (Rakosis historik inför Kominterns 4:e kongress, cit. efter *Röda Häftet* 3/4, s 6)

I Tyskland utvecklade sig 1923 en revolutionär kris. P.g.a. att den tyska regeringen 1922 hade varit oförmögen att fullgöra de ”förpliktelser” som fastslagits av Versaillesfördraget, lät den franska regeringen i januari 1923 ockupera Ruhrområdet med franska trupper. Den åtföljande krisen resulterade i en okontrollerbar inflation, som orsakade ruiner av småbourgeoisin, stora strejker i Ruhr och i andra stora industricentra, politisk instabilitet, förtroendekris gentemot den sittande regeringen och en snabb radikaliserings av arbetarmassorna, som i allt större utsträckning vände sig till kommunisterna för att finna en revolutionär utväg ur krisen – men krisen medförde också en snabb tillväxt av en annan politisk strömning – nazismen.

Det tyska kommunistpartiet (KPD) visade sig tyvärr vara oförmöget att riktigt utnyttja situationen. Krisen i Tyskland gick över och den tyska regeringen lyckades med bl a amerikanskt stöd stabilisera ekonomin och återupprätta sin politiska auktoritet.

Detta förhållande återspeglade sig vid valen till Reichstag i maj 1924, där det sammanlagda röstetalet för de ”marxistiska” partierna, föll till 33%. Nazisternas styrka gick ner ännu mer drastiskt.

Mellan 1925 och 1929 var Weimarrepubliken mycket stabil. Det största partiet i parlamentet var socialdemokraterna (SPD). Partiet kontrollerade majoriteten av den tyska arbetarklassen och fackföreningsrörelsen. SPD kontrollerade vidare ”Reichsbanner”, en massförsvarsorganisation, som svurit att försvara Weimarrepubliken mot varje ”illegalt” försök att stöta republiken (dvs. både från vänster och höger).

SPD satt i den federala regeringen i över 1/3 av Weimarrepublikens 14-åriga existens. Dessutom innehade SPD större delen av tiden delstatsregeringen i Preussen, den största delstaten i Tyskland, där 2/3 av landets befolkning var bosatt. Det borde av detta stå klart, att ett revolutionärt parti, som ämnade leda en social revolution i Tyskland, av nödvång måste utveckla en riktig strategi och taktik gentemot SPD och de arbetare som följde detta parti.

Vid valen till Reichstag 1928 erhöll SPD 29,8% av rösterna och återvände till taburetterna i den federala regeringen efter fyra års opposition. Kommunistpartiet fick 10,65% av rösterna, medan

nazisterna fick nöja sig med 2,6%.

Året 1928 är av stor betydelse, ty detta år kom Komintern att utarbeta den politik som det tyska kommunistpartiet skulle följa ända till nazisternas maktövertagande och en tid efteråt, till våren/sommaren 1934. Vi kommer därför att göra ett avbrott i vår historieskrivning om Tyskland, för att titta lite närmare på denna politik, som – enligt min mening – var helt felaktig och kom att utgöra en av huvudorsakerna till att nazisterna lyckades ta makten och krossa den tyska arbetarrörelsen.

2. Kominterns politik 1928-34, den s.k. ”tredje perioden”.

*Det är omöjligt att göra slut på kapitalismen utan att göra slut på socialdemokratismen inom arbetarrörelsen. Därför är den döende kapitalismens skede samtidigt ett skede, där socialdemokratismen dör bort inom arbetarrörelsen. (J. V. Stalin: *Leninismens problem*, sid. 272)*

I början av 1928 gjordes en rad förändringar i Kominterns politik. Man ansåg att den ”första perioden” av kapitalistiska kriser och revolutionärt uppsving (1917-24) och den ”andra perioden” av kapitalistisk stabilisering (1925-28) nu var över. Den ”tredje perioden” stod för dörren – en period då kapitalismen skulle råka i kris och den proletära revolutionen återigen stå på dagordningen.

Inför denna kris ändrade Komintern radikalt sin generallinje. Den nya linjens viktigaste aspekt var att förhållningssättet gentemot socialdemokratien skärptes på ett sätt som fick vittgående konsekvenser för Kominternsektionernas tillämpning av enhetsfronttaktiken i allmänhet och fackliga arbetet i synnerhet.

För att få en uppfattning om den syn på fascismen och socialdemokratien som utgjorde den teoretiska grundvalen för den politik Komintern förde under den ”tredje perioden” och hur den växte fram, bör vi gå tillbaka några år i tiden.

1928 var Stalin den obestridde ledaren för SUKP(b). Därmed kom också Stalin att utgöra en stor auktoritet i Komintern, vars syn på fascismen och socialdemokratien i stort kom att överensstämma med Stalins.

Redan 1924 formulerade Stalin huvuddragen av sina ståndpunkter i denna fråga:

Det är inte sant att fascismen endast är bourgeoisins kamporganisation. Fascismen är inte bara en militärteknisk kategori. Fascismen är den bourgeoisins kamporganisation som stödjer sig på socialdemokratiens aktiva understöd. Socialdemokratien är objektivt fascismens moderata flygel. Det fanns intet skäl att anta, att bourgeoisins kamporganisation kan vinna några avgörande framgångar i strider, eller i att regera landet, utan socialdemokratiens aktiva stöd. Det finns inte större skäl att tro att socialdemokratien kan vinna avgörande framgångar i strider, eller i att regera landet, utan aktivt stöd från bourgeoisins kamporganisation. Dessa organisationer motsäger inte varandra, utan de kompletterar varandra. De är inte motsatser, de är tvillingar. Fascismen är ett informellt politiskt block mellan dessa två huvudorganisationer, ett block som har uppkommit under imperialismens efterkrigskris i och för kampen mot den proletära revolutionen. Bourgeoisin kan inte behålla makten utan ett sådant block. (”Angående den internationella situationen” sept 1924, cit. efter Stalin *Works* vol. 6 /Moskva 1953/ sid. 294—5)

Med denna (felaktiga, vi ska senare försöka visa varför) grundsyn på socialdemokratien blev det helt naturligt att inför det revolutionära uppsvinget inrikta huvudangreppen mot socialdemokratien och speciellt då dess vänsterflygel. (Se t ex Stalins *Leninismens problem*, s 309, 342-48 och *Kominterns program* s.23)

Vid Komintern-kongressen 1924 var organisationens ordförande, Zinovjev, inne på samma linje som Stalin. Han deklarerade bl a att socialdemokratien ”har blivit en flygel av fascismen”. Vid samma Komintern-kongress infördes för första gången också begreppet ”enhetsfront underifrån”,

som en beteckning på en ”enhetsfront” som riktade sig direkt mot de socialdemokratiska ledarna. (Överenskommelser med socialdemokratiska organisationer förbjöds).

Denna vänsterlinje övergavs emellertid redan året därpå, 1925, då Komintern gjorde en skarp högersväng, som motiverades med att kapitalismen hade trätt in i en stabiliseringsperiod, den ”andra perioden”. Detta år övergavs ”enhetsfronten underifrån”, och man inledde samarbete, inte bara med reformistiska arbetarorganisationer, utan också med borgerliga grupperingar, som Kuomintang i Kina.

Den ”andra periodens” politik nådde sitt logiska slut efter en serie nederlag, där den andra kinesiska revolutionens blodiga undertryckande 1927 utgör det, mest tragiska exemplet. Ett annat exempel på politikens bankrutt är händelserna kring den anglo-sovjetiska fackföreningskommittén och generalstrejken i Storbritannien. (För en orientering i denna fråga se t.ex. Deutscher: *Den avväpnade profeten*).

De internationella bakslagen sammanföll med ekonomiska svårigheter i Sovjet. Dessa händelser skärpte fraktionskampen i SUKP. Det var uppenbart att man måste korrigera både Kominterns politik och politiken i Sovjetunionen. Frågan var bara hur?

I slutet av 1927 kom de första tecknen som förebådade en svängning i Kominterns politik. I sin rapport på SUKP(b):s 15:e partikongress framlade Stalin i sitt öppningstal, att kapitalismens stabiliseringsperiod nu var slut och att ekonomiska kriser och revolutionära kriser stod att vänta. (Se Stalin *CK:s politiska verksamhetsberättelse på SUKP(b):s 15:e kongress*, s. 19-27).

Några veckor efter kongressen antogs en resolution till försvar för SUKP(b)-kongressens beslut i EKKI, där samma värdering återfinns (se Jane Degras, *The Communist International 1919-1943. Documents*, vol. 2, s. 420).

Vid EKKI:s 9:e plenum i februari 1928 framställdes den nya synen på det politiska och ekonomiska läget än tydligare. Man förutspådde att kapitalet skulle inleda intensifierade attacker mot proletariatet, som till följd härav skulle radikaliseras. Denna process skulle emellertid inte innefatta de socialdemokratiska organisationerna. Tvärtom skulle dessa alltmer integreras i den borgerliga statsapparaten, varför en intensifierad kamp mot socialdemokratin var nödvändig. (se Degras vol. 2, s. 425 ff.)

Vid Kominterns 6:e kongress 1928 utarbetades och stadsfästes den nya politiken. Den ekonomiska analysen utvecklades av Kominterns ekonom E. Varga, medan Bucharin föredrog EKKI:s verksamhetsberättelse. Vid kongressen diskuterades och antogs också ett program (vars huvudförfattare var Bucharin). Komintern-kongressen konstaterade att borgarklassen under den stundande krisen skulle tvingas försvara sig mot arbetarklassens angrepp. De två former, som detta försvar kunde ta sig, var antingen satsning på fascismen eller på socialdemokratin. I det på kongressen antagna programmet läser vi bl.a.:

Alltefter den politiska konjunktursväxling använder sig bourgeoisin både av fascismens metoder och av metoden att sluta förbund med socialdemokratin, varvid socialdemokratin själv ej sällan spelar en fascistisk roll särskilt i för kapitalismen kritiska tider. Under utvecklingens gång visar socialdemokratin fascistiska tendenser, vilket inte hindrar den att frondera mot den borgerliga regeringen som ett oppositionellt parti i händelse av en politisk konjunkturförändring. Fascismens metod och metoden att ingå koalitioner med socialdemokratin är båda ovanliga för den ”normala” kapitalismens allmänna kris. De användes av bourgeoisin för att hämma revolutionens frammarsch. (*Kominterns program och stadgar*, s. 25-26)

Vid kongressen användes ännu inte termen ”socialfascism” om socialdemokratin. ”Vänster-

vridningen” fortsatte emellertid i takt med att Stalin-fraktionen skärpte kampen mot ”högern” (Bucharin-fraktionen) i SUKP. Attityden mot socialdemokratin hårdnade och från och med maj 1929 betecknades socialdemokratin allmänt som ”socialfascistisk”.

I teserna som antogs vid EKKI:s 10:e plenum (juli 1929) fastslog man bl. a.:

I denna situation av växande imperialistiska motsättningar och skärpning av klasskampen, blir fascismen en alltmer dominerande metod för det borgerliga våldet. I länder där det finns starka socialdemokratiska partier, antar fascismen den speciella formen socialfascism. (Degras vol. 3, s. 44)

Efter EKKI:s 10:e plenum skrev *Pravda*:

Det nya uppsvinget för den revolutionära rörelsen ... konfronterar genast Komintern och dess sektioner, med särskild vikt, med uppgiften att avgörande intensifiera kampen mot socialdemokratin och speciellt dess ‘vänster’-flygel som den farligaste fienden till kommunismen i arbetarrörelsen... (Cit. efter *Zenit* nr 18 1970, s. 11)

Vid EKKI:s utvidgade presidiums sammanträde i februari 1930 antogs en resolution om KPD:s uppgifter där det bl a heter:

... partiets omedelbara uppgifter är som följer: ... Skoningslöst avslöjande av socialdemokratin, som huvudstödet och huvudkraften för upprättandet av fascistisk diktatur och som huvudorganisatör av krig mot Sovjetunionen (i vilket sammanhang speciell uppmärksamhet måste ägnas demaskeringen av ‘vänster’-socialdemokraternas fascistiska roll), skoningslöst avslöjande av det tilltagande samarbetet mellan socialdemokratin och fascismen. (Eudin/Slusser, s. 249)

Vid EKKI:s 12:e plenum i september 1932 antogs en resolution, där vi läser följande:

Endast genom att rikta huvudstöten mot socialdemokratin, denna bourgeoisins sociala huvudstöd – kommer det att bli möjligt att slå mot och besegra proletarietets största klassfiende – bourgeoisin. (Degras vol. 3 s. 226)

Enhetsfronten kunde under dessa förhållanden endast skapas *underifrån* och måste riktas mot socialdemokratin och spec. dess ledare. Enligt Komintern hade socialdemokratin och fascismen samma mål, socialdemokratin var redan ”en del av det fascistiska systemet” (*Pravda* 1929 cit i *Zenit* nr 18, s. 11) – socialdemokraterna var ”socialfascister” (socialister i ord, men fascister i handling). Under dessa omständigheter, hävdade man, var det omöjligt att besegra fascismen utan att först ha besegrat ”socialfascisterna”.

I sitt 1:a Majmanifest, som publicerades i april 1929, säger Komintern:

Arbetarna kan inte göra ett enda segerrikt revolutionärt framsteg utan att kliva över Andra Internationals kropp, utan att bryta dess opposition mot arbetarrörelsen, utan att inse den fulla betydelsen av Andra Internationals förräderi ... Kommunistiska Internationals kamp mot Andra Internationalen ... kommer inte att bara vara en ideologisk kamp inom en klass, utan en kamp mellan två klasser som utvecklar sig till inbördeskrig mot bourgeoisin, som socialdemokratin nu tjänar. (Braunthal, s. 365-6)

Efter EKKI:s 11:e plenum publicerade *Pravda* en artikel om de kommunistiska partiernas uppgifter (april -31). I denna artikel läser vi följande:

Socialdemokratin är bourgeoisins huvudstöd inom arbetarklassen och det aktivaste partiet när det gäller att fascistisera den borgerliga staten. Socialdemokratin utveckling till fascism går tillbaka till tiden för det första imperialistiska världskriget. I alla borgerliga stater är socialdemokratin redan den andlige upphovsmannen och huvudanstiftaren av de repressiva åtgärderna mot det revolutionära proletariatet och

dess kommunistiska förtrupp. Socialdemokratin utför fascistiseringen av den borgerliga staten under förövandningen om försvar av den borgerliga demokratin, som det föregivet ”mindre onda” jämfört med fascismen.

Denna socialdemokratins roll, vilken i ord går emot fascismen och som prisas av högerflygeln och trotskisterna som ”motståndare” till fascismen, måste skoningslöst avslöjas. Det kan inte vara tal om någon kompromiss eller något block med de socialdemokratiska arbetarna mot fascismen och socialfascismen. Att stödja socialdemokratin innebär ett stöd åt fascismen, ett stöd åt den kapitalistiska offensen mot arbetarklassen, ett stöd åt förberedelserna för krig mot Sovjetunionen. I Tyskland stödjer socialdemokraterna Brüning-regeringen, som verkställer den fascistiska diktaturen. (Endin/Slusser, s. 334)

Ovanstående citat är inga artificiellt utplockade enstaka citat. Liknande uttalanden från ledande Komintern-håll kan lätt mångfaldigas (jag kommer också att i den fortsatta framställningen ta fram fler exempel).

Det är väl uppenbart redan av ovanstående citat, att Komintern underskattade skillnaden mellan borgerlig demokrati och fascistisk diktatur. Följande uttalande av Manuïlskij i hans öppningstal vid Kominterns 11:e plenum (april -31) är klassiskt:

Den fascistiska regimen är inte en ny typ av stat, den är en form av borgerlig diktatur i imperialismens epok. Den växer organiskt fram ur den borgerliga demokratin (!!! min anm.) ... Bara en borgerlig liberal kan acceptera att dessa två politiska former är olika i princip, genom att konstruera en sådan motsättning, förleder socialdemokratin avsiktligt massorna. (Degras vol. 3, s. 151-2)

Det skulle vara intressant att från Kominterns apologeter få en förklaring till hur man kan få detta Manuïlskijs uttalande att gå ihop med folkfrontspolitiken mot fascismen några år efteråt.

Denna fördunkling av skillnaderna mellan fascism och borgerlig demokrati, mellan socialdemokrati och fascism, är ett genomgående drag hos Komintern under den ”tredje perioden” (28-34).

De brister, som jag anser Kominterns politik var behäftad med under denna period kommer att behandlas mera noggrant efter den historiska genomgången. Det kan dock vara av värde att ha i åtanke några centrala hållpunkter vid den fortsatta läsningen av artikeln.

Följande kan noteras:

- (1) Komintern hade en felaktig syn på strategin och enhetsfronttaktikens förhållande till denna.. Ståndpunkten att socialdemokratin först måste besegras innan man kan göra slut på kapitalismen (el. t o m fascismen, som Komintern förfäktade) är felaktig. Denna politik fick till följd, att kommunisterna inriktade sig hårdast mot dem som stod närmast. Detta kunde endast få till följd att kommunisternas försök att ena arbetarklassen under egen ledning försvårades. Socialdemokratin kan besegras endast under och i kampen mot kapitalet. (Jfr. f.ö. Maos linje att ”utveckla de progressiva krafterna, vinna över mellankrafterna och isolera yttersta högern”)
- (2) Komintern hade en felaktig syn på fascismen och socialdemokratin. Om man med Komintern skall beteckna socialdemokratin som socialfascistisk, därför att den driver klassarbetspolitik, då är det logiskt att stämpla alla partier utom de kommunistiska som fascistiska eller kanske rättare ”en flygel av fascismen”. Begreppet fascism förlorar på detta sätt mycket av sin mening och skillnaderna mellan fascistisk diktatur och borgerlig demokrati fördunklas, vilket omöjliggör utformandet av en riktig politik.

3. Tyskland – ovädersmolnen hopar sig

Den världsomfattande depressionen nådde Weimarrepubliken i slutet av 1929. Arbetslösheten steg mycket kraftigt, från 3 milj. 1930 till över 4 miljoner 1931. Ekonomin blev allt sämre: banker gick omkull, småföretagare utblottades, utländska lån drogs tillbaka.

Den politiska jämvikt, som hade rått sedan 1924 rubbades. Massorna radikaliserades åt både höger och vänster.

I detta läge intensifierade KPD (tyska kommunistpartiet) i linje med Kominterns beslut sina försök att ”dra arbetarna ur reformisternas grepp”.

Efter rekommendation från Komintern började man arbeta på att splittra de gamla fackföreningarna och bygga upp nya, revolutionära fackföreningar. 1929 fastslog KPD att fackföreningarna upphört att vara arbetarorganisationer detta trots att fackföreningarna hade över 4 miljoner medlemmar. För att vinna hegemoni bland arbetarna, skapade man den Revolutionära Fackföreningsoppositionen (RGO), som skulle vara en massorganisation nära knuten till kommunistpartierna. Man avvisade inte arbete i de gamla fackföreningarna, men syftet med arbete inom ”facket” var endast att skapa en tillräcklig bas för att vid ett lämpligt tillfälle kunna dra ur tillräckligt med arbetare ur facken till RGO och konstituera revolutionära fackföreningar.

RGO måste bli hävstången och den organisatoriska basen för skapandet av oberoende Röda Fackföreningar. (Degras vol. 3, s. 236)

I den tidigare citerade artikeln i *Pravda* (24 april -31) läser vi:

En av de viktigaste kampuppgifterna för närvarande, är stärkandet av de revolutionära fackföreningarna, organiseringen av ytterligare revolutionära fackföreningar, som det revolutionära ledarskapets organ för arbetarklassens ekonomiska kamp. (Eudin/Slusser, s 335)

KPD:s organ ”Rote Fahne” skrev exempelvis den 6 juni -31:

De kolleger, som är organiserade i DMV [Deutscher Metallarbeitverband, Tyska metallarbetareförbundet] måste inse, att de inget mer har att vänta av denna organisation. De måste äntligen begripa, att så länge de understödjer denna gula organisation är en förbättring av deras läge inte möjlig ... Därför gäller lösningen: Ut ur DMV. Massövergång till EVfmb. (cit. i *Marxistiskt Forum* 2-72, s. 10)

Detta var naturligtvis en helt felaktig linje. Konsekvensen blev endast att KPD-militanterna isolerades från de socialdemokratiska massorna. I slutet av 1930 hade den socialdemokratiskt ledda fackföreningsrörelsen (Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund, ADGB) nära fem (5) miljoner medlemmar, medan den kommunistiska fackföreningsrörelsen (RGO) bara hade 150.000 medlemmar (av vilka majoriteten var arbetslösa). Siffrorna talar sitt tydliga språk.

Under tiden växte den nazistiska rörelsen och började få allt större stöd från vissa monopol-kapitalistiska grupper. De nazistiska stormtrupperna (SA), som terroriserade politiska motståndare, ökade i styrka och numerär. I slutet av 1930 bestod SA av c:a 100.000 man.

Koalitionsregeringen kunde inte ena sig om krispolitiken och avgick i mars 1930. Denna regering var den sista Weimarregering, som hade parlamentarisk majoritet bakom sig. President Hindenburg utnämnde H. Brüning (centerpartist) till kansler och gav honom i uppdrag att bilda en mer högerinriktad regering. Brüning lyckades inte få stöd av en majoritet i Reichstag, men beslöt sig för att regera med hjälp av undantagslagar. Emellertid blev Brünings ministär nedröstad i Reichstag när det gällde budgeten i juli 1930 (med SPD:s, KPD:s och NSDAP:s/nazisternas röster). Hindenburg

upplöste då parlamentet och utlyste nyval till september 1930.

Valresultatet visade att det skett stora förändringar sedan valet i maj 1928. SPD minskade sin röstandel från 29,8% till 24,5%. KPD ökade från 10,6% till 13,1%, medan NSDAP ökade sin röstandel från 2,6% till 18,3%, dvs. 8-dubbladas och blev därmed det näst största partiet i Tyskland.

Hur mottogs nu detta valresultat av kommunisterna? Dagen efter valet (15 sept) skrev *Rote Fahne*, den ledande kommunistiska tidningen i Europa:

Gårdagen var herr Hitlers 'stora dag', men nazisternas s k valseger är endast början till slutet för deras del. (Deutscher: Den förvisade profeten, s. 101)

Några veckor efteråt (16 nov.) skrev *Rote Fahne*:

Den 14 september (valdagen) utgjorde den tyska nationalsocialistiska rörelsens högvattenmärke. Det som följer nu kan bara vara ebb och återgång. (Deutscher, s. 101)

KPD såg nazisternas framgångar endast som "omgrupperingar av de borgerliga klasskrafterna". Den viktigaste tendensen i valet ansåg man vara KPD:s framgångar. Hermann Remmele, som tillhörde KPD:s högsta ledning uttryckte detta på följande sätt:

Den enda segraren i septembervalen är kommunistpartiet. (*Die Internationale* III cit. Braunthal, s. 365)

Flera månader efteråt sade KPD:s ordförande, Ernst Thälmann, inför EKKI:s 11:e plenum:

Efter nationalsocialisternas sensationella framgångar den 14 september, väntade sig deras anhängare stora saker av dem. Vi lät oss emellertid inte missledas av den panikkänsla som visade sig ... i arbetarklassen, eller åtminstone bland dem som följde det socialdemokratiska partiet. Vi fastslog nykter och allvarligt, att de 14 september i viss mening var Hitlers bästa dag, som skulle följas, inte av bättre dagar, utan av endast sämre. (Deutscher, s. 101-2)

EKKI godkände denna ståndpunkt och förkastade idén om en koalition mellan socialdemokrater och kommunister mot fascismen. Man manade i stället KPD att "koncentrera elden mot socialfascisterna". (Se också *Pravda*-citaten om de kommunistiska partiernas uppgifter ovan).

Varianter av denna självmordslinje skulle komma att praktiseras ända fram till Hitlers maktövertagande (och en tid efteråt).

Den 18 oktober 1930 beslöt SPD, skrämnda som man var av de nazistiska valframgångarna, att "tolerera" Brünings regering som "det mindre onda". Detta resulterade i att Brüning lyckades kvarstå som kansler under 26 månader, trots att ministären byggde på en minoritet i riksdagen och trots att regeringen var mycket impopulär. Brünings impopularitet bidrog till att nazisterna fick ytterligare vind i seglen, stödet från monopolkapitalisterna ökade, de nazistiska terroraktionerna mot politiska motståndare inom arbetarleden blev allt vanligare.

KPD-ledarna och Kominterns ledning fortsatte sin ökenvandring, man märkte och förstod ingenting. I stället åstadkom man uttalanden som:

Fascistisk diktatur är inte längre något hot, den är redan ett fullbordat faktum ... Vi har en fascistisk republik. Brünings ministär har förvandlats till en fascistisk diktatur! (*Rote Fahne* dec. 1930) (cit. efter *50 years ...*, s. 129)

Hitler skulle inte kunna göra förhållandena värre än de är under Brüning, svältkanslern. (Deutscher, s. 105)

4. Den preussiska lantdagen 1931

Då det visat sig omöjligt för nazisterna att avlägsna Brüning-regimen eller få till stånd nyval 1931, vände man sig mot lantdagen i Preussen. Den preussiska delstatsregeringen bestod vid denna tidpunkt av socialdemokrater, den s.k. Braun-Severing-regeringen. Då nazisterna trodde att ett nyval skulle ge dem en möjlighet att störta denna regering, försökte man, tillsammans med de konservativa nationalisterna, att få till stånd en folkomröstning.

KPD gick först emot folkomröstningen. Den 15 oktober -30, förklarade Karl Schwenk, KPD-representant i det preussiska delstatsparlamentet:

Nazistkampanjen har till enda syfte att bereda vägen för en fascistisk diktators blodtörstiga regim. Vi kommunister vägrar därför att delta i detta bedrägeri mot folket. (*Weber-Dokumente*, s. 152 not 4)

Rote Fahne skrev den 10 april -31:

Ingen arbetande människa får låta sig luras till att marschera tillsammans med de nazistiska mördarna och strejkbrytarna ... i deras nuvarande kampanj. (Braunthal, s. 367)

Plötsligt presenterade KPD ett ultimatum till SPD: antingen skulle SPD omedelbart bilda enhetsfront med KPD eller skulle KPD stödja en folkomröstning. När de socialdemokratiska ledarna förkastade KPD-förslaget, gick kommunisterna ut och stödde omröstningen. Den 24 juli utfärdades en appell till arbetarna, där de uppmanades att rösta för upplösning av det preussiska delstatsparlamentet. KPD:s centralkommitté (CK) förklarade i denna appell:

Det socialdemokratiska partiets politik i Preussen, har förvandlat Preussen till ett drivhus för den mörkaste reaktion. Kampen mot den preussiska regeringen är därför en avgörande del av vår allomfattande masskamp mot den kapitalistiska diktaturen och fascismen. (Braunthal, s. 367)

I KPD:s kampanj kallades folkomröstningen "Roter Volksentscheid" (Röd folkomröstning och arbetarna i nazistpartiet och SA kallades "Schaffende Volksgenossen" (direktöversättning: arbetande folkkamrater).

Enligt Weber skedde omsvängningen efter beslut i Kominterns ledning. Det skall i första hand varit SUKP(b):s delegater – Manuilskij, Molotov och Stalin – som genomdrev att EKKI upphävde KPD:s ursprungliga beslut. Som bevis anför Weber bl. a. ett avsnitt ur SED:s (Socialistische Einheitspartei Deutschlands) partihistoria: *Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung* (se Weber s. 243).

Detta KPD:s handlingssätt försvårade helt naturligt möjligheterna att skapa enhet inom arbetarklassen, vilken naturligtvis demoraliserades av att nazisterna och kommunisterna, båda samtidigt, drev en kampanj för att avsätta den socialdemokratiska regeringen. I detta läge kunde detta endast gynna nazisterna.

Vid omröstningen (9 aug.) stödde majoriteten av väljarna den sittande regeringen (ung. 13 milj. mot 9,8 milj. röster). Den socialdemokratiska delstatsregeringen kom sedan att sitta kvar till den 20 juli 1932, då den avsattes av den nye rikskanslern von Papen (se avsnitt 6 nedan).

I november 1931 föreslog SPD kommunisterna enhetsfront mot nazisterna. Nu var det KPD:s tur att förkasta enhetsfrontförslaget. *Rote Fahne* svarade, den 16 november:

Brünings fascism är inte det ringaste bättre än Hitlers fascism... och vårt huvudangrepp riktas mot socialdemokratin. (Braunthal, s. 368)

I slutet av året skrev Ernst Thälmann en artikel mot den opposition inom KPD, som ansåg att partiet inte borde ha stött folkomröstningen i Preussen med motiveringen att ”den preussiska Braun-Severing-regeringen, när allt kom omkring är ‘ett mindre ont’ än en Hitler-Göbbels-regering”. Thälmann ansåg att en tendens som gjorde sådana distinktioner ”är den mest allvarliga fara för partiet”. ”Hur stor denna fara är” – fortsatte han – kan förstås bland annat utifrån den senaste socialfascistiska manövern, som ‘hotar’ att göra ‘en enhetsfront med KPD’. Vi måste fråga oss själva: Har vi skapat alla förutsättningar, som gör det möjligt för oss att lätt avslöja detta nya förräderi, detta vilseledande av massorna?” (Citaten från Degras, s. 154)

5. Något om socialdemokratis nyckelroll i kampen mot fascismen.

Två händelser i slutet av 1931 visar vilken betydelse SPD spelade när det gällde att formulera en revolutionär strategi gentemot fascismen.

I september 1931 uteslöts ur SPD två vänstersocialdemokrater som tillhörde partiets riksdagsgrupp. De hade opponerat sig emot partiets stödande av Brüning-regimen och förespråkade en enhetsfront mot fascisterna. Fler uteslutningar och utträden följde och SPD splittrades.

I oktober -31 bildade en fraktion av det socialdemokratiska ungdomsförbundet, några pacifister och en del av den tidigare Brandlerska oppositionen inom kommunistpartiet, tillsammans med vänstersocialdemokraterna, ett nytt parti – Sozialistische Arbeiter Partei (SAP). Sex av det nya partiets ledare var ledamöter i riksdagen.

Partiet lyckades emellertid varken utarbeta ett verkligt revolutionärt program eller utöva något inflytande på arbetarklassen. Vid valet i juli 1932 erhöll SAP-kandidaterna endast 0,2% av rösterna och förlorade alla sina 6 platser i riksdagen. I valet 5 månader senare sjönk röstandelen till 0,1 %. Dessa siffror visar att de socialdemokratiska massorna inte så lätt kunde lösgöras från sitt parti. Varje försök att vinna dessa massor för revolutionär handling måste ta detta faktum med i beräkningen.

Det är samtidigt uppenbart, att de socialdemokratiska massorna ville slåss mot nazisterna. Detta visade sig klart t.ex. i december 1931, då SPD-ledarna auktoriserade bildandet av ”Järnfronten för motstånd mot fascismen”, en massorganisation, som innehöll det gamla ”Reichsbanner”, den socialdemokratiska ungdomen, andra arbetargrupper och liberala grupper. De socialdemokratiska massorna samlades med entusiasm i Järnfronten, man höll massdemonstrationer, slogs mot fascisterna på gatorna och beväpnade sig i vissa fall.

De socialdemokratiska ledarna syftade naturligtvis inte till att utveckla en militant kamp mot fascisterna. De avsåg Järnfronten endast som en säkerhetsventil och en stödverksamhet för sin klassamarbetspolitik. Detta hade naturligtvis inte de vanliga SPD-medlemmarna och -sympatisörerna klart för sig, utan det skulle givetvis ha varit revolutionärernas uppgift att hjälpa dessa massor, att av egen erfarenhet lära sig detta. KPD lyckades inte med detta. I stället kom dess politik, som t.ex. när det gällde delstatsregeringen i Preussen, att driva den vanlige socialdemokratiska arbetaren närmare de socialdemokratiska ledarna.

6. Den ekonomiska och politiska krisen fördjupas, nazisterna tar makten.

Den världsomfattande ekonomiska krisen nådde sin största omfattning under 1932. Tyskland, tillsammans med USA, var de länder som drabbades hårdast av krisen. Industriproduktionen sjönk detta år ned till endast 53% av nivån 1929. (Lewis, s. 61) (För en behandling av krisens förlopp från nationalekonomisk ståndpunkt, se t.ex. Lewis, s. 51-72.)

Arbetslösheten steg under 1932 upp till 5 miljoner. Löner och arbetslöshetsunderstöd skars ner. Det politiska läget skärptes.

Den 13 mars hölls presidentval. De tre huvudkandidaterna var Hindenburg, Hitler och Thälmann. Nationalisterna satte upp en fjärde kandidat – Düsterberg. Socialdemokraterna, som hade bekämpat Hindenburg 1925, beslöt nu att stödja honom mot Hitler, som ”det mindre onda”.

Valresultatet blev att Hindenburg fick 49,6% av rösterna, Hitler 30,1%, Thälmann 13,2% och Düsterberg 6,8%. Eftersom ingen kandidat hade erhållit absolut majoritet, hölls ett nytt val den 19 april. Düsterberg drog sig tillbaka och nationalisterna uppmanade sina väljare att rösta på Hitler.

Resultatet blev denna gång att Hindenburg fick 53,0%, Hitler 36,8%, Thälmann 10,2% av rösterna.

Socialdemokraterna framställde Hindenburgs seger som en stor seger över fascismen och blundade för att nazisternas styrka hade fördubblats under de senaste 17 månaderna.

Den 14 april utfärdades ett dekret som förbjöd de nazistiska privatarméerna, SA och SS. Brüning och de andra i regeringen, som ville spela ut nazisterna och arbetarklassen mot varandra, hade hoppats att man med detta dekret skulle kunna stoppa upp nazisternas frammarsch, eftersom man samtidigt inte önskade att nazisterna skulle växa sig för starka. I stället för att stoppa upp fascismen, visade sig detta dekret bli en faktor som hjälpte till att göra slut på Brüning själv.

Efter påtryckningar från den högsta militärledningen, avsattes Brüning i slutet av maj och den 31 maj utnämnde Hindenburg von Papen till ny rikskansler och uppmanade honom att bilda en regering som stod ”ovanför partierna”.

Den 4:e juni upplöste von Papen riksdagen och fastställde att nytt val skulle hållas den 31 juli.

Den 15 juni upphävde von Papens regering förbudet mot SA och SS. Detta utlöste omedelbart en terror som inte sett sin motsvarighet sedan Weimarrepublikens första dagar. Den 17 juni marscherade nazisterna under poliseskort genom Altona, en arbetarförstad till Hamburg. Denna provokation resulterade i 19 döda och 285 skadade.

Samma dag, 17 juli, publicerade KPD:s organ *Rote Fahne*, ett erbjudande från KPD:s lokala Berlinorganisation till SPD:s Berlinorganisation, om en gemensam aktionsenhet gentemot nazisterna. SPD svarade att en proletär enhet var nödvändigare än någonsin, men att SPD inte kunde samarbeta med KPD om inte KPD upphörde med angreppen på de socialdemokratiska ledarna och organisationerna. Detta, menade *Rote Fahne*, visade att socialdemokraterna inte önskade någon enhetsfront.

Von Papen använde händelserna i Altona för att utdela ett slag mot socialdemokraterna. Under förevändningen att händelserna i Altona visade att den preussiska regeringen inte kunde garantera ”lag och ordning”, upplöste von Papen 20 juli den socialdemokratiska delstatsregeringen och tog själv hand om makten. Nästa drag var socialdemokraternas. De hade svurit på att försvara republiken mot varje, statskupp, både från höger och vänster. När tidningarna morgonen den 20 juli utannonserade von Papens statskupp, samlade sig också hastigt enheter ur ”Reichsbanner” och ”Järnfronten” på gatorna för att invänta order att ta upp kampen och sätta igång en generalstrejk. De socialdemokratiska ledarna protesterade muntligen mot von Papens statskupp, men någon order till arbetarna att ta upp kampen kom aldrig. I stället uppmanade man sina anhängare att satsa på valkampanjen inför valet som skulle hållas den 31 juli.

Kommunisterna då?

För att förstå vad som hände, bör vi först påminna oss att kommunisterna 17 månader tidigare hade försökt störta den socialdemokratiska delstatsregeringen tillsammans med nazisterna. Så sent som ett par veckor före von Papens kupp hade Thälmann sagt:

Socialdemokraternas position i den preussiska statsmaskinen är som ett järnklot med kedja runt de tyska arbetarnas fötter ... I dag är socialdemokraterna den mest aktiva faktorn när det gäller att skapa fascism i Tyskland. (Braunthal, s. 375)

Då von Papens statskupp kom, försökte man få till stånd en enhetsfront med socialdemokraterna och uppmanade till generalstrejk. De socialdemokratiska arbetarna hade emellertid i gott minne försöken från kommunisterna att störta Braun-Severings regering och uppfattade det kommunistiska försöket att få igång en generalstrejk för stöd åt samma regering som demagogiskt. Det kommunistiska förslaget till generalstrejk möttes därför med apati och cynism. Inte ens de kommunistiska arbetarna följde KPD:s uppmaning till strejk. Arbetarna var demoraliserade och fascisterna segervissa.

Inför valen den 31 juli föreslog SPD:s Berlinorganisation att det skulle slutas ”fred mellan kommunisterna och socialdemokraterna”. KPD avvisade förslaget och tre dagar före valen fastslog KPD att en röst på SPD var en röst för stärkandet av Hitler-Papens diktatur. (Se Degras, s. 216ff)

Valresultaten innebar en framgång för KPD, som ökade sin röstandel från 13% till 14,3%. SPD minskade sin röstandel till 21,6% (1930 fick man 24,5%). Men nazisterna mer än fördubblades: man växte från 18,3% (1930) till 37,3% och blev därmed det största partiet i Reichstag.

Den kommunistiska pressen kommenterade emellertid valresultatet med att ”huvudtendensen var fortsatt nedgång för SPD” (*Inprekorr* cit. i Degras s 216).

Komintern fortsatte att stödja KPD:s linje. Vid EKKI:s 12:e utvidgade plenum i september 1932, antogs den tidigare citerade resolutionen, där det förklarades:

Endast genom att rikta huvudstöten mot socialdemokratin, denna bourgeoisins sociala huvudstöd – kommer det att bli möjligt att slå mot och besegra proletariats största klassfiende – bourgeoisin. (Degras vol. 3, s. 226)

Efter valet i juli var, som redan påpekats, nazisterna det största partiet i riksdagen. Von Papen ville använda sig av dem utan att ge dem huvuddelen av makten, men nazisterna var för ”sluga” för att nöja sig med en sådan roll. När riksdagen sammanträdde den 12 september, röstade nazisterna tillsammans med de flesta andra partierna för ett fördömande av von Papens regering och riksdagen upplöstes på nytt. Nya val bestämdes till den 6 november.

Under hösten -32 började nazisterna att förlora sin dragningskraft. En del av nazisternas sympatisörer blev otåliga och skeptiska inför Hitlers manövrer för att vinna makten med ”legala” medel och det finansiella stödet började minska.

Denna återgång återspeglades också i valresultaten vid valen 6 november, där nazisterna förlorade 2 miljoner röster och minskade sin röstandel från 37,3% till 33,1%. Socialdemokraterna minskade från 21,6% till 20,4%, medan kommunisterna ökade sitt röstetal från 14,3% till 16,9% – det högsta valresultat som KPD någonsin uppnått.

Detta novemberval var det sista ”fria” val som hölls i Weimarrepubliken. Hur mottog nu kommunisterna valresultatet?

I en artikel i *Communist International* skrevs efter valen bl a:

KPD:s uppgift förblir, liksom förut, att under den nuvarande perioden rikta huvudslagen mot socialdemokratien. (Degras vol. 3 s. 248)

Von Papens regering avgick den 17 november. KPD kommenterade detta i *Rote Fahne*:

Von Papen ville tillintetgöra bolsjevismen. Sex millioner väljare har svarat. Denna kommunistiska front på sex miljoner har framtvingat von Papens avgång. (*50 years ...* , s. 135)

Men von Papen ersattes bara av general Schleicher, som Hindenburg valde ut till kansler den 2 december. Det var (och är) inte möjligt att besegra reaktion och nazister med valsedlar. Inte heller var KPD:s valsiffror ett bevis för partiets stabilitet eller förmåga till politisk kamp.

Schleicher försökte skapa en ny regering ”ovanför partierna”. Denna regering höll i 57 dagar. Den 30 januari utnämnde Hindenburg Hitler till rikskansler med von Papen som vicekansler.

Den nazistiska terrorn var därmed definitivt etablerad i Tyskland (och Europa).

7. Nazismen konsolideras.

På aftonen och kvällen den 30 januari -33 ägde spontana och våldsamma demonstrationer av arbetare rum i de tyska städerna. Arbetarna i fabrikerna gjorde sig beredda för en generalstrejk och började beväpna sig.

Vad gjorde då ”arbetarledarna”?

SPD argumenterade att Hitlers utnämning var ”laglig” och att regeringen inte var rent national-socialistisk – ”bara” 3 av de 12 regeringsmedlemmarna var nazister – och därför skulle man inte vidta några aktioner, som kunde betecknas som provokationer” av nazisterna. SPD fortsatte sin enbart parlamentariska opposition och vägrade mobilisera arbetarmassorna i kamp. SPD-ledarna var rädda för massorna!

KPD proklamerade generalstrejk den 30 januari. Men KPD var i stor utsträckning isolerat inom arbetarklassen och arbetarna, som ville att uppmaningen till generalstrejk skulle komma från socialdemokraterna, ignorerade fullständigt KPD:s uppmaning. Inte ens de kommunistiska arbetarna följde uppmaningen. Efter detta fiasko gjorde KPD inget ytterligare försök att ta upp kampen – man förblev passiva liksom socialdemokraterna.

KPD gjorde också ett försök att skapa enhetsfront med socialdemokraterna mot fascismen. Detta erbjudande gjordes emellertid inte till SPD:s ledning, utan endast till lokala organisationer. SPD förklarade sig villiga att diskutera enhetsaktioner, förutsatt att en ”icke-aggressionspakt” slöts i förväg. KPD ansåg sig inte kunna gå med på detta villkor. SPD:s förslag upprepades av Breitscheid den 12 februari, men KPD förkastade det igen.

Hitler gav inte sina motståndare tid att förhindra konsolideringen av sin makt. Hindenburg drevs att upplösa riksdagen och att utlysa nyval till den 5 mars. KPD-möten förbjöds och tidningsutgivningen stoppades. Nazisterna tog över den preussiska polisen och SPD-möten skingrades. Även centrumpartiet utsattes för terror.

Den 27 februari anlade nazisterna den s.k. riksdagsbranden och skyllde den på kommunisterna. Dagen därpå undertecknade Hindenburg ett dekret, som upphävde de konstitutionella rättigheterna, som garanterat yttrande-, press-, församlings- och organisations-”frihet”, jämte andra medborgerliga rättigheter, Tusentals KPD- och SPD-funktionärer arresterades, Bara nazisterna och nationalisterna

tilläts föra valkampanj den sista veckan inför valet den 5 mars,

Den 18 februari föreslog den socialdemokratiska internationalen ("Socialistiska Arbetarinternationalen", SAI) att socialdemokraterna och kommunisterna skulle starta förhandlingar om en gemensam kampenhet mot fascismen.

KPD gav emellertid ut ett manifest innan Komintern officiellt svarat på förslaget, där det förklarades att "varje röst på SPD är en röst för Hitler" (*Rundschau* 1 mars -33, cit. i Braunthal s. 392)

Den 5 mars (valdagen) kom EKKI:s svar, att "hela den tidigare politiken och aktiviteten från den Socialistiska Arbetarinternationalen berättigar Komintern att inte hysa någon tilltro till uppriktigheten i byråns deklaration". Man tillade att det som bäst kunde bli "en överenskommelse mellan kommunistpartierna och socialdemokratiska organisationer" (cit. i Braunthal s. 392).

SAI:s exekutiv möttes den 18-19 mars för att diskutera EKKI:s svar och utfärdade en deklaration, där man menade att Komintern inte ens hade vidrört huvudproblemet som hade rests av SAI. Deklarationen uppmanade vidare de socialdemokratiska partierna att "avstå från alla individuella förhandlingar så länge som förhandlingar mellan de två internationalerna inte ägt rum". (Braunthal s. 393)

Positionerna var således låsta och någon enhetsfront kom inte till stånd.

Vid valet i Tyskland den 5 mars fick nazisterna 43,9% av rösterna, medan SPD fick 18,3 och KPD 12,3%.

Oppositionen lyckades alltså, trots de förhållanden under vilka valen hölls, förhindra att nazistpartiet fick majoritet. Men det var också det enda man lyckades med.

Den 23 mars ställde Hitler till riksdagen förslaget, att han skulle ges diktatorisk makt. För att detta skulle gå igenom behövdes 2/3 majoritet i riksdagen enligt konstitutionen. Hitlers krav genomströmdes med överväldigande majoritet – endast socialdemokraterna röstade emot, medan kommunisterna (tillsammans med 26 socialdemokrater) redan var arresterade eller hade gått under jorden på grund av förföljelser.

SPD:s opposition var, som tidigare påpekats, endast parlamentarisk. Man gjorde eftergift på eftergift. Partiets ordförande, Otto Wels, avgick från ledningen i den Socialistiska Arbetarinternationalen i slutet av mars, för att inte SPD skulle göras ansvarigt för Internationalens kritik av "Tredje Riket". SPD erbjöd sig att stödja Hitlers utrikespolitik, man accepterade omorganiseringen av fackföreningarna efter fascistiskt mönster. Fackföreningsledarna uppmanade till och med arbetarna att gå med i nazisternas 1 maj-tåg – men ack! – "ansträngningarna" hjälpte inte! Trots socialdemokraternas "goda vilja" (eller rättare sagt "tack vare") ockuperade SA fackföreningslokalerna och fackföreningsledarna arresterades. Förgäves godkände också SPD:s riksdagsgrupp (48 av de 65 närvarande) den 17 maj en "fredsdeklaration" med Hitler – den 22 juni förbjöds ändå det socialdemokratiska partiet. SPD:s förräderi mot arbetarklassen, dess knäfall för legalismen, dess eftergiftspolitik och ovilja att mobilisera arbetarmassorna till kamp, fullbordades med SPD:s eget förintande.

KPD fortsatte sin "socialfascist"-linje med några tillfälliga avsteg, till exempel den 14 mars, då man erbjöd socialdemokraterna en enhetsfront mot nazisterna.

Komintern "uppskattade" hela tiden KPD:s politiska linje. Den 1 april konstaterade till exempel Kominterns presidium:

Den politiska linjen före och fram till Hitlers kupp var fullständigt riktig. (Braunthal s. 388)

Pravda den 20 mars -33 fastslog:

Det tyska kommunistpartiets stora framgångar i sin bolsjevikiska taktik ligger i det faktum, att stående inför terror och provokationer och socialdemokratins förräderi, har partiet lyckats leda sina militanter ut ur kampen och bibehålla sina led för att fortsätta kampen i nya former. (Braunthal s. 388)

Detta skrev alltså *Pravda* vid en tidpunkt, då KPD-ledarna och även en stor del mellankadern redan hade arresterats och börjat fylla koncentrationslägren – då partiet bokstavligen höll på att krossas.

KPD fortsatte att leva i sin drömvärld. I *Rundschau* (som började ges ut i Basel efter det att Inprekorr, som hade givits ut i Tyskland, hade förbjudits) stod den 12 april följande uttalande från Kominterns presidium att läsa:

Det tillfälliga lugnet efter fascismens seger är bara ett övergående fenomen. Den revolutionära floden i Tyskland kommer oundvikligen att stiga. ... Upprättandet av fascismens öppna, diktatur, som krossar alla demokratiska illusioner hos massorna och frigör dem från socialdemokraternas inflytande, påskyndar den hastighet varmed Tyskland marscherar mot den proletära revolutionen. (Braunthal s. 394)

Heckert, en av KPD-ledarna, tillade i *Rundschau* nr 10:

Talet om att de tyska kommunisterna har blivit slagna och är politiskt döda är förtal från källborgare, idioter och okunnigt folk. ...Fängslandet av några tusen kommunister kan inte ta död på ett parti, som har följts av omkring 5 miljoner. I stället för dessa, som har arresterats, utvecklar det politiskt och kulturellt högt tränade tyska proletariatet nya krafter och kommer alltid att utveckla dem. (Borkenau s. 377)

Då man känner till det verkliga läget i Tyskland vid denna tidpunkt, låter dessa uttalanden som ett hån – KPD och Kominterns ledning vägrade inse fakta!

Man fortsatte också att betrakta socialdemokraterna som huvudfienden, trots att de socialdemokratiska ledarna kastats i samma koncentrationsläger som kommunisterna. *Rundschau* 2 juni -33 innehöll en officiell resolution från KPD:s CK, där följande stod att begrunda:

Den fullständiga utrensningen av socialfascister ur statsapparaten, det skoningslösa undertryckandet av de socialdemokratiska organisationerna och deras press, förändrar ingenting i huvudfrågan, att de nu, liksom förut, utgör den kapitalistiska diktaturens huvudstöd. (Weber s. 246)

I en artikel med titeln ”Nya former för socialfascistiskt klassförräderi”, som publicerades i *Rundschau* den 28 juli -33, förklarades det att:

Undertryckandet av det socialdemokratiska partiet från den fascistiska diktaturen förändrar förvisso formerna och metoderna för socialfascisternas förräderi mot arbetarna, men det sätter inte stopp för förräderiet självt ... Bannlysningen av SPD riktar sig inte mot partiets politik och ledning – trots arresteringarna – utan mot de socialdemokratiska arbetarna och fackföreningsmännen och deras ansträngningar att kämpa tillsammans med kommunisterna mot fascismen ... (Braunthal s. 395)

Ännu i december 1933 (nästan ett år efter Hitlers maktövertagande) förklarade EKKI vid sitt 13:e plenum:

Frågan huruvida den bankrutts kapitalismens regim snart kommer att kastas överända av proletariatet, bestäms av de kommunistiska partiernas framgångar när det gäller att underminera socialdemokratins massinflytande. (Braunthal s. 395)

Denna taktik vidhölls i början av 1934. I januarinumret av *Communist International* skriver KPD-ledaren Heckert:

KPD:s avgörande uppgift i kampen för att förbereda ett våldsamt störtande av den fascistiska diktaturen är att bli det enda masspartiet bland arbetarna i Tyskland ... inte förrän hatet mot socialdemokraterna genomsyrat arbetarklassen och kommunistpartiet vunnit majoriteten av arbetarna över på sin sida, kommer fascismens sista timme slå. (Braunthal s. 395-6)

Komintern förändrade inte sin politik förrän under våren/sommaren -34, då man styrde in mot folkfrontspolitiken. (För Kominterns värdering av ”tredje perioden” – se nedan).

II. Kritik av Kominterns och KPD:s linje

I avsnittet om Kominterns linje 28-34 utlovades en noggrannare genomgång av felen med Kominterns politik – jag skall göra ett försök. Avsnittet är upplagt så att inledningsvis behandlas kortfattat teorin om ”socialfascismen”. Sedan tas de fascistiska rörelsernas uppkomst, framväxt och speciella kännetecken upp. Detta får ligga till grund för en mer principiell kritik av Kominterns linje och en skiss över hur en riktig politik borde ha utformats.

1. Är socialdemokratin fascistisk?

Teorin att socialdemokratin är socialfascistisk är inte död. Denna uppfattning, att socialdemokratin är ”socialistisk i ord, men fascistisk i handling”, har fortfarande sina förespråkare inom vänstern. I Sverige är det framförallt KFML(r), som har gjort sig till tolk för denna syn, men även i MLK har det funnits sådana tankegångar representerade. Frågan är därför inte bara av historiskt intresse utan har också direkt dagsaktualitet. Det är därmed även ur denna aspekt motiverat att dröja vid denna fråga ett slag

Teorin om ”socialfascismen” kan, som tidigare visats, härledas ur Stalins tes, att fascismen och socialdemokratin är ”tvillingar”, dvs. allierade.

Denna uppfattning har sin grund i den *riktiga* iakttagelsen, att socialdemokratin banar väg för fascismen. Felslutet ligger i påståendet, att detta skulle bero på att socialdemokratin själv skulle vara fascistisk eller allierad med fascismen, fascismens ”vänstra flygel” etc.

Orsaken till att socialdemokratin *fungerar* som banbrytare för fascismen, är att socialdemokratin *underminerar* arbetarklassens kamp genom sin klassarbetspolitik, genom att sprida parlamentariska illusioner etc., och *inte* därför att sossar skulle vara fascister.

Socialdemokratin är en borgerligt demokratisk strömning (vars sociala bas är arbetarklassen) och om man betecknar denna strömning fascistisk, följer av detta att *alla* icke-kommunistiska partier är fascistiska. *Alla* borgerliga (och småborgerliga) partier förespråkar klassarbete och enbart detta gör dem inte fascistiska. Klassarbetspolitik och korporativism är något som *varje* borgerligt eller reformistiskt parti tvingas använda sig av för att kunna bevara kapitalismen. Denna tendens blir allt viktigare allteftersom kapitalismen utvecklas, eftersom den moderna monopolkapitalismens känslighet för ”störningar” blir allt mer utpräglad. Varje parti, som inte är revolutionärt, utan strävar efter att ”reformera” kapitalismen tvingas in i klassarbetspolitik i en eller annan form.

Att socialdemokratiska partier i regeringsställning använder sig av den borgliga statens våldsapparat för att slå ned hot mot ”den kapitalistiska ordningen”, detta är inte heller något som gör socialdemokratin till fascistisk. Det är ju ett utslag av den borgerliga statsapparats klassnatur – den borgerliga statens uppgift är ju att bevara och skydda de rådande produktionsförhållandena. Att säga att socialdemokratin skulle vara fascistisk p g a att den använder statens våldsapparat mot t ex strejkande arbetare, visar bara att man inte riktigt förstått den marxistiska läran om staten. Varje borgerligt parti i regeringsställning kommer att tillgripa våldsmedel om bourgeoisins herravälde står

på spel. (Det som skiljer de olika kapitalistiska staterna är inte klassinnehållet, utan den form som staten antar, från en terroristisk diktatur av fascistisk typ, till borgerlig demokrati. Det är helt klart att beroende på vilken form staten antagit, så varierar också graden av våld och benägenheten att ta till sådana medel ganska betydligt).

De *verkligt* fascistiska rörelserna har helt andra kännetecken än socialdemokratin och övriga borgerligt demokratiska rörelser. Att beteckna borgerligt demokratiska partier (som socialdemokratiska) fascistiska, fördunklar endast frågeställningen. Om man sätter sådana etiketter på icke-fascistiska grupper, försvåras bara möjligheterna att bekämpa fascismen då den verkligen uppträder.

Alla har väl någon gång hört eller läst den gamla sagan om gossen, som skulle vakta en fårhjord. Han hade blivit tillsagd att ropa på hjälp om vargen kom, eftersom vargen annars skulle ta död på fåren. Gossen tyckte emellertid att det var roligt att lura bybefolkningen och ropade ”Vargen är här”, utan att någon varg fanns i närheten. Byborna blev till slut utled på att springa ut till fälten när pojken ropade, Då vargen till slut kom och gossen verkligen behövde hjälp – då kom ingen. Byborna trodde att gossen lurades igen och vargen lyckades dräpa alla fåren.

Denna saga innehåller en lärdom som vi har användning av. Hur ska man få arbetarklassen och andra skikt att förstå vad fascismen verkligen är, om man i tid och otid slänger detta begrepp omkring sig och kallar det mesta man tycker illa om politiskt för ”fascism”?

Antag att vi dessutom lyckas inbilla folk att socialdemokratin är fascistisk. Då kommer det sannernigen inte vara lätt att mobilisera massorna till kamp mot den verkliga fascismen. ”Varför ska vi bekämpa just den här fascismen, vi lever ju redan i ett fascistiskt samhälle”. Detta måste ju vara en mycket naturlig reaktion från dem som inbillar sig att vi redan nu lever i ett fascistiskt eller halv-fascistiskt land.

Att socialdemokratin i regeringsställning inskränker på de demokratiska rättigheterna, tenderar att bygga upp allt fler korporativistiska strukturer etc., i ett läge då klasskampen skärps, är ingenting att förvåna sig över eller något som gör socialdemokratin till socialfascistisk. Detta kommer varje borgerligt demokratiskt parti att försöka sig på under liknande förhållanden.

Vi är inte betjänta av ett i huvudsak känslomässigt hat mot socialdemokratin, som innebär att man på grundval av ytliga drag hos socialdemokratin stämplar den som socialfascistisk. Vi är i stället betjänta av en nykter, vetenskapligt marxistisk analys och en sådan analys ger inte vid handen att socialdemokratin kan betecknas som en fascistisk eller socialfascistisk rörelse.

2. Den fascistiska rörelsens uppkomst och kännetecken

Den fråga som återstår att behandla, är de specifika egenskaperna hos de fascistiska rörelserna. Följande skrivning är ett försök att redogöra för dessa. Fascismen uppträder endast under speciella historiskt, förhållanden, under perioder då kapitalismen skakas av allvarliga sociala kriser. Den funktion den segerrika fascismen har under sådana svåra kriser, är att oerhört stärka den borgerliga diktaturen till de ledande monopolkapitalistiska gruppernas fördel, genom att *totalt krossa allt* organiserat motstånd från arbetarklassen.

Under ”normala” förhållanden är den borgerliga demokratin i form av parlamentarism mest fördelaktig för bourgeoisin. Denna form av bourgeoisins herravälde har två fördelar:

- 1) Den tillåter en viss dämpning av de sociala motsättningarna genom sociala reformer och genom att sprida en känsla av att stora delar av folket deltar i styret, ”har makt”.

- 2) Den tillåter viktiga delar av bourgeoisin att direkt deltaga i utövandet av den politiska, makten genom de borgerliga partierna, tidningar, universitet, arbetsgivarföreningar etc.

Men, när jämvikten i samhället störs, försöker monopolkapitalisterna upprätta en högre form av centralisering av staten – allt för att gynna sina egna intressen.

För att kunna utföra denna höggradiga centralisering av statens makt, räcker det inte med att använda vanliga medel. T. ex. måste varje tillstymmelse till självständig organisation av arbetarklassen krossas. Till detta behöver monopolkapitalet en massrörelse som kan inriktas på att bekämpa och demoralisera de mer medvetna delarna av proletariatet genom systematisk terror och som kan krossa alla proletära massorganisationer så att arbetarklassen kan sönderdelas i sina beståndsdelar.

En sådan massrörelse kan endast uppkomma på basis av småbourgeoisin och mellanskikten, samt deklasserade element.

Redan i *Kommunistiska Manifestet* pekade Karl Marx på de drag hos dessa grupper, som under de rätta omständigheterna, uppammar och gynnar tillväxten av fascistiska rörelser:

”Medelstånden, den lilla fabrikanten, den lilla köpmannen, hantverkaren, bonden alla bekämpar bourgeoisin för att skydda sin existens som medelstånd mot undergång. De är alltså icke revolutionära utan konservativa. Än mer, de är reaktionära, ty de söker vrida historiens hjul tillbaka. Om de är revolutionära, så är de det med hänsyn till sin förestående övergång till proletariatet, så försvarar de icke sina nuvarande utan sina framtida intressen, så lämnar de sin egen ståndpunkt för att ställa sig på proletariatets.

Trasproletariatets, denna passiva förruttnelse av de understa lagren i det gamla samhället, blir genom en proletär revolution här och där indraget i rörelsen, men enligt hela sin levnadsställning kommer det dock att vara beredvilligare att låta köpa sig för reaktionära syften.” (KPMLr:s upplaga, s. 22)

Om småbourgeoisin (t. ex. under en ekonomisk kris) utarmas ekonomiskt (av inflation, konkurser etc.), om det råder massarbetslöshet bland mellanskikten (akademiker, tekniker etc.) och detta i så hög grad att dessa grupper faller i förtvivlan – då, finns det goda förutsättningar för uppkomsten av en fascistisk rörelse.

Denna småborgerliga massrörelse kommer lätt att kombinera nationalism, en anti-kapitalistisk demagogi med hat mot arbetarrörelsen (och därmed spec. kommunismen).

Denna ideologi speglar väl småbourgeoisins och mellanskiktens sociala ställning i det kapitalistiska samhället. Fientligheten mot monopolkapitalet, som utkonkurrerar och utnyttjar dem skapar ”anti-kapitalismen”, hatet mot arbetarrörelsen svarar mot ”medelklassens” känsla att vara inklämd mellan den organiserade arbetarrörelsen och storkapitalet. Nationalismen kompenserar ”medelklassens” avsaknad av gemensamma klassintressen och ger möjligheter att skylla alla olyckor på andra nationer och nationella minoriteter (eller raser).

När denna småborgerliga massrörelse börjar attackera arbetarna och deras organisationer, då är en fascistisk rörelse född.

Till en början är vanligen kapitalisternas attityd mot fascismen reserverad och misstänksam, de är speciellt misstänksamma mot utfallen mot monopolkapitalet. Vanligen går därför den fascistiska rörelsen igenom ett stadium av oberoende utveckling. Men allteftersom massrörelsen sprider sig och får folkligt stöd, undergår kapitalisternas inställning till fascismen en gradvis förändring. Om viktiga delar av monopolkapitalet p.g.a. sin egen pressade ställning inte ser någon annan utväg än att upprätta en stark stat och fullständigt underkuva arbetarklassen, då kommer dessa grupper att

vända sig till den fascistiska rörelsen som en allierad. Den fascistiska rörelsen kommer från och med den tidpunkten erhålla politiskt och ekonomiskt stöd från dessa monopolkapitalistiska grupper.

För att den fascistiska rörelsen skall kunna fullfölja sin historiska roll och gripa makten, måste arbetarrörelsen slås ner. Om de fascistiska rövarbanden lyckas demoralisera arbetarklassen i tillräcklig omfattning, så kommer också "segern" att vara mer eller mindre säker. *Men om arbetarrörelsen kan slå tillbaka den fascistiska rörelsen och själv gå till offensiv, då finns det också goda förutsättningar att slutgiltigt krossa kapitalismen.*

När fascismen har kommit till makten, då kommer förr eller senare också en "andra revolution". De småborgerligt radikala delarna av den fascistiska rörelsen, som önskar genomföra reformer, "genomföra de radikala delarna av fascismens program", krossas (Jfr. likvideringen av stora delar av SA -34). Från denna stund förlorar det fascistiska partiet sin oberoende betydelse, massrörelsen byråkratiseras och blir i verkligheten ett bihang till statsapparaten. Fascismen överför därmed slutligen och oåterkalleligt sin sociala bas från "medelklassen" till monopolkapitalet.

3. Hur man INTE bekämpar fascismen!

Den socialdemokratiska rörelsen har inte de historiska kännetecknen, som skisserats ovan för fascismen. Den har varken samma klassbas, ideologi, politiska kampmetoder eller samma historiska roll som "brunskjortrörelsen". Socialdemokratin är inte fascistisk – detta oavsett att socialdemokratiska ledare kan bete sig som svin – och att beteckna den som socialfascistisk fördunklar bara problemen och försvårar möjligheterna att utarbeta en riktig strategi och taktik.

Ett fascistiskt maktövertagande innebär att även socialdemokratin kommer att krossas som politisk rörelse. Just detta gör det möjligt att bilda proletära enhetsfronter med socialdemokratin *mot* fascismen. De socialdemokratiska massorna och även delar av ledningen blir allt mer medvetna om att de kommer att krossas allteftersom den fascistiska rörelsen växer. Detta medvetande växer fram, utan att dessa socialdemokrater bryter med den socialdemokratiska ideologin eller lämnar det socialdemokratiska partiet.

Denna medvetenhet om vad som kommer att hända då fascisterna tar makten, kan – om en *riktig* enhetsfrontspolitik utformas – utgöra utgångspunkten för en verklig *aktionsenhet* mot fascismen och kapitalismen. Denna aktionsenhet kan därmed leda till, inte bara seger över fascismen, utan också krossandet av kapitalismen *och* inte minst en seger över den socialdemokratiska klassam-arbetspolitiken och den socialdemokratiska rörelsen överhuvudtaget! (Se *Mot kapitalismens världsoffensiv* från Komintern 21-22)

Detta förstod aldrig Kominterns ledning under den "tredje perioden" (1928-34),. Man trodde att *först* måste socialdemokratin besegras, innan man kunde besegra fascismen och krossa kapitalismen. Man förstod inte att socialdemokratin besegras *under och i kampen* mot den verkliga huvudfienden: KAPITALET.

I stället förde Komintern fram teorier som:

...huvudslagen måste riktas mot det socialdemokratiska partiet, och det måste göras klart för massorna att Hitlers parti och möjligheten av en Hitlerregering inte kan bekämpas om inte först den "moderata flygeln" av fascismen, d v s SPD kastas övertända ... (Thälmann 1932, cit. efter Degras vol 3, s. 214)

Om vi inte vinner vår kamp mot socialdemokratin, kommer vi aldrig att besegra fascismen. (Thälmann 1931, cit efter Braunthal, s. 367)

eller Komintern i *Communist International*, maj 1931:

Det har sagts, att vår huvudfiende är fascismen. En sådan ståndpunkt innehåller i sig själv en stor fara, därför att den innebär ett stöd för socialdemokratien, som försöker rättfärdiga all sin uselhet och den borgerligt demokratiska regeringens alla avskyvärdheter, med – som de säger – det faktum att den är ”det mindre onda”. (Braunthal, s. 379)

Det är därför helt naturligt, att det bröt ut veritabla ramaskrin i Komintern, när t ex Trotskij förespråkade att man borde inrikta sig på att skapa enhetsfront med socialdemokratien mot den uppåttstigande nazismen. Vi tar upp ett exempel på vilka reaktioner Trotskij's förslag gav upphov till. I september 1932 (inför EKKI:s.12-e plenum) yttrade Thälmann (ordf. i KPD):

I sin pamflett om hur nationalsocialismen skall besegras ger Trotskij endast ett svar och det är att det tyska kommunistpartiet måste kämpa tillsammans med det socialdemokratiska partiet ... Antingen, säger han, gör kommunistpartiet gemensam sak med socialdemokraterna eller också är den tyska arbetarklassen förlorad för tio eller tjugo år. Detta är teorin hos en till ytterlighet bankrutt fascist och kontrarevolutionär. Detta är verkligen den värsta, farligaste och mest kriminella teori, som Trotskij konstruerat under dessa hans senaste år av kontrarevolutionär propaganda. (Cit. i Deutscher, s. 109)

Kommentarer är överflödiga – citatet talar för sig självt!

För att ge några historiska paralleller, skulle Kominterns linje under åren 1928-34, anpassad till den ryska revolutionen 1917, ha inneburit t ex att man inte skulle ha ställt parollen ”All makt åt sovjeterna” under perioden april-juli (majoriteten av sovjeterna var ju ”socialfascistisk”). Vidare skulle man vägrat att stödja Kerenskij-regimen mot Kornilovs uppror i augusti 1917 (varför skulle man försvara ”demokratien”?).

Utan jämförelser med läget i Tyskland f. ö., torde vem som helst, som har de mest rudimentära kunskaper om den ryska revolutionen 1917, inse att, om bolsjevikerna hade fört en sådan linje – då skulle det aldrig ha blivit någon Oktoberrevolution i Ryssland 1917. Troligtvis hade Ryssland fått en ny tsar eller en militärdiktatur av värsta reaktionära slag. (Se också Lenin-citatet i slutet av artikeln)

4. Hur bekämpa fascismen?

För att förstå detta, ska vi först försöka skissera vad som händer i ett klassamhälle då det befinner sig i kris.

De två huvudklasserna i en kapitalistisk samhällsformation är bourgeoisin och proletariatet. Mellan dessa två huvudklasser finns det småbourgeoisin och mellanskikt. Dessa ”mellanklasser” attraheras av både arbetarklassen och borgarklassen *politiskt*.

I situationer då samhället är i kris polariseras de politiska motsättningarna. Människorna börjar söka efter radikala politiska alternativ för att lösa krisen. ”Mittenpartier”, dvs vanliga borgerligt demokratiska partier förlorar alltmer sin dragningskraft. Småbourgeoisin och mellanskikten kommer därför att välja mellan reaktionära (borgerliga) eller revolutionära (proletära) lösningar. I detta läge kommer de vacklande skikten att välja den ”lösning”, som de tror har största möjligheten att lösa krisen.

Under sådana förhållanden är det oerhört farligt att göra eftergifter (som SPD gjorde i Tyskland) åt den reaktionära bourgeoisin, därför att en sådan politik ökar endast reaktionens dragningskraft på de vacklande skikten eftersom reaktionen för de vacklande skikten förefaller vara den starkare ”polen”. Dessutom demoraliseras arbetarklassen av en sådan politik av samma orsak.

Den enda möjligheten att dra till sig de vacklande mellangrupperna, är att arbetarklassen formerar sig som ett kraftfullt alternativ – att arbetarklassen i *handling* står enad och för en *klasspolitik*.

Om arbetarklassen är både politiskt och organisatoriskt splittrad och om arbetareklassen p g a denna splittring inte kan uppträda enigt i *handling* gentemot fascismen och kapitalet, då har de reaktionära krafterna stora utsikter att ”ta hem spelet”.

Vi skrev, att det är nödvändigt att formulera en klasspolitik för att arbetarklassen skall kunna attrahera och dra till sig de vacklande mellangrupperna. Detta är oerhört viktigt. Arbetarklassen har ingenting att vinna på att ”veckla ihop den röda fanan”, att göra eftergifter åt småbourgeoisin, utan kampen mot reaktionen måste ske på proletär grund – kampen måste föras klass mot klass, proletariatet mot bourgeoisin. (Detta påvisar också Lenin gång på gång under 1917 – se *Collected Works* vol. 24 och 25)

Det Komintern (och KPD) alltså borde ha gjort, det var att inbjuda och tvinga socialdemokraterna till gemensam kamp *mot* fascismen och *för* arbetarklassens påträngande ekonomiska och politiska intressen. Man skulle ha förklarat: ”Vi är oense med er i många frågor och den principiella skillnaden mellan socialdemokratin och oss kommer aldrig att försvinna för att vi bildar en aktionsenhet mot fascismen. Vi kommer heller inte att sticka under stol med dessa motsättningar, men vi har ett gemensamt intresse och det är att besegra fascismen. Låt oss därför försöka göra detta gemensamt etc etc”.

Att ställa sådana förslag till socialdemokratin innebär inte att man har några illusioner om de socialdemokratiska ledarna, utan bygger på att socialdemokratins viktigaste *sociala* bas står att finna i arbetarklassen.

Om de socialdemokratiska ledarna hade avböjt ett sådant samarbete, skulle man ha försökt igen och återigen.

Ställda inför en sådan linje, skulle antingen SPD-ledarna *ha tvingats* till aktionsenhet med KPD (vilket är troligast), eller så skulle KPD ha haft utomordentliga möjligheter att avslöja SPD-ledarna och dra med stora delar av de socialdemokratiska arbetarna i kampen – mot SPD-ledarnas vilja.

Genom att man nu i stället krävde att de socialdemokratiska arbetarna också (och t o m främst!) skulle inrikta kampen mot de ”socialfascistiska” ledarna, omöjliggjorde man aktionsenhet även med de socialdemokratiska *massorna*, som vägrade lämna sina ledare och sitt parti (se ex. tidigare i artikeln).

Med den politik, som KPD förde i Tyskland, åstadkom man bara sin egen isolering från majoriteten av de tyska arbetarna. Denna isolering återspeglas t ex i det faktum att när KPD, mellan 1929 och 1932, sex (6) gånger uppmanade till generalstrejk, svarade första gången (i maj 1929) endast en (1) fabrik, på KPD:s uppmaning, medan de efterföljande gångerna *inte en enda* följde KPD:s paroller!

Det mesta KPD gjorde var ”fel”! Exempelvis lät man sig uteslutas ur de socialdemokratiska fackföreningarna, ja man t o m tyckte det var bra att man blev uteslutna och uppmanade de revolutionära arbetarna att gå in i den revolutionära fackföreningsrörelsen (RGO) i stället. På detta sätt lyckades man bara isolera sig själv från inflytande på de socialdemokratiska massorna.

Agerandet när det gäller den preussiska lantdagen isolerade KPD ytterligare, för att inte tala om de halvhjärtade försöken att skapa enhetsfronter med SPD – försök, som SPD-ledningen lätt kunde ”avslöja” som enbart manövrer. Underskattningen av den fascistiska faran är inte heller att förglömma. (Se vidare tidigare avsnitt i artikeln).

Nå, kanske någon invänder, KPD växte i alla fall hela tiden och detta borde väl tyda på att KPD:s

politik inte var så dålig?

Nej, kamrater, orsaken till detta var inte att KPD:s politik var riktig! Orsaken var i stället den, att många verkligen sökte en socialistisk lösning, en *revolutionär* utväg ur krisen och därmed valde KPD *trots* dess brister. Detta att KPD kunde stärka sitt röstunderlag under perioden, *trots* sin felaktiga politik – detta visar verkligen vilka *potentiella* möjligheter, som fanns att lösa krisen på ett revolutionärt sätt.

Det kan i detta sammanhang vara lämpligt att påpeka det faktum, att det till stor del var *arbetslösa* arbetare som gick över från SPD till KPD. Detta pågår att KPD:s ”skenradikala polemik mot socialdemokratien tycktes dem vara riktig” (Abendroth s. 112, se också Borkenau s. 563 ff). Enligt *New Left Review* nr 61 (s. 92) var våren 1932 85% av KPD:s medlemmar arbetslösa. Detta att de arbetslösa i stor utsträckning organiserade sig i KPD, medan de arbetande stannade kvar i SPD, var ytterligare ett problem som splittrade arbetarklassen och isolerade KPD från massorna av arbetande. Nödvändigheten av en enhetsfront mot fascismen visas därmed än en gång.

En *riktig* enhetsfrontspolitik från kommunisternas sida hade – som tidigare påpekats – kunnat stoppa fascismen och även utgjort de första stegen fram mot ett krossande av kapitalismen. Det är inte här fråga om att ha några illusioner om hur de socialdemokratiska ledarna skulle ha stått i slutskedet av *den* kampen – de flesta skulle med stor sannolikhet ha slutat på andra sidan om barrikaderna. Men vitsen med enhetsfronttaktiken är just den, att kampen mot arbetarklassens huvudfiender blir en skola för revolutionen.

Kampens egen dynamik kommer att stärka och medvetandegöra arbetarklassen om att den måste gå vidare – och om kommunisterna har en riktig strategi och taktik, då kan kampen ledas vidare till en kamp om den politiska makten.

Klantskallarna i Kominterns och KPD:s ledning fattade inte (eller ville inte fatta) detta. Man fortsatte gladeligen ut i träsket och drog därmed med sig stora delar av den tyska (och österrikiska) arbetarklassen ner i detta träsk. I stället för en proletär revolution i Tyskland fick vi en nazistisk diktatur. Fortsättningen känner vi till – men följetongen har inte tagit slut än! *Hur skall den sluta???*

III. Komintern och kampen mot fascismen under folkfrontsperioden

Här är inte platsen för att göra en grundlig genomgång av Kominterns folkfrontspolitik – till denna fråga får vi lov att återkomma. Vi konstaterar endast att Komintern, efter svängningen -34, övergick från en vänstersektaristisk linje till en högeropportunistisk. Det gällde nu inte längre att bara försöka ena arbetarklassen, utan alla borgerliga demokrater. För att kunna gå iland med en sådan politik övergav man i praktiken allt mer av den kommunistiska självständigheten. Vidare, den politiska plattform, som man försökte ena alla dessa borgerliga demokrater på, den byggde inte på arbetarklassens kamp mot bourgeoisin, utan enbart på ett försvar av borgerligt demokratiska rättigheter och reformer. Arbetarklassens självständiga kamp *underordnades* därmed borgarklassens kamp för borgerlig demokrati.

Denna politik fick bl a till följd, att kommunistpartiet i Frankrike försökte stoppa arbetarklassens strejkkamp. Parollen ”Allt igenom folkfronten, allt för folkfronten!” blev ledstjärna för det franska kommunistpartiet.

I Spanien innebar politiken att arbetarklassens erövringar 1936 (arbetarmilis, övertagande av industrier, arbetarkontroll etc. och kollektiviseringen på landsbygden) likviderades under motiveringen att den socialistiska revolutionen inte stod på dagordningen, utan bara försvaret av den borgerliga demokratin mot fascismen. Resultatet är välkänt – Franco sitter fortfarande vid makten i Spanien.

I Latinamerika inställdes kampen mot USA-imperialismen, eftersom USA var "antifascistiskt" och därmed en allierad i kampen mot fascismen. Resultatet blev att kommunistpartierna förlorade det mesta av de byggt upp och förvisades till en marginalposition som man aldrig lyckats hämta sig ifrån.

I Vietnam medförde politiken att man slutade bekämpa den franska imperialismen (se *Vietnams Arbetarpartis Historia*), med liknande resultat som i Latinamerika. Partiet splittrades dessutom. Här lyckades de indokinesiska kommunisterna dock under kampen mot de japanska fascisterna åter skapa sitt förtroende och efter andra världskriget gå ut starkare än någonsin och till slut också genomföra ett framgångsrikt folkkrig, som ännu inte är slutfört.

I Kina tvingades Mao ta upp kamp mot EKKI-representanten Wang Mings "Allt igenom enhetsfronten"-linje, som svarade mot linjen i Frankrike. Det var endast på Mao's måfåg kamp mot denna linje, som KKP lyckades leda den kinesiska revolutionen till seger.

När det gäller förhållandet till socialdemokratin, förändrades Kominterns linje radikalt vid folkfrontspolitikens införande. Stämplingen av socialdemokratin som "socialfascistisk" försvann.

Eftersom man inte ville erkänna att man hade haft fel under perioden 28-34, framförde man teorin att socialdemokratin (helt plötsligt?) hade ändrat karaktär.

Alla dessa orsaker tillsammans gör det svårare, och i en del länder direkt omöjligt för socialdemokratin att fortfarande upprätthålla sin roll som bourgeoisins huvudstöd. (Dimitrov s. 104)

Man började t o m sprida *illusionen*, att det skulle bli möjligt att slå samman de socialdemokratiska och kommunistiska partierna till ett "enhetligt politiskt massparti". (Se Dimitrov s. 85 ff)

Nåväl, vi ska inte längre uppehålla oss vid folkfrontspolitikerna – vi lämnar den åt sitt öde tills vidare. Det som här intresserar mest, är den värdering Komintern gjorde av den tidigare perioden.

Vi upptäcker rätt snart att Komintern erkänner att det gjordes sektaristiska fel i de *enskilda sektionerna* – man erkänner emellertid inte, att dessa misstag gjordes med Komintern-ledningens goda minne och t o m på order av Komintern-ledningen.

Då man läser Dimitrov (se t ex s. 17 ff), får man faktiskt intrycket att han på allvar vill få oss att tro att partiledarna endast "missförstått" Kominterns "riktiga linje". Hur de partiledare, som själva var med om att utforma Kominterns politik på Komintern-kongressen 1928 och vid de efterföljande EKKI-plena, kunde missförstå sin egen politik – det förblir en gåta!

Dimitrov påpekar helt riktigt:

De kommunistiska partierna åter var inte tillräckligt starka för att utan och mot socialdemokratin resa massorna och föra dem till avgörande kamp mot fascismen. (Dimitrov s. 17)

Dimitrov påvisar däremot inte, det som tidigare påvisats i denna artikel, att även Kominterns ledning ansåg att kampen mot fascismen i första hand måste vara en kamp mot socialdemokratin ("socialfascismen") och att det därför inte var möjligt att samarbeta med socialdemokratin mot fascismen.

Dimitrov påvisar vidare helt riktigt:

Det har inom våra led förekommit en otillåtlig underskattning av den fascistiska faran, vilken

underskattning ända hittills inte övervunnits överallt. (Dimitrov s. 21)

Dimitrov ”glömmer” även här att påvisa, att denna ”underskattning” också delades av Kominterns ledning.

För att bortförklara KPD:s vansinniga politik skyller Dimitrov på enskilda ledare, t ex Heinz Neumann:

När nationalsocialismen redan blivit en hotfull massrörelse i Tyskland förklarade sådana kamrater som Heinz Neumann, för vilka Brüning's regering redan var den fascistiska diktaturens regering, skrytsamt ”om det hitlerska ’tredje riket’ någonsin kommer, så bara en halvannan meter under jorden, men ovan jorden kommer vi att ha den segerrika arbetarmakten”. (Dimitrov s. 22)

Att uttalanden liknande HN:s också finns att tillgå från ordförande Thälmann (som nu satt i nazistiskt fångläger och därför ärades på Kominterns kongress) och dessutom från Kominterns ledning (EKKI) – det talar inte Dimitrov om.

I verkligheten tillhörde Neumann faktiskt f.o.m. hösten 1932 ”de vettigare” i KPD:s ”triumvirat (Neumann, Remmele, Thälmann).¹ I oktober 1932 förde HN fram idén att man borde försöka bilda enhetsfront med sossarna mot fascismen och att man därför också borde ”tona ner på kampen mot socialdemokratin” (Braunthal, s. 379). Följden blev endast att HN avsattes från ”triumviratet” och ersattes av Wilhelm Pieck!

Nej, Dimitrovs ”analys” av politiken 1928-34 är inte en ärlig analys. Det är en oärlig, opportunistisk analys, vars huvuduppgift är att skydda Komintern mot kritik och i stället skylla på enskilda ledare (”syndabockar”) i de olika sektionerna av Komintern.

Vi kan därför inte få någon förståelse av Kominterns politik under ”tredje perioden”, genom att huvudsakligen studera Dimitrov – snarare är hans analys ämnad fördunkla det verkliga händelseförloppet.

Tillägg

Många i KPD och övriga Kominternsektioner brukade skylla på att det inte var möjligt att samarbeta med de socialdemokratiska ledarna p g a att dessa var så svinaktiga och ruttna i sin politik. Detta visar bara att man låtit *hatkänslorna* (som i och för sig kan vara förklarliga) mot de utan tvivel snuskiga SPD-ledarna, ta överhanden över *förnuftet*. Även Lenin mötte liknande argument i bolsjevikpartiet. I artikeln ”Om parollerna”, som skrevs i juli 1917, påpekar Lenin:

Det vore det största misstag att tro att det revolutionära proletariatet vore i stånd att, så, att säga, av ’hämd’ på socialistrevolutionärerna och mensjevikerna för att de understödjer bolsjevikernas krossande, arkebuseringarna vid fronten och arbetarnas avväpnande, ’vägra’ att understödja dem mot kontrarevolutionen. En sådan frågeställning vore för det första att föra källborgerliga moralbegrepp över på proletariatet (ty **för sakens bästa** kommer proletariatet ständigt att understödja inte endast den vacklande småbourgeoisin utan även storbourgeoisin), den vore för det andra – och det är det viktigaste – ett källborgerligt försök att ersätta sakens politiska innerbörd med ’moraliserande’. (Lenin: *Samlade skrifter i urval*,

¹ I själva verket hade Neumann och Remmele varit kritiska mot den förda politiken mycket längre än så. De hade bl a varit emot försöket att stötta den socialdemokratiska preussiska delstatsregeringen 1931 (”Röda folkomröstningen”) och förespråkade en enhetslinje gentemot socialdemokratin. De utsattes för hårda påtryckningar att ändra linje (inklusive från Stalin personligen när de 1931 var i Moskva), och de började också redan detta år att avsättas från ledande positioner i partiet. Den kritik som framfördes mot dem offentligt var ofta ganska luddig, men då och då får man lite mer kött på benen, t ex när Kominterns sekreterare Manuilskij vid ett EKKI-möte i november 1933 skarpt kritiserade dem för deras avvikande ståndpunkt i bl a ”Röda folkomröstningen”. Manuilskij sade då att den visade att ”Neumann och Remmele fastnat i det socialdemokratiska träsket” (D. Manuilsky, *Revolution, Crisis, Fascism and War*, s 11-12, London 1934) – *MF anm.* 2010

band. 11 s. 57)

Förkortningar som används i texten

EKKI = Kominterns exekutivkommitté
 ADGB = Allgemeine Deutscher Gewerkschaftsbund (Tysklands "LO")
 RGO = Revolutionärs Gewerkschafts-Opposition (KPD:s fack-org.)
 KPD = Kommunistische Partei Deutschlands
 SPD = Sozialdemokratische Partei Deutschlands
 NSDAP = Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei
 SA = Sturmabteilung (de nazistiska stormtrupperna)
 SS = Schutzstaffel
 Inprekorr = Internationale Press-Korrespondenz

Litteratur som refereras i texten:

Abendroth: *Utopi och verklighet* (Tema-pocket)
 Borkenau: *World Communism* (Ann Arbor)
 Braunal: *History of the International 1914-43* (Nelson -67)
 Degras: *The Communist International, Documents* vol. 2 och 3 (London/NY -65)
 Deutscher: *Den förvisade profeten* (Coeckelberghs)
 Dimitrov: *Enhetens och folkfrontens problem* (Arbetarkultur -39)
 Eudin and Slusser: *Soviet Foreign Policy 1928-34* vol 1 (Hoover)
 Kominterns program och stadgar (KT:s skriftserie nr 4/1971)
 Lewis: *Economic Survey 1919-39* (Unwin)
 Mandel (ed.): *50 years of World Revolution (1919-67)* (Merit)
 Stalin: *Leninismens problem*
 Stalin: *Works* vol. 6 (Moskva 1953)
 Teser om taktiken ... (Komintern) – *Röda Häftan 3/4* (Partisan)
 Weber: *Die Wandlung des deutschen Kommunismus* (Europäische Verlagsanstalt -69)
 Weber: *Der Deutsche Kommunismus – Dokumente* (Köln-Berlin -63)

Annan litteratur

Häftan för kritiska studier nr 2-3, 4, 6-703
 Gustavsson/Wickman: *Marxism eller trotskism* (Oktober)
 Nolte: *De fascistiska rörelserna* (Aldus)
 Sweezy: *Teorin för den kapitalistiska utvecklingen* (Tema)
 Svensson: *Korporativismen i Sverige*
 Svensson: *Vägen till det fjärde riket*
 Trotskij: *The Struggle Against Fascism in Germany* (Pathfinder)
 Zenit: nr 16, 17, 18 -70
 Kommunist nr 9-11.

Umeå den 22.6-72 (reviderad 1.1-73)
 Martin F.

Leninismen och den demokratiska centralismen.

Den demokratiska centralismen i den kommunistiska partiorganisationen måste vara en verklig syntes, en sammansmältning av centralism och proletär demokrati. Denna sammansmältning är endast möjlig genom en ständig gemensam verksamhet, genom hela partiorganisationens oavbrutna, gemensamma kamp.

Centralism inom den kommunistiska organisationen får inte vara en formell eller mekanisk centralism, den måste vara en centralism av den kommunistiska verksamheten, dvs, bildandet av en stark, slagfärdig och samtidigt anpassningsskicklig ledning.

En formell eller en mekanisk centralism vore centralism av "makten" i händerna på en byråkrati för att behärska de övriga medlemmarna eller det revolutionära proletariatet utanför partiet. ... Likaså är en maktantagonism eller en kamp, om herraväldet inom partiet oförenligt med de principer för den demokratiska centralismen som antagits av Kommunistiska Internationalen.

Inom den gamla, icke-revolutionära arbetarrörelsens organisationer utvecklade sig en dualism av samma slag som uppkommit inom den borgerliga staten: dualismen mellan byråkrati och "folk". Under den borgerliga omgivningens dödande inflytande isolerades yrkesfunktionärerna och den levande arbetsgemenskapen ersattes med en rent formell demokrati och organisationen splittrades i aktiva funktionärer och en passiv massa. Även den revolutionära arbetarrörelsen ärver till en viss grad oundvikligen denna tendens till formalism och dualism från den borgerliga omgivningen.

Om centralismen inte skall bli en död bokstav, utan även genomföras i verkligheten, måste detta ske på detta sätt, att den av medlemmarna uppfattas som en sakligt motiverad förstärkning och utveckling av deras gemensamma verksamhet och kampkraft. I annat fall kommer massorna att uppfatta den som partiets byråkratisering, vilket då orsakar en opposition mot all centralism, mot all ledning, mot all sträng disciplin. Anarkismen är byråkratismens motpol.

En rent formell demokrati inom organisationen kan inte hålla vare sig byråkratiska eller anarkistiska tendenser borta, ty det är på dess grundval som dessa har funnit god jord i arbetarrörelsen. Därför kan organisationens centralisering, dvs. strävandet efter en stark ledning inte få något gott resultat, om man söker nå den endast genom en formell demokrati, I stället är det nödvändigt att utveckla och bevara de livligaste, ömsesidiga förbindelser dels inom partiet mellan de ledande partiorganen och de övriga medlemmarna, dels mellan partiet och proletariatets utomstående massor.

(Ur "Tesar om de kommunistiska partiernas struktur, metoder och organisationsarbete" antagna vid Kominterns 3:e kongress. Cit. ur *Röda Häftet* 3/4, s.61-3.

1. Inledning.

I de resolutioner om trotskismen, som antogs vid MLK:s 1:a kongress 1970, fastslås att förespråkandet av rätten till tendensbildningar och fraktionsfrihet är en av trotskismens "allvarligaste revideringar av MLMTT" [= "marxismen-leninismen-maoismen"-tänkandet, *MF anm.*] och att det med en sådan syn på partiet "är omöjligt att erövra och upprätthålla proletariatets diktatur".

Den här artikeln har inte som målsättning att täcka organisationsfrågan i alla dess aspekter. Syftet är enbart att behandla några viktiga sidor av den leninistiska partiteorin, som ofta har missuppfattats eller förvrängts.

Artikeln är avsedd som ett led i kampen för ett återupprättande av den verkliga leninismen. Detta syfte har ingenting att göra med någon slags abstrakt längtan tillbaka till forna tider, eller något slags intresse för historia i största allmänhet. Utgångspunkten är givetvis i stället den, att den leninistiska partiteorin och spec. då frågan om den demokratiska centralismen har stor relevans för oss av idag. Det är min bestämda uppfattning att det är omöjligt att bygga ett revolutionärt kommunistiskt parti, förmöget att lösa alla de problem som klasskampen ställer och kommer att ställa i de ut-

vecklade kapitalistiska länderna, om partiet inte byggs upp enligt leninistiska principer. Ämnet har till stor del angripits historiskt, med exempel på hur bolsjevikerna såg på och behandlade frågorna vid några avgörande tidpunkter.

Min avsikt är bl.a. att med dokument visa att MLK-resolutionernas påståenden i grunden är felaktiga.

I sin iver att framställa vissa åsikter som ”anti-leninistiska” reviderar faktiskt MLK självt leninismen. Det är egentligen snarast genant att behöva påpeka ett så elementärt faktum, att det inte fanns något fraktionsförbud i bolsjevikpartiet före 1921: Oktoberrevolutionen 1917 leddes alltså av ett parti som hade just de rättigheter som, enligt MLK-resolutionerna, skulle ha gjort det omöjligt att erövra makten!!!

Tyngdpunkten av artikelns rent historiska del behandlar därför fraktionsförbudet 1921, varför det infördes och vilken karaktär det hade. Denna frågeställning existerar överhuvudtaget inte i MLK-resolutionerna. (F.ö. har frågan aldrig behandlats i MLK). Den gamla sanningen att den konkreta analysen är marxismens själ tycks inte ha förespeglat de som skrivit resolutionerna.

För min egen del, som författare till den kortare resolutionen om trotskismen och som medskyldig till utformandet av den längre resolutionen, bör det i ärlighetens namn erkännas, att jag vid den tidpunkt då resolutionerna skrevs inte hade gjort någon sådan konkret analys – detta arbete är därför också samtidig en konkret självkritik.

Denna uppsats bör slutligen också ses som ett led i arbetet på att ta fram de fakta som är nödvändiga för att förankra byggandet av ett revolutionärt kommunistiskt parti på verklig kunskap och inte på historieförfälskning och önsketänkande.

... härefter får man inte sysselsätta sig med tomt prat, utan man måste omedelbart börja ta lärdom och lära av de begångna felen, hur man bättre skall organisera kampen. Vi får inte dölja våra fel för fienden. Den som är rädd för det, han är ingen revolutionär. Tvärtom, om vi öppet förklara för arbetarna: ”Ja, vi har begått fel”, så betyder det, att de inte kommer att upprepas för framtiden... (Lenin: ”Tal vid Kominterns 3:e kongress”, cit ur *Samlade skrifter i urval* bd, 17, -38 års uppl., s.331)

2. Något om frågeställningen.

... kampen mellan *schatteringarna* i partiet är *oundviklig och nödvändig*, så länge kampen pågår *inom en ram*, som gemensamt godkänts av alla kamrater och partimedlemmar. (Lenin: *Valda verk* bd. I:1, s. 540)

Frågan om det kommunistiska partiets karaktär av enhetlig vilja, nödvändigheten av den strängaste disciplin för att partiet skall kunna lösa sin historiska uppgift och vilka organisatoriska konsekvenser detta för med sig, har ofta ställts på ett felaktigt sätt.

Det är helt riktigt – jag vill redan från början klargöra detta för att undvika missförstånd – att fraktioner skadar och t.o.m. totalt kan bryta sönder partiets enhet och att fraktioner därför inte är *önskvärda* i ett kommunistiskt parti. Problemet kan emellertid inte begränsas till detta abstrakta konstaterande. Man måste också fråga sig vilket politiskt innehåll de *konkreta* fraktionerna har och *hur* tendenser till fraktionsbildningar skall förebyggas och det är här komplikationerna stöter till.

Det är givetvis både oundvikligt och önskvärt att det uppkommer meningsskiljaktigheter i en kommunistisk organisation, eftersom det är genom utvecklingen och lösandet av dessa motsättningar som organisationens politiska linje utvecklas. Det är också oundvikligt att sådana motsättningar i en frisk organisation skapar tendenser, där olika delar av organisationens medlemmar grupperar sig kring de olika linjerna. Utan en sådan rätt för medlemmarna att gruppera sig kring olika politiska linjer, kommer partiet till slut att urarta.

Fraktionsbildningar (d.v.s. slutna grupper med egen intern disciplin), som uppkommer då motsättningarna blivit mycket stora är däremot inte önskvärda, utan är snarast ett sjukdomstillstånd hos den kommunistiska organisationen.

Framväxandet av fraktioner kan ha olika orsaker. Det kan uttrycka att småborgerligt eller borgerligt inflytande (i form av politiska linjer) har bemäktigat sig en del av partiet, det kan uttrycka att organisationen står inför en vändpunkt där lösningar av mycket skilda slag står mot varandra (och där det inte i förväg kan avgöras vilka linjer som svarar mot skilda sociala intressen, p.g.a. att tillräckligt med fakta saknas), och fraktionsbildningar kan återspegla att organisationen inte fungerar på ett tillfredsställande sätt (t.ex. lider av byråkratisk centralism) etc. etc. etc.

Fraktionsbildningar kan vara antingen destruktiva eller nödvändiga för att *säkra* partiets enhet på en riktig politisk grund. Vilket alternativ som är giltigt måste avgöras fall från fall.

Kärnfrågan rör med andra ord inte huruvida fraktioner är önskvärda eller ej (de är alltså *inte* önskvärda), utan hur de förebyggs och bekämpas. Hur skall den sjuke patienten botas och vilka förebyggande åtgärder kan vidtas för att patienten skall slippa bli sjuk? Det är den frågeställning som måste besvaras. Löser man problemet genom att förbjuda fraktioner i största allmänhet, som MLK, KFML, KFML(r) m.fl. anser, eller finns det andra metoder att angripa problemet?

Dessa "lösningar" är egentligen att bara blunda för problemet, att förneka problemets existens och likt strutsen stoppa huvudet i sanden.

Ett fördömande av fraktionering i största allmänhet och ett generellt och "principiellt" förbud mot fraktioner kan inte vara riktigt, eftersom det för uppmärksamheten bort från huvudfrågan:
FRAKTIONERNAS POLITISKA LINJE!

Partidisciplinen får inte diskuteras abstrakt, utan måste behandlas under beaktande av de samhällsliga förhållandena, partiets uppgifter och politiska linje. Partienheten kan inte grundas på ett allmänt undertryckande av grupper och tendenser, oberoende av de konkreta historiska förhållandena och oberoende av ledningens aktuella politik vid en given tidpunkt. Enhet ger naturligtvis ett parti styrka, men ibland är denna enhet snarare en manifestation av svaghet, speciellt när ett helt parti rör sig som en man i en felaktig riktning.

Under Lenins levnad fanns det alltid olika tendenser och grupperingar inom det ryska bolsjevikpartiet och detta ansågs t.o.m. naturligt och normalt. Lenin krävde aldrig (exempel ges senare i artikeln) uteslutning av kamrater som omfattade partiets grundläggande partiprogram, men som hade andra uppfattningar än ledningen i vissa aspekter av partiets politik.

3. Några exempel ur SUKP(b):s historia.

3 A. Perioden fram till 1921.

Fraktionsväsendet är det socialdemokratiska partiets viktigaste kännetecken under en bestämd historisk epok. Vilken epok? Från år 1903 till 1911. (Lenin: *Valda verk* I:2, s. 254)

Det ryska socialdemokratiska arbetarpartiet bildades i mars 1898.

Vid 2:a partikongressen (1903), som hade föregåtts av en hård kamp mot olika avvikelser (bl.a. ekonomisterna), antogs partiets första program. De omfattande diskussioner, som föregick kongressen, fördes huvudsakligen öppet i bl.a. tidningen *Iskra* (som Lenin var med om att grunda år 1900).

Under förberedelserna för kongressen hade Lenin skrivit en bok, som kom att få mycket stor betydelse för den ryska revolutionära rörelsens utveckling: "Vad bör göras?". I denna bok formulerade Lenin grunddragen i sin syn på hur det revolutionära partiet borde byggas upp och vilka organisatoriska principer partiet borde organiseras efter.

Det var kring organisationsfrågan, som det ryska partiet vid kongressen 1903 och efteråt kom att delas upp i två fraktioner: mensjeviker och bolsjeviker. Under perioden 1903-11 stred dessa två fraktioner med varandra, formellt inom det ryska socialdemokratiska partiet, som emellertid i verkligheten under större delen av perioden var uppdelat i två partier. De två fraktionerna hade egna tidningar och höll t.o.m. egna konferenser.

I januari 1912 ägde en fullständig brytning rum mellan de två fraktionerna, som från och med denna tidpunkt kom att utgöra två helt skilda partier.

En "kuriösitet" är att termen "demokratisk centralism", som numera är allmänt accepterad inom den revolutionära rörelsen som benämning av det kommunistiska partiets organisationsprinciper, skrevs in i partistadgan först vid den 5:e partikongressen 1907 (och gavs en exakt definition i partistadgan först 1934). (Se Carr: *Den ryska revolutionen* vol 1, s. 212)

Under den förrevolutionära perioden utvecklades en *praxis* enligt vilken partimedlemmarna behöll sin handlingsfrihet till dess partiet fattat beslut. Tvånget att underkasta sig partibeslut var fram till 6:e partikongressen (augusti 1917) inte ens inskrivet i partistadgarna, utan lämnades underförstått.

Fram till den tidpunkt då beslut fattats var partimedlemmarna fullständigt fria att sprida sina åsikter. I 1919 års partistadga uttrycktes detta på följande sätt:

Beslut från partiets centra måste verkställas omedelbart och exakt. På samma gång är diskussionen inom partiet av alla kontroversiella frågor om partilivet fullständigt fri till dess beslutet har fattats.... (Cit. efter Carr a.a., s. 223)

Det som krävdes var enhet i *handling* när majoritetsbeslut hade fattats, inte att minoriteten skulle uppge sina åsikter eller ens upplösa de fraktioner som skapats under kampen.

När sålunda Zinovjev och Kamenev strax innan Oktoberrevolutionen hotades med uteslutning, var detta inte för att de hade andra åsikter när det gällde upproret, utan därför att de offentligt, i den icke-partibundna vänstertidskriften *Novaja Zjizn* hade publicerat ett brev, där de gick emot partiets beslut att starta upproret. Zinovjev och Kamenev blev emellertid inte uteslutna, utan valdes senare åter in i Centralkommittén.

Partiets diskussioner fördes ofta fullständigt öppet i partipressen. De olika partitidningarna, som hade olika redaktörer, förde vid talrika tillfällen fram skilda uppfattningar. Detta var faktiskt det vanliga sättet på vilket partiets linje framarbetades, utvecklades och finslipades i perioderna mellan konferenser och kongresser.

Under perioden fram till Oktoberrevolutionen, bildades på detta sätt grupperingar, tendenser och fraktioner, som inte sällan orsakade både splittringar och sammanslagningar. Under det hektiska året 1917, bubblade partiet av sådan verksamhet. Lenin själv var inte den som var minst aktiv i detta avseende. Han försökte på alla möjliga och omöjliga sätt påverka partiet i den riktning han ansåg vara riktig. Några exempel:

I mars skrev Lenin "Brev från fjärran" avsedda för publicering i *Pravda*. Dessa brev var *de facto* ett angrepp på den linje som partiorganet förde fram gentemot den provisoriska regeringen. (Stalin och

Kamenev, som ingick i *Pravdas* redaktion strök de kontroversiellaste delarna av det första brevet innan det publicerades. De övriga 4 breven publicerades inte förrän 1924 – se Lenins *Valda verk* vol I:2, s. 604 ff + not).

Då partiledningen senare visade sig ovillig att följa Lenins linje, hotade han utträda ur CK för att kunna vädja till partiets bas.

Hösten 1917 upprättade Lenin fraktionära kontakter med ”vänsterbolsjevikerna” (t.ex. Smilga, se Lenins *Collected Works* vol. 26, s. 69-73) i syfte att förbigå den valda ledningen.

Exemplen skulle kunna mångfaldigas. Ingen har hittills kritiserat Lenin för denna verksamhet.

Efter Oktoberrevolutionen uppstod, under perioden 1918-20, flera oppositionella grupper som organiserade sig fraktionärt i partiet. De mest kända är ”vänsterkommunisterna” i samband med Brest-freden 1918 (behandlas nedan), ”militäroppositionen” 1919, ”demokratiska centralismens” grupp 1920 och ”arbetaroppositionen” 1920-21. Inga av dessa grupper uteslöts ur partiet p.g.a. att de fraktionerade.

Något fraktionsförbud existerade helt enkelt inte, varken formellt eller i praktiken.

Låt oss titta lite närmare på ”vänsteroppositionen” 1918.

I början av 1918 uppkom inom bolsjevikpartiet hårda motsättningar kring frågan om hur man borde behandla fredsförhandlingarna med Tyskland. Under kampen utkristalliserades en grupp ”vänsterkommunister”, som ansåg att fredsunderhandlingarna måste avbrytas och att den unga sovjetstaten borde inrikta sig på ett ”revolutionärt krig” mot det imperialistiska Tyskland.

Den 10 januari 1918 antog partiets Petrogradkommitté och Moskvaområdets byrå resolutioner, som krävde ett avbrytande av underhandlingarna. Dessa två partiavdelningar var de två mest betydande i Ryssland. Bland ”vänsterkommunisterna” fanns ett avsevärt antal ledande bolsjevik, bl.a. Bucharin, Preobrazjenskij, Kollontaj, Pjatakov, Radek och Bela Kun. Oppositionen gav dessutom ut en tidning, *Kommunist* i de två städerna. I denna tidning tog man klart ställning mot Lenin och fredsfördraget.

Läget var mycket kritiskt. Den ryska armén höll på att bryta samman och skulle inte ha kunnat föra en längre tids kamp mot den tyska imperialistarmén. Partistriden blev mycket hård. Efter det att tyskarna börjat en ny offensiv mot Sovjetrepubliken och snabbt trängde fram, lyckades Lenin till slut vinna över en majoritet av partiledningen för ett accepterande av de tyska fredsvillkoren.

Den 24 februari, samma dag som Folkkommissariernas Råd (VTSIK) röstade för fredsförslagets undertecknande, antog Moskvaområdets byrå en resolution, där det förklarades att man inte ansåg sig förpliktigade att underordna sig partiets CK och hotade med en partisprängning,

Om detta skriver Lenin i en artikel betitlad ”Egendomligt och vidunderligt”:

I en resolution antagen den 24 februari 1918 har vårt partis Moskvaområdes byrå uttalat misstroende mot centralkommittén och vägrat underkasta sig de förordningar av den, ”som kommer att vara förbundna med ett praktiskt genomförande av villkoren i fredsfördraget med Österrike och Tyskland”, samt har i en ”förtydligande text” till resolutionen förklarat, att den ”finner knappast en partiklyvning vara undanröjd inom den närmaste tiden”.

I allt detta finns ingenting egendomligt och än mindre något vidunderligt. Det är fullkomligt naturligt, att kamrater, som går isär med CK:s ståndpunkt i frågan om en separatfred, skarpt fördömer CK och ger

uttryck för sin övertygelse om oundvikligheten av en klyvning. Allt detta tillhör partimedlemmarnas mest legitima rättigheter, det är helt förståeligt. (*Valda verk* bd. II:1, s. 404)

Lenin har alltså inget att säga om ”vänsterkommunisternas” fraktionering i sig: ”allt detta tillhör partimedlemmarnas mest legitima rättigheter”. Det Lenin senare i artikeln angriper och kallar ”egendomligt och vidunderligt”, är den *politiska linje* som ”vänsterkommunisterna” stod för. Lenin sätter politiken främst. Det som var ”egendomligt och vidunderligt” med ”vänsterkommunisterna” var inte att de fraktionerat, utan den *linje* som de fraktionerade för.

Därför har också Gustafsson/Wickman i sin bok ”Marxism eller trotskism” förvrängt Lenins ståndpunkt då man skriver att ”Lenin kallade denna *verksamhet* (min kurs.) ’besynnerlig och ohygglig’.” (WG:s bok innehåller f.ö. mängder av sådana förvrängningar och smålögnar. Inte nog med det, den innehåller också åtskilligt som är ren historieförfälskning. Den intresserade, som vill ha exempel på detta, rekommenderas läsa Kenth-Åke Anderssons genomgång av boken i 4:e *Internationalen* nr. 7-8-72 – se [Inledning till "Lögnens renässans"](#) som även innehåller länkar till de övriga ingående artiklarna)

3 B. Införandet av fraktionsförbudet 1921

Vintern 1920-21 utvecklades i bolsjevikpartiet ett flertal tendenser och fraktioner kring frågan om fackföreningarnas roll.

De två ytterligheterna representerades av å ena sidan ”arbetaroppositionen”, som förespråkade fackföreningarnas fullständiga oberoende och å andra sidan en grupp kring Trotskij/Bucharin, som krävde fackföreningarnas öppna underordnande under staten.

Under hela januari månad 1921 publicerade *Pravda* dagligen artiklar där partiledarna polemiserade mot varandra. Dessutom utgavs två nummer av ett speciellt ”Diskussionsblad” för att ge utrymme till ett ännu mer detaljerat meningsutbyte. Debatten var fri.

Samtidigt var läget i den unga sovjetstaten mycket kritiskt. Den internationella revolution som man väntat skulle komma till den ryska revolutionens hjälp hade låtit vänta på sig. Den ekonomiska situationen var närmast katastrofal. Inbördeskriget, som just hade avslutats, hade krävt oerhörda ansträngningar och åsamkat landet enorma kostnader i material och människoliv. Proletariatet var decimerat och uppsplittrat och sovjeterna hade nästan fullständigt upphört att fungera. Den svåra ekonomiska situationen hotade att spränga bandet mellan bönder och arbetare (smytjkan). Bondeuppror inrapporterades från flera provinser. På den politiska arenan fanns bara det bolsjevikiska partiet kvar, alla andra partier hade givit stöd åt kontrarevolutionen och därför förbjödits. Detta tenderade att ge motsättningarna inom det enda legala partiet en allt mera tillspetsad form, därför att det inte fanns någon annan kanal genom vilken avvikande åsikter kunde uttryckas. På detta sätt tenderade de olika linjerna också att i allt större omfattning än tidigare ge uttryck för icke-proletära sociala intressen.

Ställd inför dessa svårigheter slog Lenin slutligen larm.

I en pamflett betitlad ”Krisen i partiet” (*Collected Works* vol. 32, s. 43-53) menade Lenin att faran för en splittring av partiet var överhängande och påpekade de faror detta i sin tur bar med sig under de svåra inre och yttre förhållanden sovjetstaten befann sig.²

Vidare tog Lenin upp motsättningarna i fackföreningsfrågan.

² Texten finns nu (oktober 2011) översatt i sin helhet på marxistarkiv.se: [Lenin: Krisen i partiet](#)

Trotskij anklagades för att ”skapa en fraktion på en felaktig plattform” (OBS!) (a.a. s.46)

Till ”arbetaroppositionen” vände sig Lenin med bl.a. följande ord:

Det är naturligtvis helt tillåtet (speciellt inför en kongress) för olika grupper att formera block (och likaså att värva röster). Men detta måste göras inom kommunismens (och inte syndikalismens) ramar och på ett sådant sätt att det inte väcker löje.” (a.a. s. 52)

Lenins varningar gavs ännu större eftertryck genom Kronstadt-upproret, som inträffade i samband med partikongressen i mars 1921.

I sitt inledningsanförande till kongressen sade Lenin:

Kamrater, vi har genomgått ett anmärkningsvärt år, vi har tillåtit oss lyxen av diskussioner och dispyter inom partiet. Detta var en förbluffande lyx för ett parti, som på sina axlar bär ett ansvar utan motstycke och som omges av mäktiga och starka fiender omfattande hela den kapitalistiska världen:

Jag vet inte hur man vill värdera detta faktum nu. Var det fullständigt förenligt med våra resurser, både materiella och andliga? Det är er sak att avgöra detta. (a.a. s. 168)

Lenin framlade två resolutioner som behandlade partienheten och disciplinen. Båda resolutionerna antogs av kongressen.

Den ena resolutionen hade titeln ”Om den syndikalistiska och anarkistiska avvikelserna i vårt parti”.

I denna resolution, som riktade sig mot ”arbetaroppositionen”, fastslogs att.. ”propaganda för dessa idéer är oförenlig med medlemskap i Rysslands kommunistiska parti” (*Valda verk* II:2, s. 530). Här bör observeras, att det gick för sig att omfatta ”arbetaroppositionens” ståndpunkter och fortsätta att vara medlem i partiet, men att dess företrädare ålades att stoppa *propagerandet* av sina idéer.

Samtidigt uppmuntrade Lenin de oliktankande att framlägga sina avvikande meningar. I samma resolution läser vi:

Kongressen uppdrar åt partiets centralkommitté att strikt fullgöra dessa beslut och påvisar samtidigt, att man i speciella publikationer, samlingsskrifter o.d. kan och bör avdela plats för ett högst ingående meningsutbyte i alla här nämnda frågorna. (*Valda verk* II:2, s. 530)

I den andra resolutionen ”Om partiets enhet” (a.a. s. 521-525) påpekades nödvändigheten av ”enhet och sammanslutning inom partiets led” i det svåra läge, som sovjetrepubliken befann sig. Under dessa kritiska förhållanden, måste man föra kamp mot fraktionsbildningen:

I den praktiska kampen mot fraktionsbildningen måste varje partiorganisation strängt övervaka att inga fraktionella aktioner får förekomma. Kritiken av bristerna inom partiet, vilken är absolut nödvändig, måste ordnas så att varje praktiskt förslag omedelbart, utan varje dröjsmål och i så exakt form som möjligt översändes till de ledande lokala och centrala partiorganen för att dryftas och avgöras. Dessutom bör var och en som utövar kritik se till, att hans kritik är sådant, att han genom direkt deltagande i sovjet- och partiarbetet i praktiken kan erfara att de misstag som begåtts av partiet eller av enskilda partimedlemmar korrigeras. Varje analys av partiets allmänna linje, värdesättning av dess praktiska rön, kontroll över att dess beslut verkställs, undersökning av metoderna för felens rättande etc, får under inga omständigheter överlämnas för preliminär diskussion till grupper, som bildas på grund av någon ”plattform” o.s.v., utan måste uteslutande och direkt föreläggas alla medlemmar till behandling. I detta syfte bestämmer kongressen, att Diskussionsbladet och särskilda samlingsskrifter skall utges mer regelbundet, varvid man oavslutligt skall bemöda sig om att kritiken rör sig om väsentliga ting och att den inte antar en form, som kan gagna proletariats klassfiender. (a.a. s. 523-524)

Resolutionen föreskrev vidare att ”alla grupper utan undantag, vilka bildats en eller annan plattform” omedelbart skulle upplösas (s. 524).

Resolutionen innehöll också ett hemligt tillägg, ”punkt 7” som tillät uteslutning ur partiet av CK-medlemmar som valts av 10:e kongressen ”som ytterlighetsåtgärd”, en paragraf som senare, efter Lenins död, kom till flitig användning. Lenin var alltså mot fraktioner i det läge som sovjetrepubliken befann sig, men han begärde inte att medlemmarna skulle ändra sina åsikter, han krävde bara stopp för masspropagandan av dessa åsikter. Vidare underströk Lenin vikten av att publicera kritik och olika åsikter Lenin påpekade också vid flera tillfällen att resolutionen gällde den innevarande perioden och inte var någon allmängiltig princip. Speciellt påpekade Lenin om den hemliga ”punkt 7”, som blev så populär under Stalin-epoken, att rätten att utesluta CK-medlemmar var en tillfällig åtgärd. I sitt tal vid partikongressen om partienheten yttrade Lenin bl.a. i denna fråga:

Detta är en extrem åtgärd, som speciellt vidtas p.g.a. den farliga situationen, (*Collected Works* vol 32, s. 258)

Lenin avvisade skarpt en vidare tolkning av resolutionen. När Rjazanov föreslog tillägget:

”Samtidigt som den fördömer all fraktionsverksamhet, motsätter sig kongressen kraftfullt varje val till kongress utifrån en plattform” (a.a. s. 550)

svarade Lenin:

Vi kan inte beröva partiet och medlemmarna i centralkommittén rätten att vädja till partiet om det uppkommer meningsskiljaktigheter i grundläggande frågor. Jag kan inte föreställa mig hur vi skulle kunna göra något sådant. Denna kongress kan inte på något sätt binda valen till nästa kongress. Antag att vi ställs inför en fråga som, låt oss säga, slutandet av Brestfreden? Kan man garantera att ingen sådan fråga kommer att dyka upp? Nej det kan man inte. Under sådana omständigheter kan man vara tvungen att basera valen på plattformar. (*Collected Works* vol 32, s. 261)

Lenin uppmanade vidare kongressen att välja ledare ur alla oppositionsgrupper till den nya centralkommittén. När de medlemmar ur ”arbetaroppositionen”, som återvalts till centralkommittén lade fram avgångsansökningar, vägrade kongressen i en kort resolution att acceptera dessa och uppmanade dem att ”underkasta sig partidisciplinen”. (Carr: *Ryska revolutionen*, s. 222)

Inom den rörelse som säger sig bygga på leninismen råder delade meningar om beslutet att införa fraktionsförbudet var riktigt eller inte. Likaså råder det olika uppfattningar om innebörden av den 10:e partikongressens beslut i frågan. Jag hoppas emellertid att den presentation som givits ovan är tillräcklig för att tillbakavisa de tolkningar som gjort sig breda inom den s.k. stalinistiska traditionen. Fraktionsförbudet var en *tillfällig åtgärd* som vidtogs under exceptionella förhållanden och är på intet sätt en organisk, självklar del av Lenins partiteori. Dessutom vidtogs åtgärder för att, trots fraktionsförbudet, ge partimedlemmarna möjligheter att sprida sina åsikter och kontrollera partibeslut, genom att en reguljär publicering av antologier och diskussionsblad beslutades. Dessa publikationer, det bör observeras, var utåtriktade, man hade bl.a. speciella diskussionsbilagor till. *Pravda*.

Under Stalin-epoken kom fraktionsförbudet att ges en alltmer sträng innebörd. Efterhand kom alla slags tendenser att stämplas som fraktioner och slutligen var det nästan omöjligt att hävda ens den minsta åsiktsnyans utan säkerhetspolisen knackade på dörren. Diskussionsbilagorna och antologierna blev allt mer sällsynta. För *Pravdas* del stoppades publiceringen av diskussionsartiklar, där motsatta ståndpunkter kunde framföras redan i december 1923. Efter denna tidpunkt talade *Pravda* (med några få undantag) uteslutande för CK eller Politbyrån.

Låt oss sammanfatta:

1. Fraktionsförbudet var en extrem (tillfällig) åtgärd, som vidtogs under mycket pressade förhållanden.
2. Fraktionsförbud är *inte* en princip, som följer direkt ur Lenins partiteori.
3. Fraktionsförbudet innebar *inte*, att från majoriteten avvikande uppfattningar på något sätt kriminaliserades. Det som krävdes, var att de fraktioner, som bildats inför 10:e partikongressen skulle upplösas och att "fraktionisterna" skulle upphöra med masspropagandan för sina idéer. Samtidigt beslutades att debatten i de politiska och organisatoriska frågorna skulle fortsätta och ges utrymme i tidningar och speciella publikationer och det betonades att en sådan debatt inte bara var tillåten utan också nödvändig.

I detta sammanhang kan det vara på sin plats att jämföra denna sista aspekt av bolsjevikpartiets fraktionsförbud, med den praxis som utvecklas i MLK. När det t.o.m. gäller den interna debatten, har ledningen gjort det till en princip att aldrig publicera ett inlägg i Internbulletinen utan kommentarer från ledningen, om inlägget på något sätt ger uttryck för idéer som inte gillas av samma ledning. Detta har fört med sig att debatten i förbundet har bromsats upp och i praktiken nästan dödats. Under kampen i MLK hände det t.ex. att inlägg från oppositionen fanns ledningen tillhanda upp till ett halvår innan de publicerades. Vidare: när suspenderingarna genomfördes, hade större delen av inläggen ännu inte givits ut i förbundet. Och ännu värre: vid suspenderingarna lovade man att alla inlägg skulle publiceras i förbundet, med början i oktober. När detta skrivs har ännu *ingenting* publicerats förutom det som publicerades medan vi fortfarande var medlemmar i förbundet!!!

4. Något om problemens aktualitet

Den svenska vänsterns utveckling efter 1967 karakteriseras av ett stort antal splittringar och omgrupperingar.

Inom KFML, den första organisation i Sverige som ställde sig uppgiften att bygga ett nytt kommunistiskt parti, har 4 splittringar av betydelse inträffat: rebellrörelsen, Lundaoppositionen, KFml(r) och nu senast MLF.

Om vi i detta sammanhang bortser från de olika utbrytargruppernas politiska linje (som naturligtvis är en viktig fråga i en analys av den svenska vänsterns utveckling) och i stället koncentrerar oss på *hur* dessa fraktioner behandlades av KFML-ledningens majoritet, finner vi att det finns ett gemensamt drag. När motsättningarna kom upp och slutligen tog formen av fraktioner, reagerade förbundsledningen huvudsakligen organisatoriskt. Sina tydligaste uttryck fick detta hösten 1970, under kampen mot r-arna.

R-arna uteslöts i första hand med motiveringen att de fraktionerat och *inte* efter det att det genom diskussion bevisats att den linje de fraktionerat för var felaktig. Den första tiden efter det att utslutningarna och suspensionerna hade påbörjats, hänvisade oftast de "förbundstroga", när de skulle försvara ledningens åtgärder, till att "Baudeklicken" hade brutit mot den "demokratiska centralismen" och politiken den skulle man diskutera senare i lugn och ro (till den hade man ännu inte tagit ställning), de huvudsakliga argumenten mot r-arna var att de var "renegater" och "rövare" (se t. ex. Gnistan). På detta sätt lyckades KFML-ledningen effektivt skapa en *tillfällig* blockering av de politiska frågorna och då man till slut tog itu med politiken kunde man redan från början utgå från att r-arna var "monopolkapitalets agenter" och deras linje måste därför definitionsmässigt vara "kontra-revolutionär".

Ett signifikant exempel på hur diskussionerna i KFml/Clarté kunde gå till är följande.

I en grupp i Stockholm skulle man diskutera motsättningarna. Man satte igång på ett ganska juste

sätt, man började studera politiken. Det gick nu inte så bra, man hade svårigheter att ”avvisa” r-arnas politiska linje och kritik mot KFml. För att komma ur denna prekära situation satte man igång ned att studera ”den lilla röda”. Och så kom man på ”lösningen”: man hade ju diskuterat motsättningarna på ett ”felaktigt” sätt. Det gällde inte att diskutera vad som var rätt och fel så där förutsättningslöst. R-arna tillhörde ju inte ”folket” och därför var motsättningarna till dem antagolistiska. Och eftersom KFml(r) tillhörde ”fienden” gällde det att ”dra en skarp skiljelinje mellan oss och fienden”. Efter det att man på detta sätt hänfört r-arna till ”fienden” och hela tiden hade det i tankarna då man diskuterade motsättningarna, gick det mycket lättare att ”avvisa” r-arnas politiska linje. Och det är ju ingenting som man bör förvånas över. Om man utgår från det som ska bevisas, som en given sanning, är det naturligtvis inga problem att ”bevisa” denna sanning. Men någonting med marxistisk metod har ett sådant tillvägagångssätt (”cirkelbevis”) ingenting att skaffa!

På ett likartat sätt som KFml-ledningen, agerade MLK-ledningen mot den vänsteropposition som bildades i det förbund som undertecknad tidigare tillhört. Det var de organisatoriska frågorna som sattes i främsta rummet – politiken kom i andra hand. Efter suspensionerna utvidgades de organisatoriska frågorna med vulgärpsykologi: oppositionen *ville* inte göra förbundet till ett arbetarförbund, *ville* sabotera det organisatoriska uppbygget, *ville* splittra. Och grunden för allt detta var med retroaktiv verkan ”en försonlig inställning till trotskismen”. Metoden är alltså 1) Sätt de organisatoriska frågorna i centrum 2) sammanför detta med en psykologisk karakteristik av de oppositionella och 3) sätt en stämpel på oppositionen. Därmed slipper man diskutera de konkreta politiska frågorna, oppositionen har ju definitionsmässigt fel. Då man eventuellt tar upp politiken är det egentligen bara för att exemplifiera dessa ”felaktiga åsikter”. Genom ett sådant förfarande (ev. med vissa varianter) lyckas man effektivt omöjliggöra verkliga politiska diskussioner inom organisationens ram. Organisationen kommer i första hand, politiken i andra (om den överhuvud behandlas).

Som jag hoppas ha klargjort tidigare i denna artikel, har detta ingenting med leninismen att göra. Bolsjevikerna under Lenin behandlade aldrig organisationsfrågan skild från politiken. Frågan om tendenser eller fraktioner ställdes aldrig abstrakt, utan konkret under beaktande av de samhälleliga förhållandena och tendensernas resp. fraktionernas politiska linje. Då motsättningar uppkom mellan organisationsprinciperna och politiken, ställde man alltid politiken i centrum.

Före 1921 betraktades t.o.m. fraktioner som legala och då man 1921, p.g.a. det desperata läget ansåg sig tvingade att införa fraktionsförbud, försökte man samtidigt vidtaga sådana åtgärder, att fraktioner inte skulle *behöva* uppkomma.

Att sedan fraktionsförbudet under Stalin fick en allt vidare tolkning och att diskussionen alltmer ströps tvärtemot Lenins intentioner, då han förespråkade fraktionsförbudet, är ett problem för sig. Vanligen har den del av vänstern, som åberopar den stalinistiska traditionen, utan att reflektera, accepterat förbudet mot fraktioner som en leninistisk princip. Det är en ”allmängiltig sanning”, som inte får ifrågasättas. On man ändå gör det, då är man ”trotskist”, ”småborgare” etc.

Vi vet nu, att fraktionsförbudet infördes i en alldeles speciell situation, och att det ursprungligen hade en annan innebörd än det fick under Stalin-epoken.

Hur är läget idag? Är det motiverat att förbjuda fraktionsbildningar? Självklart är den stalinistiska metoden felaktig, men är det ens riktigt att ha fraktionsförbud enligt de principer Lenin förespråkade 1921? Svaret är NEJ!

Den svenska ”vänstern” är idag splittrad politiskt och organisatoriskt (vilket givetvis inte får ses som något negativt *i sig*). Dess teori och praktik är outvecklad. Amatörmässighet och brist på erfarenhet är genomgående (även om KFML(r) tycks inbilla sig att de står i ledningen för klasskampen).

Vi lever vidare trots allt fortfarande i en borgerlig "demokrati" (även om r-arna tycks inbilla sig att Sverige snarast är fascistiskt), vilket gör det möjligt att, ur säkerhetssynpunkt, än så länge föra ganska öppna och fria diskussioner utan att staten direkt slår till. Det gäller att utnyttja dessa möjligheter maximalt för att, då tiderna hårdnar stå dess bättre rustad politiskt och organisatoriskt,

Medlemmarna och sympatisörerna till den s.k. revolutionära rörelsen behöver skolning i kritiskt tänkande, för att de självständigt ska kunna orientera sig i klasskampen, och för att de ska kunna medverka till att en riktig politisk linje för revolutionen arbetas fram.

Under dessa förhållanden är det oundvikligt och något positivt, att det utvecklats olika tendenser. Det är också oundvikligt, att det då motsättningarna blivit speciellt skarpa utvecklas fraktioner. Naturligtvis är det möjligt att många av dessa tendenser och fraktioner återspeglar ett icke-proletärt inflytande i den revolutionära rörelsen. Detta småborgerliga och borgerliga inflytande har idag sina organisatoriska uttryck i organisationer som VpK, KFml och MLK. Men här måste bestämt avvisas, den uppfattning som gjort sig bred inom speciellt KFml(r), att varje eller nästan varje motsättning som uppkommer i en kommunistisk organisation återspeglar klassmotsättningar.

För det första: Om man ställer frågan på detta sätt, kommer alltid definitionsmässigt en majoritetslinje i den definitionsmässigt "proletära organisationen" vara "proletär", medan en minoritetslinje är borgerlig eller småborgerlig. På detta sätt undviks inte hemlighetsmakeri, koterbildningar, fraktionsmakeri och splittringar, utan de blir oundvikliga, om inte minoriteten fullständigt underordnar sig majoriteten och uppger sina åsikter. Observera att detta är *oberoende* av, om det i verkligheten förhåller sig precis tvärtemot den "officiella" uppfattningen, d.v.s. att minoriteten står för den proletära linjen, medan majoritetslinjen är icke-proletär.

För det andra: Det är felaktigt att alla meningsmotsättningar, även om de råkar vara stora, är ett uttryck för klassmotsättningar inom organisationen. Det kan ofta inträffa, att ett parti kan lösa ett och samma problem på olika sätt. Det som då diskuteras, är det *bästa* sättet att lösa problemet. Dessa meningsskiljaktigheter behöver inte alls vara en kamp mellan två olika klasstendenser.

(Dessutom kan det givetvis vara så att om man tittar på en organisations *totala* politiska linje, olika "delar" av denna linje kan vara proletära resp. icke-proletära)

Allt detta betyder, att den kommunistiska rörelsen, för att kunna utvecklas sunt, måste bryta med den syn på den "demokratiska centralismen", som nu är förhärskande.

Det är inte tillräckligt att deklarerat att fraktioner är ett ont och därför förbjuda dem för att förhindra deras uppkomst. Fraktioner kan endast förebyggas med en riktig politik, som i sin tur endast kan framarbetas om den kommunistiska organisationen verkligen fungerar demokratiskt, så att alla meningsmotsättningar av betydelse bereds möjligheter att föras ut till diskussion i organisationen.

Då fraktioner trots alla försiktighetsmått ändå uppkommer, duger det inte att bara hänvisa till stadgar och paragrafer och någon slags *abstrakt* "demokratisk centralism". Politiken måste sättas främst även i sådana situationer, om inte annat därför det naturligtvis är *möjligt* att fraktioneringen är politiskt nödvändig och därför riktig.

Det existerar givetvis lägen då ledningen har lämnat leninismen och fraktionering är nödvändig för att föra tillbaka organisationen till den riktiga vägen. Om ett sådant fall föreligger eller inte kan inte avgöras i förväg, innan politiken har diskuterats. Man kan heller inte förutsätta att ledningen i ett sådant läge kommer att erkänna att den lämnat leninismen. I stället kommer den med största sannolikhet att med näbbar och klor försöka försvara sig och visa att det är den som står för

marxismen-leninismen.

Om ej fraktionsfrihet (för att inte tala om tendensfrihet!) existerar under sådana förhållanden, är ofta revolutionärernas enda möjlighet att bryta partidisciplinen, fraktionera illegalt och förmodligen att spränga partiet. Erkännandet av frihet till fraktionering i dessa situationer ger revolutionärerna en möjlighet att återerövra partiet utan att spränga det.

Historien talar på denna punkt sitt tydliga språk.

Låt oss än en gång rekapitulera sprängningen av KFml 1970.

Genom att KFml-ledningens majoritet använde sig av i första hand organisatoriska medel och argument för att ”bekämpa” oppositionen blev sprängningen oundviklig. KFml förblev den starkare organisationen en längre period, trots att KFml(r) på många punkter hade en riktig kritik mot KFml:s högeropportunism.

Om KFml hade fungerat på ett riktigt sätt, borde man ha accepterat ”det mindre onda” och låtit diskussionerna fortsätta i organisationen under fraktionära former. Därmed hade man troligtvis inte kunnat undgå en sprängning på längre sikt, men man hade i stället på ett grundligt sätt, inför *alla* medlemmar kunnat noggrant diskutera igenom de politiska motsättningarna och därmed också utveckla och finslipa linjerna i kamp, allt i den revolutionära rörelsens intresse.

Detta hade givetvis stärkt den ”revolutionära” tendensens (KFML(r):s) ställningar i KFml. Nu tvingades r-arna på ett tidigt stadium bryta med KFml, i ett läge då motsättningarnas innehåll inte var kända för stora delar av KFml-kadern. De organisatoriska argumenten fick nu i stället för politiken en framträdande roll. Därmed motverkades också en sund utveckling både i KFml och KFml(r).

5. För det leninistiska partiet.

Just organisationsfrågorna har i det längsta förblivit dolda i ett utopistiskt halvmörker. Det är ingen tillfällighet. Ty framväxten av de stora arbetarpartierna ägde för det mesta rum under perioder, då revolutionen endast hade ett teoretiskt inflytande på programmet och inte ansågs vara en fråga, som skulle vara omedelbart bestämmande för det dagliga livets alla handlingar. Det föreföll alltså inte nödvändigt att teoretiskt bilda sig en klar och konkret uppfattning om revolutionens förutsägbara utveckling, för att av detta dra slutsatser om det sätt, på vilket proletarietets medvetna del bör handla under revolutionen. Frågan om organisationen av ett revolutionärt parti kan emellertid endast utvecklas organiskt ur en teori för själva revolutionen. Det är först när revolutionen blivit en dagsfråga, som frågan om den *revolutionära* organisationen med tvingande nödvändighet kommer att tränga in i medvetandet hos massorna och deras teoretiska talesmän. (G. Lukács *Historia och klassmedvetande*, s. 381-2)

Lenins utarbetande av en organisationsteori var ingenting som skapades på en gång, utan är uppsplittrat i tiden. Principerna och grunderna växte fram parallellt med utarbetandet av en strategi och taktik för revolutionen och i kamp mot folkvänner, ekonomister, mensjeviker, likvidatorer etc.

Den leninistiska partiteorin är ytterst härledd ur en analys av, å ena sidan arbetarklassens egenskaper, å andra sidan klassens revolutionära mission. En sådan analys visar att arbetarklassen ej spontant kan uppnå en socialistisk medvetenhet och störta kapitalismen. Det behövs ett instrument som är skilt från klassen, men samtidigt förenat med den och som kan förmedla den socialistiska medvetenheten till arbetarna och utlösa och leda klasskampen fram mot ett maktövertagande och upprättande av proletarietets diktatur. Detta instrument är det kommunistiska partiet.

Karaktären av de uppgifter som partiet är kallat att lösa bestämmer de organisatoriska principer som partiet bör vara uppbyggt efter.

Det är oerhört viktigt att ha klart för sig att det kommunistiska partiet är ett *revolutionärt* parti, vars målsättning är att leda arbetarklassen fram till ett krossande av det samhälle det verkar i. Det är endast utifrån en sådan insikt som man kan förstå hur partiet bör vara organiserat.

Lenin visade, att det enda parti som kan lösa dessa problem, är ett parti, som organiserar revolutionära intellektuella och arbetarklassens mest medvetna element i ett disciplinerat centraliserat parti.

Partidisciplinen måste grundas på medlemmarnas initiativ och självverksamhet. Den organisationsprincip, som uppfyller dessa fordringar är den *demokratiska centralismen*: största möjliga demokrati i utarbetandet av partiets politiska linje och största möjliga slagkraft i enhetlig handling.

Beroende på de samhälleligt politiska förhållandena får ibland demokratin, ibland centralismen större vikt. Det är t. ex. uppenbart att centralismen måste vara hårdare i ett parti som arbetar i ett fascistiskt samhälle än i ett borgerligt demokratiskt. Det är väl också uppenbart, att partidisciplinen är av större betydelse i en revolutionär situation än i en situation då det råder stiltje i klasskampen. I ett läge då frågan står revolution eller, kontrarevolution, måste givetvis brott mot partidisciplinen bestraffas hårdare än under lugna perioder.

Under de lugnare perioderna i klasskampen har partiet till uppgift att skola sig och arbetarklassen inför de kommande stora, avgörande klasstriderna. Det gäller då att utarbeta och finslipa den revolutionära strategin och taktiken, att allsidigt diskuterade principiella och taktiska huvudfrågorna. Det är under dessa perioder som partiet utkristalliseras, dess teori och praktik grundläggs och dess kärntrupp fostras.

Partidemokratin utgör den viktigaste betingelsen för att riktigt lösa dessa problem. En bred diskussion, där olika linjer tillåts ställas mot varandra, är en nödvändighet för att partimedlemmarna ska kunna skolas i kritiskt tänkande och för att partiets linje skall kunna utvecklas i sund riktning och med medlemmarnas aktiva deltagande.

Detta innebär att största möjliga demokrati måste praktiseras i den interna diskussionen för att utarbeta en politisk linje (även med rätt att bilda tendenser och fraktioner), medan den järnhårdaste disciplin måste framarbetas när det gäller att föra ut denna linje efter det den väl fastslagits genom majoritetsbeslut.

Partiet måste arbeta sig fram till en partidisciplin som betyder att medlemmarna, trots meningsskiljaktigheter som fortfarande kan existera efter det beslut fattats, *i handling*, tillsammans med övriga partikamrater, agerar som *en* man.

Detta betyder inte att de tendenser och fraktioner, som bildats i partiet under den politiska kampen, måste upplösas då beslut fattats. Att kräva något sådant, kan enbart vara motiverat under mycket extrema förhållanden.

Det som kan begäras, är emellertid att fraktionerna hålls inom partiet. För att förebygga att fraktionerna söker stöd utanför partiet, fordras att de verkligen äger rätt och bereds möjligheter att presentera sina åsikter för partimedlemmarna. Dessa rättigheter är en integrerad del av den verkligt bolsjevikiska partisynen.

Under lugna klasskampsförhållanden kan naturligtvis *i praktiken* en ännu "liberalare" praxis tillämpas, liksom då partiet är mycket ungt och befinner sig i vardande, under uppbyggnad: Partidisciplinen är ju något som grundas på partimedlemmarnas frivilliga förbund, i en gemensam målsätt-

ning – att förverkliga arbetarklassens historiska uppgift. Partidisciplinen är ingenting som kan deklarerar, utan den måste *arbetas* fram, det måste skapas en medvetenhet om dess betydelse hos alla medlemmar. Denna medvetenhet kan inte skapas genom abstrakta resonemang, utan måste förklaras utifrån partiets uppgifter och de konkreta förhållandena. Detta betyder också att nödvändigheten av partidisciplinen är lättare att motivera under hårda klasskampslägen än under lugna förhållanden. Om inte talet om partidisciplin skall bli abstrakt, måste man i praktiken ta hänsyn till detta.

Som vi tidigare berört, är det vanligen under *relativt* lugna perioder, som partiets generallinje utarbetas: Varje nyans kan på längre sikt ge mycket olika resultat. Den demokratiska sidan av demokratiska centralismen, bör och kan därför ges ett större utrymme, eftersom det är en viktig förutsättning för att den linje som till slut antas verkligen är den bästa.

Praktiken visar också att det var så Lenin och bolsjevikerna resonerade. I ”Vad bör göras” skriver Lenin exempelvis (1902):

Utan en revolutionär teori kan det inte heller finnas någon revolutionär rörelse. ... Men för den ryska socialdemokratin ökas dessutom teorins betydelse genom tre omständigheter, som man ofta glömmar: för det första genom att vårt parti ännu endast håller på att gestaltas, ännu bara håller på att utforma sina drag och ännu inte på långt när har gjort upp med de andra riktningarna inom det revolutionära tänkandet, som hotar att leda bort från den rätta vägen... Under sådana förhållanden kan ett vid första ögonkastet föga viktigt misstag medföra högst beklagliga följder, och endast kortsynta människor kan finna fraktionsstrider och en sträng åtskillnad mellan schatteringarna olämpliga eller överflödiga. Den ryska socialdemokratins öde för många, många år framåt kan vara beroende av att den ena eller andra schatteringen rotfästes. (*Valda verk* I:1. s.” 174).

Det är mot bakgrund av detta, som vi kan förstå hur bolsjevikerna under hela perioden 1903-1911, kunde acceptera att överhuvudtaget ingå i samma parti som mensjevikerna, varför man inte på ett mycket tidigt stadium fullständigt bröt med dem. Under långa perioder fungerade de två fraktionerna i *realiteten* som två helt skilda partier, medan de vid andra tidpunkter (t.ex. efter 1905 års revolution) försökte återföre sina styrkor under gemensam ledning.

I detta sammanhang kan det också vara nyttigt att observera, att Lenin just i kamp mot den blivande mensjevikern Plechanov förespråkade att tidningen Iskra (som båda var med om att grunda) borde publicera polemik mellan kamraterna. Det var Plechanov (den blivande mensjevikern och socialchauvinisten), som företrädde en sträng monolitism (”en organisation – en uppfattning”). Lenin skriver om denna motsättning bl.a.:

En häftig diskussion uppkom i frågan om polemik i allmänhet i tidskriftens spalter. Plechanov var emot detta och vägrade lyssna på våra argument. ... Vi hade förberett ett förslag till redaktionell förklaring (”I redaktionens namn”), i vilken vi förklarade publikationernas mål och program. Detta var skrivet i en ”opportunistisk” anda (utifrån Plechanovs ståndpunkt) – polemik mellan redaktionens medlemmar skulle tillåtas ... (*Collected Works* vol. 4, s. 334-335)

Lenins ståndpunkt segrade till slut. I ”Förklaring av Iskras redaktion” sammanfattar Lenin tidningens principer med bl.a. följande ord:

Innan vi sammansluter oss och för att kunna sammansluta oss måste vi först avgjort och bestämt avgränsa oss från varandra. Annars skulle vår sammanslutning endast bli en fiktion, som skyler den splittring som finns och hindrar ett radikalt avlägsnande av den. Därför är det klart att vi inte har för avsikt att helt enkelt göra vårt organ till en tummelplats för olikartade åskådningar. Vi kommer tvärtom att leda det i en strängt fastställd riktning. Denna riktning kan karakteriseras med ordet: marxism, ... Men ehuru vi diskuterar alla frågor ur vår egen bestämda synpunkt, så betyder det alls inte att vi avvisar polemik mellan kamraterna i vårt organs spalter.

En öppen polemik inför ögonen på alla ryska socialdemokrater och klassmedvetna arbetare är nödvändig och önskvärd för att klargöra, hur djupgående de förefintliga meningsskiljaktigheterna är, för att allsidigt behandla de frågor, som striden gäller och för att gå till kamp mot de ytterligheter, som inte endast representanter för olika ståndpunkter, utan t.o.m. representanter för olika orter eller ”verksamhetsgrenar” inom den revolutionära rörelsen oundvikligt hemfaller till. Som vi redan tidigare nämnt, anser vi rent av, att en av bristerna i den nuvarande rörelsen består i att det saknas en öppen polemik mellan de uppenbart avvikande uppfattningarna och att det finns en tendens att hålla meningsskiljaktigheterna i mycket viktiga frågor i skymundan. (*Samlade skrifter i urval* bd 3, s. 13-14)

Det är alltså klart att Lenin inte bara tillät en öppen debatt i för den revolutionära rörelsen viktiga frågor, han ansåg den också nödvändig för att man skulle kunna uppnå en verklig enhet i partiet.

Som vid det här laget borde vara uppenbart för den vakne läsaren, är den genuint leninistiska synen på partiet något helt annat än den nidbild som omhuldas av den svenska s.k. m-l-vänstern. Dess syn härstammar inte från Lenin eller bolsjevikerna, utan från stalinismens förvrängningar av den bolsjevikiska traditionen. Den stalinistiska partiuppfattningen framväxte som ett teoretiskt rättfärdigande av undertryckandet av partibasens opposition mot den politik, som kom uppifrån, från den icke-revolutionära, byråkratiska ledningen, som på detta sätt försökte värna om sin ställning som ett privilegierat socialt skikt,

Om någon vägrade lyda diktaten uppifrån, gav den stalinistiska partistrukturen möjligheter att effektivt tysta oppositionen – genom hot med moraliska eller fysiska förtrycksåtgärder och t.o.m. rättegångar, där de oppositionella kunde beskyllas för att vara kontrarevolutionärer, kapitalistfarare, fascister och gud vet allt och där straffet för opposition blev avlivning.

Det stalinistiska partiet blev på detta sätt en slags kyrka, med präster och överstepräster och längst upp en helig, ofelbar påve (Stalin). Denna medeltidsliknande apparat saknade inte heller en motsvarighet till den effektiva jesuitiska inkquisitionen.

Till slut blev varje meningsskiljaktighet, även i småfrågor, ett kätteri, som måste bekämpas och bestraffas. Även om oppositionen ej direkt var riktad mot byråkratins ställning och privilegier, undertrycktes den omedelbart och brutalt. Detta p.g.a. att *varje* opposition, i sin egenskap av *ifrågasättande*, hotade byråkratin. *Varje* demokratisk tendens, *varje* strävan till diskussion, i *varje* fråga, *oavsett* dess karaktär, undertrycktes därför. I sanning fungerade det ryska partiet vid denna tid på ett sätt som uttryckte ”ledningens organiserade misstro mot medlemmarna”.

Denna stalinistiska organisationsmodell har ingenting att skaffa med ett verkligt revolutionärt partis demokratiskt centralistiska uppbyggnad och måste därför utrotas fullständigt ur den ”revolutionära vänstern”.

Kamrater:

Åter till leninismen! Låt oss bygga ett parti av leninistisk typ, dvs. ett parti skapat för revolutionen, ett parti där medlemmarna skolas i självständigt, kritiskt tänkande, ett parti som kombinerar största möjliga inre demokrati med järnhård disciplin i handling!

Låt oss förkasta ett parti av stalinistisk typ, dvs. ett parti som är skapat för byråkrater och karriärister, ett parti där medlemmarna fostrets till menlösa ja-sägare och byråkratins opportunistiska verktyg, ett parti som kombinerar minsta möjliga demokrati ned den form av disciplin som grundar sig på passiv lydnad och inte på medveten insikt!

Karriärister och byråkratämnen kommer nog inte sakna möjligheter att skaffa sig sysselsättning på annat håll. Som de revolutionens dödgrävare de i verkligheten är, bör de snarast förpassas dit de hör

hemma – i det proletära partiet har de ingenting att göra! Det är *endast* i ett parti, som är uppbyggt efter leninistiska principer, som sådana element på ett effektivt sätt kan bekämpas.

Det är *endast* i ett sådant parti, som de ledande organen kan hållas under medlemmarnas strikta, kontroll, så att en byråkratisk urartning av de ledande organen kan förebyggas.

Det är *endast* ett sådant parti, uppbyggt av medvetna, vetgiriga militanter med politisk initiativförmåga, som kan säkra proletariatet den ledning som behövs för att, i de utvecklade kapitalistiska länderna, leda en socialistisk revolution till seger!

NER MED MYTBILDNINGARNA – BEGRAV STALINISMEN!
BYGG DET LENINISTISKA PARTIET!
LÄNGE LEVE DEN SOCIALISTISKA VÄRLDSREVOLUTIONEN!

Umeå den 7.12 -72 Martin Fahlgren

Litteraturlista:

Lenin: "Vad bör göras?" (*Valda verk* I:1 s. 149 ff)

Lenin: "Egendomligt och vidunderligt" (*Valda verk* II:2, s. 404 ff)

Lenin: "Ursprungligt utkast till resolutionen om partiets enhet ..." (VV II:2, s.521ff)

Lenin: "Ursprungligt utkast till resolution om den syndikalistiska ..." (VV II:2, s. 526 ff)

Lenins kamp, mot ekonomisterna (Bo Cavefors)

"Teser om de kommunistiska partiernas struktur, metoder och organisationsarbete" antagna vid Kominterns 3:e kongress (*Röda häften* 3/4, s. 60 ff)

Trotskij: *Den nya kursen*

Lukacs: *Historia och klassmedvetande* s. 379 ff

Bensaid: *Om organisationsfrågan hos Lenin och Luxemburg* (*Röda häften* 5)

Anm, Om skillnaden mellan tendenser och fraktioner

Då en fråga diskuteras isen kommunistisk organisation uppkommer vanligen olika linjer. Eftersom det inte finns lika många linjer som antalet medlemmar, kommer medlemmarna att gruppera sig kring de olika linjer som finns, det uppkommer olika strömningar. Sådana *tendenser* är vanligen helt oorganiserade eller löst organiserade. Då motsättningarna blir större tenderar tendenserna att organiseras allt fastare. Då tendensen utvecklats till "en organisation inom organisationen" med egen disciplin etc. har tendensen omvandlats till en *fraktion*.

Granskning av några mytfabrikationer

1. Frågan om Stalins roll i mars 1917

I SUKP(b):s historia från 1938 framställdes händelserna i mars på följande sätt:

Partiets övergång till legala förhållanden framkallade meningsskiljaktigheter inom partiet. Kamenjev och några funktionärer i Moskvaorganisationen, exempelvis Rykov, Bubnov och Nogin intog den halvmensjevikiska ståndpunkten att man ovillkorligen skulle understödja den Provisoriska regeringen och fosterlandsförsvararnas politik. Stalin som just återvänt från förvisningen, Molotov och andra hävdade tillsammans med partiets majoritet en politik, som innebar misstro mot Provisoriska regeringen, de uppträdde mot fosterlandsförsvaret och manade till aktiv kamp för freden, till kamp mot det imperialistiska kriget. En del av partiarbetarna vacklade, vilket var en återspeglning av deras politiska efterblivenhet till följd av den långvariga vistelsen i fängelse eller förvisning. (SUKP(b):s historia s 232, KFML:s upplaga)

I den korta Stalinbiografin från 1947 beskrivs motsvarande förlopp sålunda:

Den 12 mars 1917 befann sig Stalin efter att ha uthärdat alla den turuchanska förvisningens vedermödor, åter i Petrograd, Rysslands revolutionära huvudstad, och redan samma dag uppdrog partiets CK åt honom redigeringen av *Pravda*.

Bolsjevikernas parti hade nyss trätt fram ur illegaliteten. Många av partiets främsta och aktivaste medlemmar återvände från fjärran förvisningsorter eller fängelser. Lenin befann sig i emigration, och den borgerliga provisoriska regeringen saboterade med alla möjliga åtgärder hans hemkomst. Under denna krävande period var det Stalin som svetsade partiet samman till kamp för den borgerligt demokratiska revolutionens övergång till socialistisk. Jämte Molotov ledde han centralkommitténs verksamhet och gav i sina artiklar principiellt riktningsgivande anvisningar för bolsjevikernas arbete. Redan i sin första artikel "Om arbetar- och soldatdeputerades centrala sovjet" angav Stalin partiets huvuduppgift:

Att stärka dessa sovjet och överallt bilda sådana, förena dem inbördes med arbetar- och soldatdeputerades centrala sovjet i spetsen som organ för folkets revolutionära makt.

I artikeln "Om kriget", påvisade Stalin att det imperialistiska krigets karaktär inte förändrats genom att makten gått över i provisoriska regeringens händer, utan att kriget 1915-17 också under den borgerliga provisoriska regeringens ledning förblev ett orättfärdigt krig, ett rövarkrig."

Jämte partiets majoritet hävdade Stalin, Molotov och andra att man inte finge hysa tillit till den imperialistiska provisoriska regeringen. De bekämpade mensjevikernas och socialistrevolutionärernas försvarsvänlighet och Kamenevs och andra opportunisters halvmensjevikiska ståndpunkt, som gick ut på att man villkorligt borde understödja provisoriska regeringen.

(J.V. Stalin – *bolsjevikernas stålhårde ledare*, Proletärkulturs -72, s. 39-40)

Vi kan alltså konstatera, att enligt den stalinistiska historieskrivningen var det Stalin (tillsammans med Molotov), som i Lenins frånvaro förde en konsekvent revolutionär linje, medan några andra funktionärer antog halvmensjevikiska ståndpunkter. Hur stämmer det med fakta? Låt oss med hjälp av tillgängliga dokument försöka rekapitulera händelserna i mars 1917. (Då intet annat uppges, följer redogörelsen i huvudsak Carr: *Ryska revolutionen*, vol. 1)

Under februarirevolutionen bildades det en temporär byrå inom CK, som ledde bolsjevikorganisationen. Denna byrå bestod av tre män: Molotov, Sjljapnikov och Zalutskij. Triumviratet, som representerade den bolsjevikiska vänstern bekämpade och avslöjade den provisoriska regeringen och sovjeternas moderata politik. En högerflygel i partiet leddes av Voitinskij. Denne förespråkade stöd åt den provisoriska regeringen och en sammanslagning av mensjevikerna och

bolsjevikerna till ett enda parti.

När Molotov den 5:e mars i partiets Petrogradkommitté föreslog en resolution som angrep den provisoriska regeringen som kontrarevolutionär, misslyckades han med att övertyga majoriteten av kommittén, som i stället antog en resolution som lovade att inte motsätta sig den provisoriska regeringen så länge som ”dess handlingar svarar mot proletariats och de breda demokratiska folkmassornas intressen”.

Februarirevolutionen 1917 möjliggjorde att partiet kunde återuppta utgivningen av partitidskriften *Pravda*. Den 5 mars utkom det första numret under en redaktion av vänsterbolsjevikerna Molotov, Kalinin och Jeremjev.

Under denna redaktion förkastade *Pravda* den provisoriska regeringen som ”en regering av kapitalister och godsägare” och förde fram att sovjeten skulle sammankalla en konstituerande församling för att upprätta en ”demokratisk republik”. Den 10 mars publicerade *Pravda* en resolution som talade för en omvandling av det imperialistiska kriget till ett revolutionärt inbördeskrig.

Molotov intog alltså, som också helt riktigt(!) påpekas i citaten från SUKP(b):s historia och Stalinbiografin (f.ö. nästan det enda som är riktigt), en vänsterposition – även om den inte var 100%-igt konsekvent och förespråkade (som Lenin) ”All makt åt sovjeterna” och övergången till den socialistiska revolutionen.

Den 12-13 mars anlände Kamenev, Stalin och Muranov till Petrograd från Sibirien. Därmed fick partiets höger och centerflygel förstärkningar. Dessa tre tog omedelbart över ledningen från Sjljapnikov, Molotov & Co och i *Pravda* den 15 mars förkunnades det att trion hade kommit in i redaktionen för tidskriften.

Personskiftet i bolsjevikledningen gick inte obemärkt förbi. Både i sovjeten och i *Pravda* anslog bolsjevikerna en moderatare ton. Kamenev intog därvid utan tvivel den mest utpräglad halv-mensjevikiska ståndpunkten – när det gäller denna fråga råder det inga motsättningar till de stalinistiska historieskrivarna. Därmed är det dock slut med de punkter, där man kan hålla med 30- och 40-talets ”sagoboksförfattare”.

När det gäller Stalins roll, är den officiella historieskrivningen fullständigt förvriden i förhållande till det verkliga händelseförloppet, vilket en genomgång av historiska dokument klart visar.

Låt oss därför gå tillbaka till dessa historiska dokument.

Stalins första artikel, som publicerades i *Pravda* den 14 mars (se Stalin: *Works* vol 3, s. 1-3), var mer anmärkningsvärd för vad den utelämnade än vad den sade. I denna artikel (”Om arbetar- och soldatdeputerades sovjet”), som också citeras i Stalinbiografin (se ovan) nämnde Stalin varken den provisoriska regeringen eller kriget. Sovjeternas roll framställdes enbart som påtryckningsorgan mot borgerligheten – för att pressa fram eftergifter. Uppgiften var att ”bevara de rättigheter som vunnits och flytta den ryska revolutionen framåt”. Stalin sammanfattade revolutionens program sålunda: ”Jord åt bönderna, arbetsskydd åt arbetarna och den demokratiska republiken åt Rysslands alla medborgare”. (Se Stalin *Works* vol. 3 s 2-3)

Hur kan man få detta program (eller överhuvudtaget någon av Stalins artiklar) till ett program ”för den borgerligt demokratiska revolutionens övergång till socialistisk”, som Stalinbiografin påstår, är minst sagt en gåta. Stalins program är enbart ett program för fördjupning av den antifeodala, borgerligt demokratiska revolutionen.

I artikeln ”Om kriget”, som publicerades den 17 mars (se Stalin: *Works* vol. 3, s. 4-9) är det helt riktigt att Stalin (som biografen påstår) påvisade att krigets karaktär var imperialistiskt. Därmed var det också slut med Stalins klarsyn:

Enbart parollen ”ned med kriget” är fullständigt oduglig som ett praktiskt medel, eftersom det i praktiken inte leder någonstans. (*Works* vol. 3, s. 7)

Lösningen är att utöva tryck på provisoriska regeringen, så att den förklarar sitt bifall till att omedelbart starta fredsförhandlingar. Arbetarna, soldaterna och bönderna måste arrangera möten och demonstrationer och kräva att provisoriska regeringen skall *framträda öppet, inför hela världen, i en ansträngning att förmå alla krigförande makter att omedelbart inleda fredsförhandlingar på basis av rätten till nationernas självbestämmande*. (Stalins kursiv.) (*Works* a.a, s. 8)

Som vi snart ska se, står ovanstående i en skriande motsättning till Lenins linje. Stalin förespråkar att man skall utöva påtryckningar på den provisoriska regeringen. Något tal om att denna regering måste krossas, söker man förgäves efter (Jfr. citatet ur Stalinbiografen ovan).

I linje med ovanstående vägrade också *Pravdas* redaktion (Stalin, Kamenev och Muranov) att oavkortat publicera Lenins första ”Brev från fjärran” (Se Lenin: *Valda Verk* bd. I:2, s 604 ff och not). Redaktionen strök 1/5 av artikeln – de avsnitt som avslöjade sovjetens försonliga ledning och kritiken av provisoriska regeringen. De övriga 4 breven publicerades överhuvudtaget inte alls!

Så långt om Stalins roll som redaktör för *Pravda*.

Den 27 mars samlades den ”Allryska konferensen för partiarbetare” i Petrograd. Vid sessionen den 29 mars höll Stalin en rapport om förhållandet till den provisoriska regeringen. I denna rapport karakteriserade han sovjeternas roll felaktigt: sovjeterna skulle bara mobilisera och kontrollera, medan den provisoriska regeringen försvarade folkets erövringar.

I den mån provisoriska regeringen befäster revolutionens framsteg, så länge stödjer vi den, i den mån den är kontrarevolutionär – då är stöd till provisoriska regeringen oantagligt. (Cit. efter *Voprosy istorii KPSS*, 1962, No 5 s. 112)

Anmärkning: Det fullständiga protokollet från konferensen har aldrig publicerats officiellt – av förståeliga skäl. Enligt Carr (bd 1) s. 93, så finns förhandlingarna återgivna i en bok av Sjljapnikov från 1927. Dessutom har Trotskij publicerat ett ofullständigt protokoll i sin bok ”Stalins förfalskar-skola”. Efter SUKP:s 22 kongress 1961, har delar av protokollet publicerats i den sovjetiska tidskriften *Voprosy istorii KPSS* (= Problem i SUKP:s historia), som vi citerar ur.

Många kritiserade Stalins rapport under diskussionernas gång, och Stalin tvingades den 31 mars att revidera sin ståndpunkt något (att *inte som grund* för resolutionen ha stöd till provisoriska regeringen).

Fullständigt misstroende gentemot provisoriska regeringen och ”All makt åt sovjeterna” (Lenins linje) ställdes *inte* som mål på konferensen eller i resolution. Sovjeterna skulle i stället ”utöva kraftig kontroll över provisoriska regeringens aktiviteter” och arbeta för att ”slå tillbaka de tsaristiska och borgerliga försöken till kontrarevolution” och ”utvidga den revolutionära rörelsens erövringar”. (Ur resolutionen som antogs vid konferensen)

Den 1 april kom det upp en fråga om bolsjevikerna skulle delta i ett gemensamt möte med mensjevikerna på den allryska sovjetkongressen. I samband härmed diskuterades framförallt ett förslag från mensjeviken Tseretelli, att ena mensjevikerna och bolsjevikerna i ett parti. Stalin

hävdade att ett enande var möjligt på Zimmerwald-Kienthal-linjens grund.

Med dem som enas på grundval av Zimmerwald och Kienthal, d v s de som är mot den revolutionära försvarsvänligheten kan vi förena oss. Det utgör skiljelinjen. (*Voprosy istorii KPSS*, 1962, No 6 s. 140)

Stalin gjorde inte klart, att förutom en svag vänster, så utgjorde Zimmerwald-Kienthal i praktiken av Kautskyaner (dvs centrister).

Majoriteten av konferensen förkastade också Stalins linje.

Fler exempel skulle kunna dras fram, men vi nöjer oss med ovanstående tills vidare.

Den 3 april anlände Lenin och den 4:e april lämnade han en rapport och presenterade sina aprilteser.

Partiledningens opportunistiska majoritet hade väntat sig att Lenin skulle ta itu med ”vänsteravvikarna”, som Molotov & Co, och föra dem ”tillrätta”. I stället visade det sig att det var ”vänsteravvikarna” som låg Lenin närmast. Lenins rapport slog ned som en bomb. De flesta protesterade mot Lenin – endast Alexandra Kollontaj stödde Lenin. Stalin höll tyst.

Genom sina aprilteser förde Lenin in partiet på den väg som skulle leda fram till Oktoberrevolutionen. Efter några veckors partistrider hade Lenin vunnit partiets majoritet för sin revolutionära linje.

Vi ska här citera några avsnitt ur Lenins rapport. Alla citaten innebär våldsamma slag med den linje som Stalin förespråkade. Jämför Lenins klara linje med Stalins. Jag gör inga kommentarer till Lenin, utan låter honom tala för sig själv. *Håll tillgodo!*

Kriget kan avslutas enbart genom ett fullständigt brott med det internationella kapitalet. Kriget orsakades inte av individer, utan av det internationella finanskapitalet. Det är inte lätt att bryta med det internationella kapitalet, men det är heller inte lätt att avsluta kriget. Det är barnsligt och naivt att vänta sig att bara en sida ska avsluta kriget – Zimmerwald, Kienthal – Vi har en större plikt än någon annan, att försvara den internationella socialismens ära. (Lenin: *Collected Works* vol 36, s 436)

Vårt misstag är att vi inte har avslöjat den revolutionära försvarsvänligheten fullständigt. Revolutionär försvarsvänlighet är ett förräderi mot socialismen ... Vi måste erkänna vårt misstag. (a.a. s. 436)

Det säregna i den nuvarande situationen i Ryssland består i att landet *övergår* från revolutionens första etapp – som till följd av proletariats otillräckliga klassmedvetenhet och organisation förde bourgeoisin till makten – till den *andra* etappen, som måste lägga makten i händerna på proletariatet och de fattigaste bondeskikten. (a.a. s. 436-7)

T.o.m. våra bolsjeviker visar förtroende för regeringen. Detta kan endast förklaras genom revolutionens berusningseffekt. Det är socialismens död. Ni kamrater har en förtroendefull attityd till regeringen. Om det är så, då skiljs våra vägar. Jag föredrar att förbli i minoritet. En Liebknecht är mer värd än 110 försvarsvändliga av Stekloga och Tjcheidzes typ. Om ni sympatiserar med Liebknecht och så bara sticker ut ett finger (till de försvarsvänliga), så är det förräderi mot internationella socialismen. (a.a. s. 437)

Inget understöd till den provisoriska regeringen: hela falskheten i alla dess löften måste klargöras, särskilt i fråga om att avstå från annexioner. Avslöjande verksamhet i stället för det otillåtliga, illusionsväckande ”kravet” att *denna* regering, en kapitalistisk regering skall *upphöra* att vara en imperialistisk regering.

Pravda kräver av *regeringen* att den skall avstå från annexioner. Att kräva av en kapitalistisk regering att denna skall avstå från annexioner är nonsens, ett skriande gyckel... Det är dags att erkänna våra misstag. Vi har haft nog av hälsningar och resolutioner, det är dags att handla. (a.a. s. 438)

Vi måste klargöra för massorna, att arbetardeputerades sovjeter är *den enda möjliga* formen för en revolutionär regering, och därför är vår uppgift, så länge som *denna* regering underordnar sig bourgeoisins inflytande, att tålmodigt, systematiskt, ihärdigt och med särskild anpassning till massornas praktiska behov *klargöra* felen i deras taktik.

Så länge som vi befinner oss i minoritet, arbetar vi på att kritisera och klargöra felen och samtidigt propagerar vi nödvändigheten av att överföra hela statsmakten till arbetardeputerades sovjeter, så att folket genom erfarenhet skall övervinna sina fel. (a.a. s. 438)

Inte en parlamentarisk republik – att återvända till de från arbetardeputerades sovjeter skulle vara ett steg tillbaka – utan en republik av arbetar-, lantarbetar- och bondedeputerades sovjeter i hela landet, uppifrån och ned. (a.a. s. 439)

Programmet måste ändras, det är otidsenligt. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet är ett steg mot socialismen. (a.a. s. 440)

En borgerlig republik kan inte lösa problemet (med kriget), eftersom det endast kan lösas i internationell skala. Vi lovar inte frigörelse, men vi säger att det är möjligt endast i denna form (arbetar- och soldatdeputerades sovjet). Inte någon annan regering än arbetar- och soldatdeputerades sovjet. (a.a. s. 440)

Centern förhärskade i Zimmerwald och Kienthal... Vi förklarar att vi har formulerat en vänsterflygel och brutit med centern. (a.a. s. 443)

Så långt Lenin den 4:e april. Aprilteserna, som ovanstående tal är en utläggning och kommentar av, finns med i Lenins *Valda verk* vol II:1, s. 7-13.

Drygt en vecka senare skrev Lenin ett brev till Hanecki och Radek (12 april). Detta brev visar att Lenin ännu inte hade lyckats få *Pravda* helt på sin linje (*Pravda* där bl a Stalin ingick i redaktionen). Lenin skriver:

Vi hoppas fullständigt kunna räta ut *Pravdas* linje, som har vacklat åt "Kautskismen"- (*Collected Works* vol 36 s. 445)

Räcker inte ovanstående för att avslöja den stalinistiska historieskrivningens falskhet, så kan vi också få Stalins egna ord på att han intog en vacklande hållning under mars 1917. 1924, då historieförfalskningen redan tagit sin början, erkände Stalin i en (i och för sig ofullständig) självkritik:

Det (partiet) antog en påtryckningspolitik av sovjeterna mot den provisoriska regeringen i fredsfrågan och vågade inte genast ta steget framåt från den gamla parollen om proletariats och böndernas diktatur till den nya parollen om makten åt sovjeterna. Denna halvvägs politik avsåg att ge sovjeterna en möjlighet att i de konkreta frågorna om freden upptäcka den provisoriska regeringens imperialistiska natur och så ta avstånd från den. (Efterkonstruktion "käre Stalin", MF:s anm.) Detta var en djupt felaktig position, ty den gav näring åt pacifistiska illusioner, göt vatten på fosterlandsförsvarets kvarnar och försvårade massornas revolutionära fostran. Denna felaktiga ståndpunkt delade jag den gången med andra partikamrater och jag gav upp den fullständigt först i mitten av april, då jag anslöt mig till Lenins teser. (Stalin: *Works*, vol 6. s 348, citeras också i Carr s. 93)

Härmed anser jag att det är fullständigt bevisat, att historieskrivningen i SUKP(b):s historia och Stalinbiografen är falsk och en skönmålning av Stalins roll i "personkultens" anda.

2. Om Stalins och Trotskijs roll i Oktoberrevolutionen

Den 10 oktober 1917 beslöt bolsjevikernas centralkommitté, med röstetalet 10-2 att förbereda väpnat uppror. Vid samma möte valdes en politbyrå (Lenin, Trotskij, Kamenev, Zinovjev, Stalin,

Skolnikov och Bubnov), som skulle sätta beslutet i verket.

Sex dagar senare bildade Petrogradsovjeten en ”militär-revolutionär kommitté” under Trotskijs ordförandeskap.

Den 16 oktober hölls ett utvidgat sammanträde av partiets CK, där, med röstetalet 20-2, det beslutades att förberedelserna för det väpnade upproret skulle fortsätta. (Trotskij var ej närvarande vid detta möte, eftersom han var på möte med sovjeten). Vid slutet av mötet valdes ett ”militär-revolutionärt centrum”. I protokollet från mötet formulerades denna punkt:

Centralkommittén skapade ett militärrevolutionärt centrum med följande medlemmar: Sverdlov, Stalin, Bubnov, Uritskij och Dzerzjinskij. Detta centrum ska bli en del av sovjetens revolutionära kommitté. (Cit i *Pravda* 2 november 1927)

Politbyrån och ”particentrum” (som Stalin senare kom att kalla det militärrevolutionära centrat) kom aldrig att existera. Det var två beslut, som i den hektiska perioden aldrig kom att verkställas. Inget samtida dokument nämner heller dessa organ vidare. Emellertid skulle dessa beslut senare utnyttjas i den stalinistiska historieförfälskningens tjänst.

Oktoberrevolutionen leddes genom Petrogradsovjetens militärrevolutionära kommitté, där Trotskij var ordförande. Om detta är alla samtida källor ense, historieomskrivningen började 1924.

I den första ryska upplagan av Lenins Samlade verk, som utgavs under Kamenevs redaktörsskap, läser vi om Trotskijs roll i Oktoberupproret:

Efter att Petrogradsovjeten blivit bolsjevikisk, valdes han (Trotskij) till dess ordförande och organiserade och ledde i denna ställning resningen den 25 oktober (Lenin, *Sobranie Sočinenii* vol XIV s. 482, not)

Stalin själv skrev i *Pravda* 6/11 1918 en artikel med rubriken ”Oktoberrevolutionen” följande:

De mest framträdande partiledarnas roll.

Inspiratör till upproret var från början till slut partiets centralkommitté, med kamrat Lenin i spetsen. Vladimir Iljitj bodde då i Petrograd, på Vyborgsidan i en hemlig våning. På kvällen den 24 oktober kallades han till Smolnyj för allmän ledning av resningen. Allt arbete med att praktiskt organisera upproret genomfördes under direkt ledarskap av ordföranden i Petrogradsovjeten, kamrat Trotskij. Man kan med säkerhet säga, att partiet framförallt och i huvudsak har kamrat Trotskij att tacka för att garnisonen så snabbt gick över på sovjetens sida och för att militärrevolutionära kommittén gjorde ett så skickligt arbete. Kamraterna Antonov och Podvojskij var Trotskijs främsta medhjälpare. Signerat J Stalin (*Pravda* nr 241, den 6/11 1918)

Anmärkning: Citatet ovan är översatt direkt från fotokopia av *Pravda*. I Stalins *Works* från 1953 finns artikeln med (vol. 4, s. 155-157), men där har man helt fräckt bara strukit det ovan citerade avsnittet. Den sista officiella *engelska* utgåva, som innehåller den fullständiga artikeln finns i samlingsverket *The October Revolution* (Lawrence and Wishart, London 1936), s. 30.

Anmärkning juli 2006: I *Molotov Remembers* (Chicago 1993) bekräftar Molotov strykningen. Där läser vi bl a ”Molotov hämtade sin egen volym [av Stalins Samlade verk, *MF anm*], i vilken han i marginalen hade skrivit det som stod i Stalins ursprungliga version – hur Trotskij lyckades vinna över Petrogradgarnisonen”. A.a. sid 166

I november 1924, under kampen mot ”trotskismen”, började historieförfälskningen i denna fråga. Den som gick i spetsen för historierevisionen var Stalin. Nu hette det plötsligt att Trotskij ”varken i

partiet, eller i Oktoberrevolutionen spelade någon speciell roll” (Stalin: *Works* vol 6 s. 343):

Ja det är sant, att Trotskij verkligen kämpade väl i oktober, men Trotskij var inte den enda som kämpade väl under oktoberperioden. Också folk, som Vänstersocialistrevolutionärerna, som då stod sida vid sida med bolsjevikerna kämpade väl. (a.a. s. 344)

Stalin gör här ett försök att jämföra Trotskij med icke-bolsjevik, som under revolutionen gjorde ett ”gott jobb”. Stalin vågade inte vid denna tidpunkt fullständigt förneka Trotskijs framträdande roll (något som man skulle göra senare).

I stället för Trotskij som ”inte spelat någon speciell roll” drog Stalin fram det tidigare nämnda beslutet från 16 oktober 1917 och förklarade att det ”praktiska centralt”, som valdes vid mötet var Oktoberrevolutionens verkliga ”organisatoriska ledarskap”. (a.a. s. 342)

Stalin ironiserade över att Trotskij över att Trotskij: ”inspiratören”, ”huvudfiguren”, ”resningens enda ledare” etc. inte valts till detta praktiska centrum (a.a. s. 342-3)

Vidare menade Stalin att Trotskij ”bara utförde Centralkommitténs och dess organs vilja” (a.a. s. 343)

Vid denna tidpunkt utredde Stalin inte frågan närmare, men efterhand vann denna beskrivning av oktoberupprorets ledning en allt större spridning. Till slut var det ”particentrum” som helt hade fått överta Trotskijs roll, medan Trotskij ”stätt i sammansvärjning mot Lenin, mot partiet, mot sovjetstaten ända sedan den socialistiska Oktoberrevolutionens första dagar” (*SUKP(b):s historia*, s. 453)

I *SUKP(b):s historia* från 1938 framställs frågan om Oktoberrevolutionens ledning på följande sätt:

Den 16 oktober ägde ett utvidgat sammanträde av partiets CK rum. Här valdes ett *Particentrum* för upprorets ledning med kamrat Stalin i spetsen. Detta Particentrum utgjorde den ledande kärnan i Revolutionära militärkommittén vid Petrograds Sovjet samt ledde praktiskt hela upproret. (*SUKP(b):s historia*, s 260)

I Stalinbiografin blir det ännu värre:

Djärvt och säkert, skickligt och med fast hand förde Lenin och Stalin partiet och arbetarklassen till den socialistiska revolutionen, till väpnat uppror. Det var de som inspirerade och organiserade den stora socialistiska Oktoberrevolutionens seger. I detta verk var Stalin Lenins närmaste stridsbroder, och det var han som i praktiken ledde hela förberedelsearbetet för upproret. Hans vägledande artiklar publicerades i de bolsjevikiska tidningarna ute i landet. Han kallade till sig representanter för distriktsorganisationerna och instruerade dem och preciserade de enskilda distriktens kampuppgifter. Den 16 oktober valde centralkommittén ett particentrum med Stalin i spetsen för att leda upproret, och denna centrala grupp bildade den ledande kärnan i Petrogradsovjets militära revolutionskommitté och hade hand om hela upprorets praktiska ledning. (Proletärkulturs utgåva s. 45)

På detta sätt lyckades Stalin & Co att göra en struts av en hönsfjäder. Följande obehagliga fakta har man dock låtit förbli obesvarade:

1) Enligt protokollet från den 17 oktober skulle centralt vara en del av sovjetens revolutionära kommitté – och där var Trotskij ordförande!! Detta betyder att ”centrat” inte ens var avsett som ett självständigt organ, utan snarare som ett kontaktorgan mellan partiet och sovjeten.

2) De personer som valdes till denna, enligt de stalinistiska historieförfalskarna, så oerhört viktiga post, inberäknade varken Lenin, partiets obestridda inspiratör och ledare, eller Trotskij, Petrograd-sovjetens ordförande. Trots detta vill man få oss att tro att ”centrat” var avsett att leda upproret.

3) Man förklarar heller inte varför man inte lyckats hitta *ett enda* dokument, som bestyrker att "centrat" någonsin i praktiken kommit att existera. Man har aldrig presenterat vare sig något protokoll, någon tidningsartikel etc som skulle kunna bestyrka den stalinistiska versionen. I stället talar alla dokument, från sovjeten, från partiet etc., under perioden 1927-23 *mot* Stalins version, inklusive Stalins egen (tidigare citerade) artikel från 1918.

Sanningen är den, att det var Stalin själv, som inte "spelade någon särskild roll" under oktoberupproret. Det är därför som man tvingas tillgripa historieförfalskningens metod för att kunna upprätthålla bilden av "geniernas geni", "vetenskapsmännens vetenskapsman" etc J V Stalin.

3. Lenin och Stalin om rysk-japanska kriget 1904 – TVÅ LINJER

A. Lenin om tsardömetts nederlag

I en artikel om "Port Arthurs fall", som publicerades den 1 januari 1905, skriver Lenin (i utdrag):

Ja, den europeiska bourgeoisin har skäl att slå larm. Proletariatet har skäl att glädja sig. Den katastrof som har drabbat vår dödliga fiende, betyder inte endast att friheten i Ryssland kommit närmare, den förebådar också ett nytt revolutionärt uppsving hos det europeiska proletariatet. ... Det avancerade, progressiva Asien har utdelat ett ohjälpligt slag mot det efterblivna och reaktionära Europa. (Lenin, *Collected Works* vol 8, sid 48)

Här igen, som så ofta i historien, har kriget mellan ett avancerat och ett efterblivet land spelat en stor revolutionär roll. Och det klassmedvetna proletariatet, som är en oförsonlig fiende till kriget – denna oundvikliga och oskiljbara följd av varje klasstyre i allmänhet – kan inte sluta sina ögon för den revolutionära uppgift som den japanska bourgeoisin utför genom sin förkrossande seger över den ryska autokratin. Proletariatet är fientligt till varje bourgeois, men denna fiendskap befriar det inte från plikten att skilja mellan de historiskt progressiva och de reaktionära representanterna för bourgeoisin. Det är därför helt förståeligt att de mest konsekventa och pålitliga representanterna för den internationella socialdemokratin, sådana som Jukes Guesde i Frankrike och Hyndmann i England, otvetydigt uttryckte sin sympati med Japan, som jagar den ryska autokratin på flykten. Här i Ryssland har naturligtvis några socialister visat sig ha förvirrade idéer även i denna fråga. *Revoljutsionnaja Rossija* tillrättavisade Guesde och Hyndmann och sade att en socialist enbart kunde vara för ett arbetarnas Japan, ett folkets Japan och inte ett borgerligt Japan. Denna tillrättavisning är lika absurd som att förebrå en socialist för att han erkänner den progressiva naturen hos frihandelsbourgeoisin jämfört med den protektionistiska bourgeoisin. Guesde och Hyndmann försvarade inte den japanska bourgeoisin eller den japanska imperialismen, de noterade helt korrekt den historiskt progressiva rollen hos en av dem i denna konflikt mellan två borgerliga länder. (a.a. s. 53)

Det var den ryska autokratin och inte det ryska folket, som startade detta koloniala krig, som har blivit ett krig mellan de gamla och nya borgerliga världarna. Det är den autokratiska regimen och inte det ryska folket, som har lidit ett vanhedrande nederlag. Det ryska folket har vunnit på autokratin nederlag. Port Arthurs kapitulation är prologen till tsarismens kapitulation. (a.a. s. 53)

B. Stalin om tsardömetts nederlag

I en "hänvändelse till folket" den 2 september 1945, angående Japans kapitulation i det andra imperialistiska världskriget (1939-45) gör Stalin en historisk återblick, där han speciellt dröjer vid det rysk-japanska kriget 1904. Stalin skriver:

Japan inledde sin aggression mot vårt land så långt tillbaka som år 1904 under det rysk-japanska kriget. Som bekant drog Japan i februari 1904, medan underhandlingarna mellan Japan och Ryssland ännu pågick, fördel av tsarregeringens svaghet och anföll oväntat och svekfullt den ryska eskadern i Port Arthurområdet i syfte att försätta ett antal ryska krigsfartyg ur stridbart skick och därigenom ge sin egen flotta en fördelaktig position. Och Japan försatte faktiskt tre förstklassiga ryska krigsfartyg ur stridbart skick.

...

Som bekant led Ryssland då nederlag i kriget mot Japan. Japan drog fördel av Tsarrysslands nederlag och tog södra Sachalin från Ryssland samt satte sig fast på Kurilerna, varigenom det för vårt land stängde alla utfarter till oceanen i öster och följaktligen också alla framkomstvägar till hamnarna i sovjetiska Kamtjatka och sovjetiska Tjukotka. Det var tydligt, att Japan ställde som sitt mål att beröva Ryssland hela dess Fjärran Östern.

...

Men de ryska truppernas nederlag 1904 i det rysk-japanska kriget kvarlämnade bittra minnen hos vårt folk. Det var en mörk fläck på vårt land. Vårt folk väntade med tillförsikt på den dag, då Japan skulle lida nederlag och fläcken avtvås. I fyrtio år har vi, den äldre generationen, väntat på denna dag. Och nu har den kommit. I dag har Japan erkänt sitt nederlag och undertecknat en akt om kapitulation utan villkor. (Stalin: *Sovjetunionens stora fosterländska krig*, Moskva 1954, sid 197-8)

Lenins och Stalins uppfattningar om det rysk-japanska kriget är som natt och dag.

Den ena linjen: den *proletära* linjen, står Lenin för. Han behandlar frågan *klassmässigt* och glädjer sig åt tsarismens nederlag. Lenin uppfattar detta nederlag som någonting progressivt.

Den andra linjen: den *borgerliga* linjen, står Stalin för. Han behandlar frågan klasslöst, på ett chauvinistiskt sätt. För honom var nederlaget en olycka, "en mörk fläck" etc, som måste utplånas.

Vad är det för "äldre generation" som Stalin talar om? Är det en bolsjevikisk "äldre generation"? Nej, om Lenin var bolsjevik kan Stalins "äldre generation" inte vara det! Stalins "äldre generation" måste vara en generation av storryska chauvinister. Inte ens mensjevikerna intog 1904-05 en chauvinistisk ståndpunkt. Men mensjevismen rörde sig i riktning mot socialchauvinismen och förnekade så småningom den internationalistiska ståndpunkten. Och när Stalin talar om den "äldre generation" som han själv tillhör, då talar han om den mensjevikiska och chauvinistiska drägg, som efterhand fyllde de luckor i Stalins apparat, som deporteringarna och avrättningarna av tusentals bolsjevikers orsakade. Bolsjevikerna likviderades i SSSR och Komintern. Och när bolsjevismen och den revolutionära traditionen tillintetgjorts, så blev likvideringen av Komintern självt (1943) endast ett bekräftande av en redan avslutad process.

Trotskij var en av de få, och den främste av de bolsjevikers som inför världen hade möjlighet att försvara bolsjevismens fana. Han stämplades av Stalins mensjevikers, vitgardister och drägg som kontrarevolutionär och fascistagent. Trotskij svarade (med anledning av de s k Moskvaprocesserna mot stora delar av "det gamla gardet"):

Moskvaprocesserna vanhedrar inte revolutionen, ty de är reaktionens avkomma. Moskvaprocesserna vandhedar inte den gamla generationen av bolsjevikers, de visar endast, att även bolsjevikers är av kött och blod, att de inte kan hålla stånd i det oändliga när dödspendeln svänger över deras huvuden. Moskva-processerna vanhelgar den politiska regim, som har tänkt ut dem: bonapartismens regim, utan heder och utan samvete! Alla de avrättade dog med förbannelser mot denna regim på sina läppar.

Låt den som vill gråta bittra tårar, därför att historien skrider framåt på detta meningslösa sätt: två steg framåt, ett steg tillbaka. Men tårar tjäna inget till. Det är nödvändigt – som Spinoza säger – inte att skratta, inte att gråta, utan att förstå!

Vilka är de huvudanklagade? Gamla bolsjevikers, partiets, sovjetstatens, Röda Arméns, Kommunistiska Internationalens grundläggare. Vem är deras anklagare? Vysjinskij, en borgerlig advokat, som kallade sig mensjevik efter Oktoberrevolutionen, och som anslöt sig till bolsjevikerna först efter deras definitiva seger. Vem skrev de avskyvärda smädesartiklarna i *Pravda* mot de anklagade? *Zasovskij*, en f.d. stöttepelare i en (förrevolutionär) banktidskrift, en figur som Lenin i sina artiklar endast omnämnde som en "lymmel". *Pravdas* förre redaktör (Nikolaj) Bucharin är arresterad. *Pravdas* bärande kraft är nu *Koltzov*, en borgerlig följetongsförfattare, som under hela inbördeskriget stannade kvar i de vitas läger. *Sokolnikov*, en deltagare i oktoberrevolutionen och inbördeskriget är dömd som förrädare. *Rakovskij* har åtal att vänta.

Sokolnikov och Rakovskij var ambassadörer i London. Deras plats innehas nu av *Maijskij*, en högermensjevik, som under inbördeskriget var minister i den vita regeringen i Koltjakterritoriet. *Trojanovskij*, sovjetambassadören i Washington behandlar trotskisterna som kontrarevolutionärer. Han själv var under Oktoberrevolutionens första år medlem i mensjevikernas centralkommitté och anslöt sig till bolsjevikerna först sedan de började dela ut lockande ämbeten. Innan Sokolnikov blev ambassadör, var han folkkommissarie för finanserna. Vem innehar idag denna post? *Grinko*, som tillsammans med vitgardisterna under åren 1917-18 i Valfärdskommittén bekämpade sovjeterna. En av våra bästa sovjetdiplomater var Joffe, den förste ambassadören i Tyskland, som genom förföljelser drevs till självmord. Vem ersatte honom i Berlin? Först den ångerfulle oppositionsmannen *Krestinskij*, sedan *Khintjuk*, f.d. mensjevik. medlem av den kontrarevolutionära Valfärdskommittén, och slutligen *Suritz*, som också tillbragte året 1917 på den andra sidan barriaderna. Jag skulle kunna fortsätta denna lista i det oändliga.

Dessa vittomfattande personalförändringar, särskilt iögonfallande i landsorten, har sina djupa, sociala orsaker. Vilka är dessa? Det är tid, mina åhörare, hög tid att äntligen inse, att en ny aristokrati har bildats i Sovjetunionen.

(Trotskij i ett radiotal den 9 jan. -37, angående Moskvaprocesserna. Citerat från *Den permanenta revolutionens epok* s. 239-50)

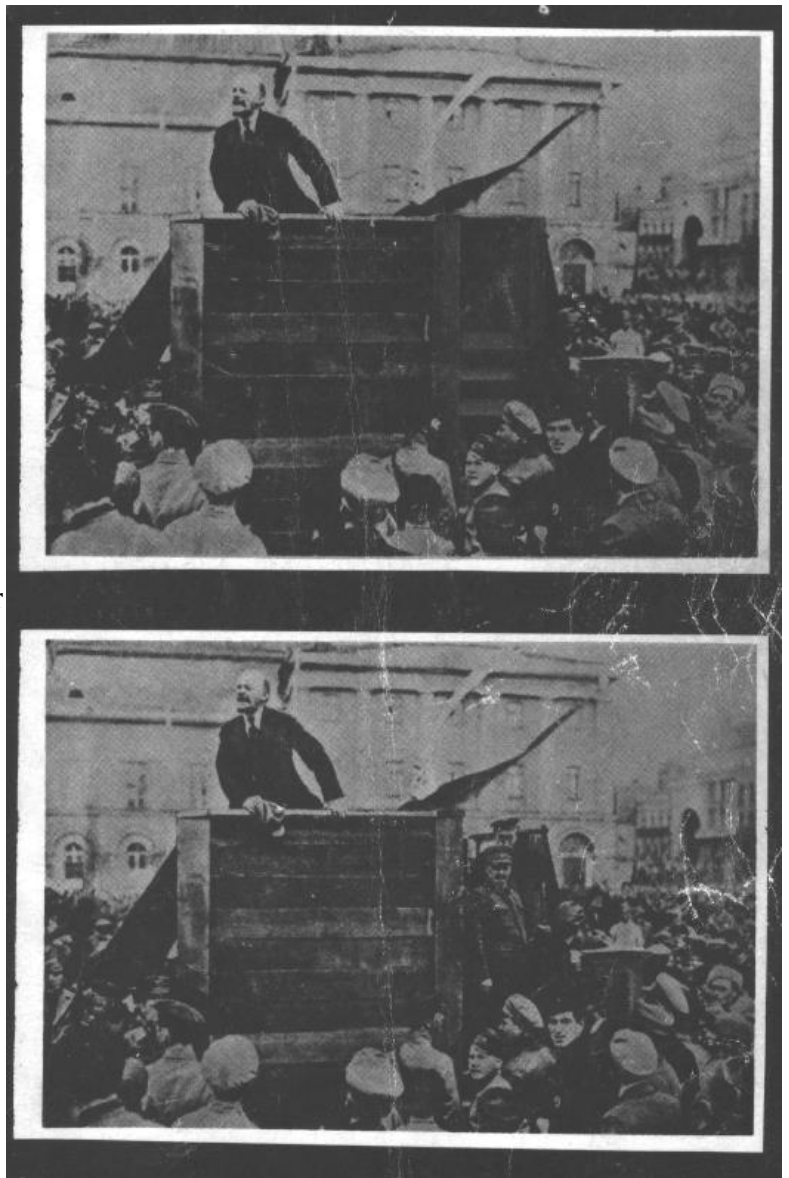
Det är bara att välja, kamrater! Leninism eller stalinism – proletär internationalism eller socialchauvinism – klasskamp eller klassarbete. Så står nämligen frågan.

Anm. För översättningarna från ryskan svarar AH.

Umeå den 10/1 -73
Martin F.

Det var inte bara den skriftliga historien som förvanskades och förfalskades under Stalin-epoken.

Man satte också i system att förfalska foton så att de bättre svarade mot den officiella politiken. Fotona till höger visar ett exempel på detta. På originalbilden (den undre) ses Lenin hålla tal, medan Trotskij och Kamenev väntar på sin tur. På den övre bilden har Trotskij och Kamenev retuscherats bort.

Mened

Stalin vid Lenins död 1924:

Då kamrat Lenin lämnade oss, anbefalldes han oss att förbli Kommunistiska internationalens principer trogna. Vi svär, kamrat Lenin, att vi utan att skona våra liv skall stärka och utvidga förbundet mellan de arbetande i hela världen – den Kommunistiska Internationalen! (Cit efter Proletärkulturs Stalinbiografi, sid. 64)

Stalin vid Kominterns upplösning 1943:

Den engelska nyhetsbyrån Reuters chefskorrespondens frågar Stalin:

De brittiska kommentarerna till beslutet om Kominterns upplösning har varit synnerligen gynnsamma. Hurudan är den sovjetiska synpunkten på denna fråga och dess inflytande på de framtida internationella förbindelserna?

Stalin svarar:

Kommunistiska internationalens upplösning är en riktig och i rätt tid företagen åtgärd, emedan den underlättar organiserandet av alla frihetsälskande nationers (dvs. Versailles-fredens skapare: de engelska, franska och amerikanska imperialisternas nationer, TW) gemensamma anfall mot den gemensamme fienden – hitlerismen.

Kommunistiska internationalens upplösning är riktig ty:

- a) Den avslöjar hitlermännens lögn att "Moskva" skulle ha för avsikt att blanda sig i andra staters liv och "bolsjevisera" dem. Det har nu gjorts slut på denna lögn.
- b) Den avslöjar förtalet från kommunismens motståndares sida inom arbetarrörelsen, att de kommunistiska partierna i olika länder inte skulle handla i sitt folks intresse utan på order utifrån. Även detta förtal har det nu gjorts slut på".
- c) Den underlättar arbetet för patrioterna i de frihetsälskande länderna att förena de framstegsvänliga krafterna i sina respektive länder – oavsett partitillhörighet och religiös övertygelse – till ett enhetligt nationellt frihetsläger för att utveckla kampen mot fascismen.
- d) Den underlättar i alla länder patrioternas arbete att förena samtliga frihetsälskande folk i ett enhetligt internationellt läger till kamp mot faran för hitlerismens världsherravälde och banar därmed väg för det framtida organiserandet av ett på jämlikhet grundat vänskapsförbund mellan folken.

Jag tror att alla dessa omständigheter tillsammans skall leda till ett ytterligare stärkande av enhetsfronten mellan de allierade och övriga förenade nationer i deras kamp för seger över hitlertyranneriet.

Jag anser, att Kommunistiska internationalens upplösning har företagits alldeles i rätt tid, emedan det just nu, då det fascistiska odjuret uppbjuder sina sista krafter, är nödvändigt att organisera de frihetsälskande ländernas gemensamma anfall för att ge detta odjur nådestöten och befria folken från det fascistiska förtrycket.

Högaktfullt J. Stalin

Citerat ur *Sovjetunionens Stora Fosterländska Krig* sid. 105-6.

Några år tillbaka var det ett helt annat ljud i källan. Låt oss ta några exempel!

Molotov inför Högsta Sovjets 5:e session:

Hitlerismens ideologi kan, liksom varje annan ideologi accepteras eller förkastas – det är fråga om politiska åsikter. Men alla kan förstå, att en ideologi inte kan förintas med våld, genom krig. Sålunda är det inte bara meningslöst, utan också brottsligt att föra ett krig, som kriget ”för att förint Hitlerismen”, under den falska flaggan att kämpa för demokrati. (Cit från Roy Medvedev: *Let History Judge* sid. 442-3)

Eller Molotov vid Högsta Sovjets session 31/10 -39 (*Om SU:s utrikespolitik*):

Vårt förhållande till Tyskland har, som jag redan sagt, grundligt förbättrats. Här har det hela utvecklats i en riktning av ett bekräftande av de vänskapliga förbindelserna, ett utvecklande av det praktiska samarbetet och det politiska stödet åt Tyskland i dess strävan till fred. (svenska upplagan, sid. 8)

Vi har alltid haft den uppfattningen, att ett starkt Tyskland är en nödvändig betingelse för varaktig fred i Europa.

...

Nu är vårt förhållande till den tyska staten byggt på basis av ett vänskapligt förhållande, på beredvillighet att understödja Tysklands strävan till fred och därjämte på en önskan att med alla medel främja utvecklandet av de sovjetisk-tyska ekonomiska förbindelserna till ömsesidig fördel för de båda staterna. (svenska upplagan, sid. 9)

Och går vi ännu lite längre tillbaka i tiden, så

Och Komintern följde med i alla svängningar under sin existens. Hur kan man tolka dessa fakta på ett annat sätt, än att Sovjetunionens ledare på den tiden bara använde Komintern som ett redskap för sin egen utrikespolitik?

Umeå den 10.1 -73

Tomas W

Bilaga

Interndemokrati och offentlig debatt i revolutionära partier

Murray Smith ger svar till Doug Lorimer i australiska DSP om interndemokrati och offentlig debatt i revolutionära partier. I motsats till Lorimer hävdar Smith att offentlig debatt om skiljelinjer var normen och inte undantaget inom Lenins bolsjevikparti – och som slutsats därav bör vara det även idag, en uppfattning som intensivt bestrids av DSP i ord och handling. Från International Viewpoint.

Debatten inleddes med en artikel på Internet-diskussionslistan av den amerikanske marxisten Louis Proyect. Doug Lorimer svarade Proyect i tidskriften Links, nr 24. Murray Smiths svar (ursprungligen kallat 'Några anmärkningar beträffande demokrati och debatt i bolsjevikpartiet') publicerades i samma tidskrift, nr 26.

Jag skulle vilja göra några kommentarer till Doug Lorimers artikel: "Bolsjevikpartiet och 'zinovjevismen': kommentarer till en karikatyr av leninismen", publicerad i *Links* nr 24.

Lenin och Trotskij med Kamenev

Louis Proyects påstående att det inte existerar något sådant som leninism är en uppfattning som idag är ganska utbredd inom vänstern. I likhet med många missuppfattningar innehåller det en kärna av sanning. Denna kärna ligger i det faktum att det post-leninistiska ledarskapet uppfann termen "leninism" år 1924, vilket Daniel Bensaid har kallat "en religiöst mumifierad renlärighet". Tidigare – som Doug Lorimer påminner om – hade termen "leninism" endast använts som en fraktionsbeteckning under debatterna inom den socialistiska rörelsen före 1917. Enligt Bensaid härrör uppfinnandet av begreppet från "kodifieringen av en organisationsmodell som sedan associerats med 'bolsjeviseringen' av Komintern, som tillät Kreml att brutalt underkuva de unga kommunistpartierna under sitt eget förmynderskap. Denna process – ofta känd som 'zinovjevism' efter dess huvudförfattare – var i själva verket varken mer eller mindre än det första steget i staliniseringen av Komintern.

Gregorij Zinovjev

Bensaid förklarar att han föredrar att undvika att använda denna specifika 'ism' när han ska försvara vad han anser vara det grundläggande i Lenins tankar. Det kan vara förståeligt, men jag anser icke desto mindre att det är praktiskt att tala om leninism. Det är inte många politiska tänkare som förtjänar en 'ism', eftersom detta låter förstå att de utvecklat en sammanhängande tankemassa som är kopplad till deras namn. Lenin är helt klart en av dem. Den "strömning av politiskt tänkande" som vi också kan kalla bolsjevism utvecklades huvudsakligen av honom. Om jag skulle tvingas ge en definition av leninism skulle det vara något i stil med "den strategi och taktik som är nödvändig för att proletariatet ska kunna ta makten under den imperialistiska epoken". Och eftersom strategi och taktik inte är mycket att ha utan ett instrument för att genomföra dem är frågan om partiets roll själva hjärtat i leninismen.

Den huvudpunkt jag vill ta upp är frågan om demokratisk debatt i bolsjevikpartiet, och särskilt offentligt uttryckande av avvikande åsikter. Jag anser att det är omöjligt att se på bolsjevikpartiets historia och dess debatter utan att erkänna att den absolut övervägande delen av dessa verkligen var offentliga. I den meningen var normen, om vi vill använda denna term, att debatten skulle vara offentlig. En norm innebär inte någon absolut princip, och det fanns ingen sådan princip i bolsjevikpartiet. Men det var definitivt det normala tillvägagångssättet att diskutera skiljaktiga uppfattningar

offentligt, och jag anser det värdefullt att titta på varför, eftersom det berättar någonting för oss om Lenins parti och dess förhållande till arbetarklassen.

Innan jag tar mig an huvudämnet vill jag ta upp ett par andra saker.

Andra Internationalen

Lorimer beskriver Proyects framställning av bolsjevikpartiet som att det hade ”mer gemensamt med praktiken hos de västeuropeiska och nordamerikanska partierna i Andra Internationalen före 1914 än med bolsjevikernas faktiska ståndpunkter och praktik vad gäller partiorganisation”. Det är troligen sant att Proyect skulle godkänna det i stora drag nära släktskapet mellan dessa partier. Men jag är inte säker på att det fanns en allmän modell eller praktik vad gäller demokratisk debatt – offentlig eller icke – i den socialistiska rörelsen före 1914. De nationella partierna skilde sig i hög grad från varandra. Det fanns definitivt uppfattningen att partierna skulle omfatta alla som ansåg sig vara marxister eller åtminstone socialister, och i själva verket vissa som inte gjorde det, eller vars uppfattning om ”socialism” var i hög grad möjlig att ifrågasätta, särskilt vad gäller det brittiska Labour-partiet. Den enda klara politiska avgränsningen gällde den anarkistiska strömningen under 1890-talet.

Som Lorimer har i en annan artikel påpekat att detta ”allt ingår”-koncept inte var någon återspeglings av Marx och Engels uppfattning, vilka under sin livstid systematiskt tog strid mot det tyska socialdemokratiska partiets (SPD) misstag och svagheter, och betraktade en splittring med dess opportunistiska flygel som oundviklig. I själva verket stod inte Andra Internationalens partier för någon bestämd teoretiskt utarbetad partisyn.

De var resultatet av arbetarrörelsen i respektive länder i ett givet ögonblick, de var ganska heterogena, mer eller mindre påverkade av marxismen och med olika tolkningar av den. Andra Internationalens marxism var i hög grad påverkade av Kautsky, Plechanov och andra, ett slags fatalistisk marxism som ansåg att socialismens seger oundvikligen skulle komma som ett resultat av objektiva processer genom kapitalismens utveckling. Deras partier var inte uppbyggda för att kämpa om makten utan att vänta på den och fylla ut tomrummet. Detta framgår mycket klart i vad som anses vara Kautskys mest radikala arbete, *Vägen till makt*, som utkom 1909.

Den breda Andra Internationalen framställs ibland som en modell för demokrati i jämförelse med den bolsjevikiska traditionen. Men som Ernest Mandel har påpekat var bolsjevikpartiet mer demokratiskt än de tyska och österrikiska socialdemokratiska partierna ”till och med i deras bästa stunder”. Även om det fanns vissa inskränkningar i den borgerliga demokratin i Tyskland före 1914, kunde SPD till skillnad från den ryska socialdemokratin arbeta öppet. Men dess debatter var mindre fria i takt med att SPD dominerades av parti- och fackföreningsbyråkratin och av opportunistisk politik försökte partiets ledarskap mer och mer undertrycka debatten i sådana känsliga frågor som masstrejken, kravet på republik och antimilitarism, och började censurera sådana som, i likhet med Rosa Luxemburg och Karl Liebknecht, reste dessa frågor.

Som Lorimer har påvisat i den tidigare citerade artikeln utmanade inte Lenin ”Kautskys uppfattning om arbetarpartiet” förrän 1914. Men han bröt utan tvivel mycket tidigt mot den i praktisk handling i Ryssland. Det grundläggande med Lenins parti var inte bara dess klasskaraktär, utan att det var ett parti för handling som organiserats utifrån ett program. När Lenin vid olika tillfällen definierade frontlinjerna för detta parti tillämpade han kriterier som inte var ideologiska utan huvudsakligen politiska och organisatoriska. De två exempel på uteslutningar som Lorimer åberopar (1905 och 1912) är inte individuella utan massuteslutningar – i själva verket splittringar. Vad man inte kan finna i bolsjevikpartiets historia är enskilda medlemmar som utesluts för att de har en avvikande politisk åsikt, eller ens – med få undantag – för politiskt motiverade disciplinbrott (se nedan).

Splittring och enande, 1905 - 06

Låt oss titta på de två exemplen. 1904 - 05 drog Lenin efter viss tvekan slutsatsen att splittringen 1903 varit berättigad. Detta var inte enbart p.g.a. organisationsfrågan utan p.g.a. att mensjevikerna började visa vad som 1903 endast fanns i bakgrunden och skulle komma att bli mensjevismens stora kännetecken: acceptandet av borgarklassens ledande roll i revolutionen och konsekvent anpassning till de borgerliga liberalerna.

Bolsjevikerna organiserade den tredje kongressen på grundval av majoritetsregeln, mensjevikerna bojkottade den, och kongressen förklarade de bojkottande uteslutna ur partiet. Mensjevikerna uteslöts inte p.g.a. särskilda politiska skiljelinjer, utan för vägran att acceptera partiets auktoritet. I själva verket hade splittringen inom socialdemokratin redan börjat ifrågasättas genom revolutionens utveckling.

En hemlig kongressresolution beslöt att öppna en diskussion med mensjevikerna. Återföreningen ägde rum vid fjärde kongressen 1906. Doug Lorimer skriver: "Lenin stödde återföreningen eftersom han accepterade Kautskys uppfattning om det socialistiska partiet som att det skulle innefatta alla som räknade sig själva som marxister, och eftersom de tidigare skiljaktigheterna i organisatoriska frågor till största delen hade undanröjts".

De tidigare skiljelinjerna beträffande organisation hade förvisso på det hela taget undanröjts. Men viktigare än Lenins acceptande av Kautskys uppfattning om partiet var två andra faktorer. Först och främst var det trycket nerifrån, från partiet i Ryssland och de nya anhängarna. För det andra var det Lenins bedömning att mensjevikerna hade utvecklats positivt under inflytande av revolutionen. Alldeles innan kongressen skrev Lenin att revolutionen "hade inte distanserat de två flyglarna inom socialdemokratin från varandra, utan fört dem närmare ... de gamla trätorna från tiden före revolutionen har lämnat plats för solidaritet i praktiska frågor". Han fortsatte: "Natjalo [mensjevikernas tidning] förespråkar proletariats diktatur. Novaja Zjizn [en bolsjevikisk tidning] bekänner sig till proletariats och böndernas demokratiska diktatur. Men visar inte varje fas hos vilket europeiskt socialistiskt parti som helst upp liknande skillnader inom socialdemokratin?"

Den sistnämnda slutsatsen var en aning bedräglig, eftersom fastän *Natjalo* var en mensjevikisk tidning så var dess redaktionella linje starkt påverkad av Trotskij, som vid denna tidpunkt inte var mensjevik och vars uppfattning om revolutionens ledande kraft skiljde sig starkt från deras. Klyftan mellan Lenins och Trotskijns uppfattningar om revolutionen visade sig kunna överbryggas eftersom båda baserades på arbetarklassens ledande roll. Olikheten mot mensjevikernas var mycket mera grundläggande.

Innan kongressen inleddes hade Lenin definierat den politiska plattformen för enande som att man måste vara överens om väpnat uppror och om aktivitet inom sovjeten (?). Och han hoppades att ett nytt uppsving för revolutionen skulle föra mensjevikerna åt vänster. Men i själva verket började mensjevikerna under själva kongressen svänga fram och tillbaka i frågan om väpnat uppror och andra frågor, och i den centrala frågan om arbetarklassens respektive borgarklassens roll i revolutionen, och detta accentuerades när den revolutionära vågen avtog. Samgåendet 1906 inledde en period av vad som skulle kunna kallas halvenande fram till 1912, en period av instabil samexistens med öppna fraktioner och konstanta konflikter.

Partiet återkonstitueras 1912

1912 startade inte Lenin från tanken på en splittring från en idéströmning, inte heller att dela marxisterna från de andra eller att ena alla marxister. Han grep sig an att återuppbygga det illegala partiet kring dess program. Definitionsmässigt uteslöts alla som var emot existensen av det illegala

partiet från denna process:

Det är inte bara en skillnad i fråga om organisation, vägen för partibygget, det är oenighet i frågan om partiets själva existens. Det kan därför aldrig bli frågan om någon försoning, någon överenskommelse eller kompromiss.

Skiljelinjen var inte bara organisatorisk utan politisk. Likvidatorerna som bara ville ha ett legalt arbetarparti var beredda att acceptera de begränsningar detta skulle förutsätta i Tsarryssland, som kravet på republik och konfiskation av jordegendomarna.

Lenin föresatte sig inte att konstituera sin egen strömning som partiet utan att återuppbygga partiet och samla alla som var redo att acceptera dess överhöghet och program. Det fanns ingenting i Prag-konferensen som automatiskt uteslöt Plechanov och de mensjevikerna som var för ett parti, Trotskij eller Vperjodisterna. Det var faktiskt ganska få representanter för dessa strömningar som deltog i den kaderskola som bolsjevikerna höll i Longjumeau 1911, som ett led i arbetet med partibygget. Det var deras val att inte fortsätta att delta utan att föredra att söka enhet med avvecklarna. (I själva verket var två av de fjorton röstande delegaterna i Prag anhängare till Plechanov men han deltog inte själv och distanserade sig snabbt från det bolsjevikiska RSDLP.)

Ställda inför att ha övergivits av de strömningar som stod mellan dem själva och likvidatorerna tog bolsjevikerna på sig själva att återuppbygga partiet – på ett mycket framgångsrikt sätt. En polisrapport från 1913 förklarade ganska ingående utbredandet av det bolsjevikiska inflytandet och drog slutsatsen: ”För närvarande fortgår uppbygget av hela det underjordiska partiet kring bolsjevikernas organisationer, och de senare utgör i praktiken det Ryska Socialdemokratiska Arbetarpartiet”.

Offentliga debatter

RSDLP:s, den bolsjevikiska fraktionens och sedan partiets hela historia utmärktes av debatter som ofta var mycket skarpa. Praktiskt taget samtliga var offentliga. Varför? För det första finns inte nödvändigtvis någon motsättning mellan offentlig debatt och demokratisk centralism. Korrekt uppfattad är demokratisk centralism ett medel att uppnå enighet i handling kring beslut som tagits efter demokratisk debatt.

Vad det inte innebär är ett försök att införa ideologisk likformighet. Sådan likformighet, eller homogenitet, som Trotskij senare kallade ”en allmän förståelse av händelser och uppgifter” är verkligen önskvärd. Men den kan endast vara resultatet av lång gemensam erfarenhet och debatt. Den kan inte införas genom stadgar. Detta görs fullständigt klart i de avsnitt som Lorimer citerar från *”Radikalismen” – kommunismens barnsjukdom*. Alla skäl som Lenin ger för bolsjevikernas disciplin är politiska – förtruppens medvetenhet (dvs. bolsjevikpartiet), uppblandningen med proletariats breda lager, det politiska ledarskapets korrekthet.

Inget av detta kan införas uppifrån, och allt tar tid att utveckla. I många avseenden var bolsjevikpartiet efter 1917 mycket heterogent – det rörde långtifrån samsyn i ekonomiska frågor, om organiserandet av Sovjetregimen, om fackföreningarna, om den nationella frågan till exempel. Men under femton år hade partiet byggt upp en kader med tillräcklig programmatisk samhörighet och förtroende för sitt ledarskap för att kunna svara upp mot revolutionens prövningar och inbördeskriget utan någon splittring. Det som bolsjevikpartiets historia bekräftade på ett positivt sätt bekräftade erfarenheterna från de flesta av de nybildade kommunistpartierna under perioden 1917-23 på ett negativt sätt. Partier kan inte improviseras fram under revolutionens hetta. Tysklands Kommunistparti – det parti som mötte de största utmaningarna – befann sig i verklig permanent kris från 1918 till 1923.

Demokratisk centralism utesluter debatt under pågående handling. Det utesluter inte debatt före och efteråt och, eftersom det inte handlar om att uppnå allmän enighet, kan den debatten vara offentlig och var så i allmänhet. En sådan debatt försvagar inte i sig nödvändigtvis partiets enighet. Enligt min mening avgjordes debatternas allmänna karaktär av partiets natur och vilket slag av anknytning till arbetarklassen det hade.

RSDLP och bolsjevikerna var den ryska arbetarklassens partier. I motsättning till en utbredd missuppfattning hade rysk socialdemokrati även före 1905 seriösa länkar till arbetarklassen och många arbetarmedlemmar, även om det underjordiska partiets strukturer hade en tendens att domineras av icke-arbetarklass-element, men det var 1905 som partiet fick sin avgörande koppling till de avancerade arbetarna och blev ett massparti under revolutionen.

Även om det försvagades och desorganiserades i och med kontrarevolutionen och den följande reaktionsperioden förlorade det aldrig sin masskaraktär. Efter vad som i själva verket var en ganska kort period av tillbakagång blev bolsjevikpartiet åter ett massparti 1912-14. Andelen av klassen som partiet organiserade vid en viss tidpunkt varierade beroende på omständigheterna. Men det fanns ingen kinesisk mur mellan dem som befann sig innanför det och dem som var utanför, debatterna var relevanta och intressanta för många arbetare som inte eller ännu inte fanns inom partiet.

Bolsjevikfraktionen

Doug Lorimer säger "...fulla rättigheter att diskutera och kritisera partibeslut – även offentligt – har ofta på ett felaktigt sätt tolkats som Lenins uppfattning om normen för hur ett revolutionärt marxistiskt parti skulle fungera". Och han hävdar att "Lenins argument för frihet till offentlig kritik av partibeslut" måste ses mot bakgrunden av att 1906 års RSDLP inte var ett revolutionärt marxistiskt parti och att han ville ha full frihet för bolsjevikfraktionen, som då var i minoritet, att framföra offentlig kritik.

Förvisso var inte RSDLP av år 1906 detsamma som bolsjevikpartiet, men detta innebär inga stora skillnader beträffande hur offentliga debatter fördes. Låt oss titta i dokumenten. Lenins kamp för ett parti inleddes när han befann sig i exil i Sibirien. 1897 skrev han *De ryska socialdemokraternas uppgifter* som kom ut som en pamflett utomlands 1898. Alla de viktigare debatterna med ekonomisterna (?) från 1898 till 1903 och senare med mensjevikerna fördes i de olika fraktionernas tidningar och genom publicerande av pamfletter. Kampen mot ekonomisterna från 1898 till 1903 fördes offentligt på *Iskras* sidor och i boken *Vad bör göras?* 1904 publicerade Lenin *Ett steg framåt, två steg tillbaka*, hans analys av splittringen 1903, som en offentlig pamflett.

Kanske skulle man kunna säga att före 1903 var offentlig debatt den enda möjliga vägen eftersom det inte fanns någon partistruktur att agera inom, och inget partiledarskap som skulle kunnat organisera debatten. Man skulle också kunna hävda att det efter 1903 var naturligt att ha en offentlig debatt eftersom bolsjevikerna uppträdde som en offentlig fraktion. Men sedan att föra debatter offentligt var ett permanent drag i partilivet. När skiljelinjerna mellan Lenin och de ultravänsteristiska bolsjevikerna uppstod efter 1907 fördes debatten också offentligt, vanligen på den bolsjevikiska tidningen *Proletarijs* sidor.

Dessutom – trots att samsynen inom en fraktion med nödvändighet är större än inom ett parti – var bolsjevikfraktionens disciplin baserad på de överenskomna politiska och organisatoriska frågor som skiljde den från mensjevismen. Den "enhällighet i åsikter" som Lenin hänvisade till handlade om dessa frågor. Vid RSDLP:s nationella kongress i juli 1907 röstade Lenin med mensjevikerna och polackerna mot att bojkotta valen till duman, mot bolsjevikernas majoritet.

Han hade motvilligt böjt sig inför bolsjevik-majoriteten i samma fråga året innan. Men detta var

speciella taktiska olikheter som inte ifrågasatte bolsjevikfraktionens politiska grunder. När den allmänna ultravänsterpolitik som bedrevs av Bogdanov och hans strömning (känd som Vperjodisterna), innefattande en vägran att utnyttja möjligheterna till legalt arbete, fick central betydelse och hotade att isolera partiet från arbetarklassen, blev det nödvändigt att splittra fraktionen, vilket också skedde 1909.

Det politiska behovet av splittringen bekräftades av den följande händelseutvecklingen. För det första bekräftades det av Lenins strålande framgångar med att återuppbygga partiet 1911-14 medelst en kombination av legalt och illegalt arbete: för att vara mer precis, genom att använda det illegala partiet som bas och utnyttja varje möjlig väg till legalt arbete (val, fackföreningar, *Pravda* osv). Och det bekräftades på ett negativt sätt genom det faktum att Vperjodisterna uppnådde mycket litet och upplöstes, fastän de flesta som en följd därav återvände till bolsjevismen.

Det avgörande är inte, som Proyeckt hävdar, att Bogdanov inte längre var marxist. Han var en varken mer eller mindre diskutabel marxist 1909 än tidigare eller efteråt. Hans filosofiska idéer hade inte förändrats sedan 1904, de blev bara viktigare och fick mer konkreta effekter, vilket är orsaken till att Lenin såg det som nödvändigt att föra en kamp mot dem och att skriva *Materialism och empirokriticism*. I själva verket bröt inte Bogdanov med den revolutionära politiken – efter 1917 återvände han till Ryssland och anslöt sig till bolsjevikpartiet.

Debatter i bolsjevikpartiet

Lorimer citerar frikostigt från Lenins rapport till Brysselkonferensen 1914, som jag redan har hänvisat till. Denna rapport är verkligen värd att studera från flera utgångspunkter. För det första talar Lenin uppenbarligen utifrån en styrkeposition, efter att ha byggt upp partiet igen kring bolsjevikfraktionen, och han drar upp mycket tydliga politiska och organisatoriska ramar för partiet. Samtidigt säger han att för dem som accepterar dessa ramar kommer det att finnas full frihet för diskussioner. Han argumenterar faktiskt inte för att det inte ska få finnas någon offentlig debatt. Vad han säger är att grupper inom partiet inte ska ge ut tidningar som argumenterar för deras egna åsikter.

En minoritet som har invändningar i program- taktik- och organisationsfrågor har rätt att presentera dem för partiet i en diskussionsbulletin, som måste skapas speciellt för detta ändamål, men den kan inte engagera sig i en rivaliserande tidning eller i arbete med att desorganisera majoritetens handlingar och beslut.

Han föreslår: ”Vi måste skapa i utlandet – med medel som samlas in där – ett organ för socialdemokratisk diskussion där program-, taktik- och organisationsfrågor kan debatteras brett och utan censur”. Denna tidning såg dock aldrig dagens ljus, utan tvivel på grund av kriget. Men det finns inga indikationer på att avsikten inte var att den skulle bli offentlig: varför skulle annars anmärkningen om ingen censur göras? Det som Lenin bekämpade var inte offentlig debatt utan rivaliserande publikationer som försvarade sin egen politik i strid mot majoritetens linje.

Doug Lorimer nämner också de tvister som Lenin hade med Bucharin 1915-16. Det är tydligt att Lenin försökte undvika en offentlig debatt med Bucharin, och om möjligt med Pjatakov och Bosch, för att ge dem tid att reflektera. Och han lyckades faktiskt undvika en offentlig debatt med Bucharin. Lenin föredrog att, om gruppen ville försvara sina uppfattningar, skulle de göra detta i en pamflett som spreds inom partiet snarare än utanför. Men han vägrade inte att genomföra en offentlig debatt om de absolut insisterade på det, och ett bidrag från Pjatakov och ett svar från Lenin var faktiskt förberett till nr 3 av *Sbornik Sotsial-Demokrata* (den bolsjevikiska tidskrift som ersatte *Kommunist*). Numret kom aldrig ut p.g.a. brist på pengar, så manuskripten till Pjatakovs artikel och Lenins svar cirkulerade inom partiet. (John Ridell (red): *Lenin's Struggle for a Revolutionary*

International. Documents: 1907-1916. The Preparatory Years, New York, 1984, s 364.) Bucharins, Pjatakovs och Bosch teser i den nationella frågan finns återgivna i denna bok (s 362), liksom Lenins svar till Pjatakov. (Detta och annat av Lenins material kan också återfinnas i *Collected Works*, volym 23.)

Stephen Cohen har rätt beträffande frånvaron av offentlig debatt mellan Lenin och Bucharin, men han verkar ha misstagit sig vad gäller Radeks artikel i *Kommunist*. Den enda artikeln av Radek i detta nummer var "Ett kvartssekel av imperialistisk utveckling", som beskrivs av Lenin i ett brev till Zinovjev som "tråkig" men "användbar". Men i det första numret av *Sbornik Sotsial-Demokrata* fanns en artikel av Radek i den nationella frågan med ett svar av Lenin. Lenins ovilja att samarbeta med trion på *Kommunist* verkar inte så mycket ha gällt det enda nummer av tidskriften som faktiskt kom ut, som de politiska tvister som uppstod som en följd (och som inte bara gällde den nationella frågan, utan också problem som röde Zimmerwald vänstern).

Bolsjevikdebatter 1917 och senare

Så snart revolutionen bröt ut i februari 1917 skrev Lenin i Zürich sin serie av *Brev från fjärran*. De var avsedda att publiceras, det första skottet i slaget för att nå en nyorientering av partiet under den nya revolutionen. Endast det första brevet publicerades i *Pravda* (med omkring en femtedel bortskuren av redaktionen). Detta hade ingenting att göra med normer för intern eller offentlig debatt utan berodde helt och hållet på det faktum att det verkställande partiledarskapet och *Pravdas* redaktionsledning inte höll med om det som Lenin skrev. Detta var inget nytt: Lenin klagade oavbrutet 1912-14 på att *Pravdas* redaktionsledning skar i eller förfalskade hans attacker på likvidatorerna.

När Lenin återvände till Ryssland sjösatte han omedelbart – offentligt – vad som antagligen var den viktigaste debatten i partiets historia, den som ledde till antagandet av Aprilteserna. Lenin var så isolerad i inledningen av denna debatt att han publicerade sitt utkast till teserna den 7 april i *Pravda* under sitt eget namn. Dagen därpå fanns en artikel av Kamenev, "Våra skiljelinjer", som slog fast att Lenins syn inte delades av *Pravdas* redaktion eller av Centralkommitténs ledning (?).

Debatten började, och Lenin vann snabbt stöd från partiets arbetarklassbas, som stod till vänster om ledarskapet. Som Trotskij anmärkte i sin *Ryska revolutionens historia*: "Dessa arbetarrevolutionärer saknade bara de teoretiska resurserna för att försvara sin ställning. Men de var redo att ställa upp vid den första tydliga kallelsen. Det var på detta skikt av arbetare, som avgjort var sprunget ur uppsvinget 1912 - 14, som Lenin nu stödde sig." han kom att fortsätta att stödja sig på dem under hela året 1917.

Aprilteserna skisserade hur det politiska målet för proletariats diktatur, med stöd av den fattiga delen av bondeklassen, skulle förverkligas genom sovjeterna. Man skulle kunna förvänta sig att debatten kring den känsliga frågan om det aktuella upproret skulle föras mer diskret. Men vad ser vi? Tvingad att gå under jorden efter Julidagarna fortsatte Lenin att försvara sina idéer inom partiet. I mycket stor utsträckning handlade detta om en strid för att övertyga partiledningen att förbereda och leda upproret.

Grunddragen i denna debatt var offentlig. Lenins artikel "Den politiska situationen (fyra teser)" publicerades i den bolsjevikiska pressen den 23 juli. Där argumenterade han för att kombinera legalt och illegalt arbete precis som 1912 - 14, men att också fastställa målet för ett väpnat uppror: "Det väpnade upproret kan inte ha något annat syfte än att föra över makten till proletariatet med fattigböndernas stöd, om vårt partiprogram ska tillämpas".

Det politiska målet är tydligt och uttalat offentligt. Denna följdes av en serie andra artiklar. Bland

annat publicerade Lenin en offentlig kritik av Kamenev för hans tal i samband med den internationella socialistkonferensen i Stockholm. Samtidigt framfördes Lenins mer specifika rekommendationer i fråga om upproret via privat korrespondens med partiledningen.

Följaktligen fördes alla viktigare debatter under perioden 1917 till 1921 offentligt, från debatten om Brest-Litovsk i början av 1918 till fackföreningsdebatten 1920-21. Före och efter Oktoberrevolutionen ägde en omfattande debatt rum om förhållandet mellan fabriksråd och fackföreningar och mellan arbetarkontroll och central planering. Den inleddes på konferensen för fabriksråd i juni 1917 och pågick i en eller annan form till 1921-22.

Alla huvuddebattörerna var bolsjevik. Alla inblandade uttryckte åsikter som fanns inte bara inom partiet utan bland de arbetare som de representerade. Detta pekar på problemet med förhållandet mellan partiet och massorganisationer. Man kan inte lösa detta problem genom att helt enkelt permanent införa partidisciplin och majoritetslinjen. Detta kan vara nödvändigt när liv och död står på spel, men även då måste man övertyga. Men om partimedlemmar med massinflytande – särskilt en majoritet – systematiskt röstar som ett block i massorganisationer (fackföreningar, fabriksråd, sovjet) kommer de att vanställa dessa organisationers demokratiska funktionssätt.

Disciplinbrott

Förutom att debatten var offentlig, var det inte ovanligt med disciplinbrott. Lorimer ger exemplet att Rjazanov och Lozovskij röstade mot att förbjuda borgerliga tidningar. Hans förklaring att de var "nyligen rekryterade" är inte övertygande. För det första var Rjazanov och Lozovskij knappast nya, båda hade ungefär tjugo års partimedlemskap bakom sig, och Lozovskij hade varit bolsjevik från 1903 till åtminstone 1909 innan han blev i första hand indragen i den franska arbetarrörelsen. För det andra var dessa långt ifrån isolerade exempel. Samma båda personer opponerade sig offentligt i diskussionen om den konstituerande församlingen. Zinovjevs och Kamenevs mycket allvarligare disciplinbrott i oktober är välkänt.

Omedelbart efter maktövertagandet blommade en stor debatt ut i bolsjevikpartiet kring frågan om "en regering av sovjetpartier" (dvs en koalition med mensjevikerna och Social-revolutionärerna). "Bolsjevikhögern" (alla bolsjevik av gammalt datum) bestående av Kamenev, Zinovjev och andra motståndare till upproret, såväl som några som varit för det, opponerade sig inte bara offentligt mot majoriteten av partiledningen utan avgick från sina regerings- och partiuppdrag för att försöka utöva påtryckningar på partiet. Under våren 1918 opponerade sig Bucharin och vänster-kommunisterna inte bara offentligt mot majoritetslinjen vid Brest-Litovsk-freden utan gav också ut femton nummer av en oppositionstidning, *Kommunist*, först dagligen, därefter mindre ofta.

Vilka slutsatser ska vi dra från dess fakta? Inte att vad som helst är tillåtet, att det inte finns några gränser. Men att partidisciplinen har sina gränser under revolutionens hetta. Om man tror att det man argumenterar för eller emot är avgörande för revolutionens framtid, är det osannolikt att man skulle stå tillbaka p.g.a. formella disciplin-överväganden. Sådana frågor som att ta makten eller inte, den nya regeringens natur, den konstituerande församlingen och krig eller fred faller inom denna kategori.

Och det kan inte råda något tvivel om att ifall Lenin inte hade fått majoritet i centralkommittén för att ta makten i oktober, skulle han själv ha startat en offentlig kampanj för sin linje och om nödvändigt brutit mot partidisciplinen. Som Ernest Mandel har påpekat var offentliga konflikter under revolutionen inte begränsad till några få ledare. Den radikala bolsjevikkommittén i Viborgs arbetarklassdistrikt skickade sina egna agitatorer till sjömännen i Östersjöflottan för att motverka inflytandet från Petrogradkommittén, som den ansåg vara för mjuk i fråga om den provisoriska regeringen.

Detta innebär inte att dessa offentliga brott mot partiets enighet inte var allvarliga, men man tog itu med dem politiskt snarare än administrativt. Organisatoriska åtgärder var inte absolut uteslutna (Lenin krävde vid åtskilliga tillfällen uteslutningar, och Lozovskij blev utesluten 1918 och fick återinträda ett år senare). Men i allmänhet försökte partiledningen undvika sådana åtgärder. De som offentligt försvarade en minoritetsposition drev å sin sida inte oppositionen fram till en brytning, utan accepterade slutligen majoritetslinjen. De olika personer i partiledningen som var inblandade i dessa disciplinbrott fortsatte att spela en viktig roll i revolutionen.

Levi och KPD

Jämförelsen med exemplet Paul Levi är mycket instruktiv. Som Lorimer påpekar blev inte Levi utesluten p.g.a. sina idéer, Lenin höll faktiskt med honom i huvudsak vad gäller Mars-aktionen. Han blev utesluten för att han publicerade en pamflett där han offentligt kritiserade vad han (med rätta) ansåg vara den grovt felaktiga inställningen från partiledningens sida. Som vi har sett var detta inte precis okänt i den bolsjevikiska traditionen, särskilt med tanke på att vad det gällde var inte någon andrahandsfråga utan ett stort och dyrt misstag. Partiet fick inte bara utstå allvarligt förtryck, utan man har uppskattat att det förlorade mer än hälften av sitt medlemsantal. Under dessa omständigheter måste det skapa spänningar att gå ut offentligt mot ledningen, men det måste inte automatiskt leda till uteslutning. Varför blev det så i Levis fall?

Paul Levi

I ett nötskal: KPD var inte bolsjevikpartiet. Det motsvarade inte den beskrivning av bolsjevikpartiet som skisserats i *"Radikalismen" – kommunismens barnsjukdom*, framför allt i fråga om ditt ledarskap. Dess ledning var svag, det lyckades aldrig under de fyra eller fem åren mellan bildandet och staliniseringen att formera ett stabilt ledarskikt. Under Levis inflytande hade "Öppet brev"-initiativet antagits – i själva verket utvecklingen av en politik i riktning mot socialdemokrati som föregrep enhetsfronttaktiken som antogs på Kominterns tredje kongress 1921. Men vänsteristiska idéer hade fått övertaget, med stöd av Zinovjev, Bela Kun och den orimliga "offensivteorin". Levi och hans anhängare hade hamnat i minoritet, och Levi hade avgått som partiordförande i februari. Spänningarna inom partiledningen växte.

Marsaktionen var ett ultravänsteristiskt äventyr som drevs fram av partiledningen, som medvetet provocerade framförtryck från regeringen. Vid denna tidpunkt kände inte medlemmarna till alla detaljer. De hade varit i strid, kämpat modigt och lidit och led ännu av allvarlig repression. Det var under dessa omständigheter som Levi tappade tålamodet och angrep ledningen offentligt. Partiledningen grep tillfället att bli av med honom, men deras handlande stöddes säkert av många partimedlemmar.

Levi var antagligen den mest talangfulle av KPD-ledarna efter mordet på Luxemburg, som han stod mycket nära. Tråkigt nog stod inte hans uppförande och omdöme som ledare i paritet med hans förmåga till politisk analys. Han gjorde en allvarlig missbedömning genom att iscensätta sitt angrepp. Men även då, om han hade kunnat backa från sin offentliga opposition och acceptera disciplinen, hade han inte kunnat hållas utanför partiet. Lenin gav stöd åt ett återinträde för honom under dessa omständigheter. Tråkigt nog valde han att bilda sin egen grupp och anslöt sig slutligen till SPD.

Detta var inte slutet på historien. När dess fulla effekter sjönk in och partiledningens roll blev känd skapade Mars-aktionen en allvarlig politisk kris inom partiet. Majoriteten av KPD-ledningen handskades byråkratiskt med detta i ett försök att undvika en debatt, offentlig eller på annat sätt, kring sina egna misstag. Uteslutningen av Levi kan inte ses isolerat, även om den var tekniskt rättfärdigad. Den våg av uteslutningar och avhopp som följde, som kostade partiet en stor

kadermassa, var resultatet av ett svagt ledarskap som använde organisatoriska medel för att lösa politiska problem. På detta sätt tog man inte itu med några politiska konflikter inom bolsjevikpartiet.

Komintern

Denna episod knyter an till situationen inom Komintern. Lorimer tycks förutsätta att vad som står skrivet i Kommunistiska Internationalens 21 teser representerar Lenins tankar om partidemokrati. Jag tror att det är mer komplicerat än så.

Dessa teser och den kraftigt centraliserade styrningen av internationalen var tydligt och klart en produkt av sin särskilda tid och plats, och måste uppfattas så. De var en produkt av ett verkligt internationellt inbördeskrig, men också utan tvivel en reaktion mot den icke centraliserade Andra Internationalen. Internationalen skapades under en tid då själva bolsjevikregimen befann sig under belägring och försökte bryta sig ur sin isolering. Bolsjevikerna drev på takten för att försöka skapa nya partier och en ny revolutionär international som bröt med Andra Internationalen och att beväpna dessa partier politiskt.

Dokumentet från Kominterns fyra första kongresser innehåller mycket som fortfarande är enormt värdefullt, tillsammans med en viss mängd som är förlegat, men en studie av internationalens korta historia kan inte undgå att ge vid handen att många misstag gjordes. Internationalens stadgar och funktionssätt blir begripliga i sitt sammanhang, de är förvisso inte någon modell för alla tider och platser. Åttio år senare har vi rätt och till och med plikt att vara kritiska. Och slutligen så bar denna modell för ett starkt disciplinerat parti mycket små likheter med Lenins eget partis faktiska historia, där offentlig debatt var normen och disciplinbrott inte var ovanliga.

Söndervittrandet av bolsjevikisk demokrati

Den materiella basen för bolsjevikpartiets rika politiska liv låg i det faktum att partiet hade sin bas i en stark och kämpande arbetarklass med fasta revolutionära traditioner. Förtvinandet av den demokratiska debatten inom partiet från 1921 måste ses i detta ljus. Det kan verka underligt att bolsjevikpartiet upprätthöll en levande demokratisk regim genom hela inbördeskriget, och sedan förbjöd fraktioner 1921 när inbördeskriget var över. Det är inte så underligt när man ser det i sitt sammanhang. 1921 hade den arbetarklass som hade genomfört revolutionen desorganiserats och skingrats genom kriget och förlamningen av ekonomin. De mest klassmedvetna arbetarna hade försvunnit till Röda Armén. Många hade dödats, andra hade dragits in i de olika statliga myndigheterna.

Lenin är brutalt öppenhjärtig om verkligheten i sina skrifter från den här perioden. ”Industriproletariatet är deklasserat ... Eftersom den kapitalistiska storindustrin har förvandlats till ruiner och fabriker och gruvor har stannat så har proletariatet försvunnit”. Vid den elfte partikongressen 1922 gratulerade arbetaroppositionens ledare Sjljapnikov hånfullt Lenin ”till att utgöra förtruppen till en klass som inte längre existerade”. Ironisk humor kunde inte råda bot på det konkreta problemet.

När arbetarklassen försvagades kom partiet i allt högre grad ersätta klassen. Vid den nionde kongressen 1920 kunde Kamenev säga: ”Kommunistpartiet är Rysslands regering. Landet styrs av de 600 000 partimedlemmarna”. Detta kunde ha varit en övergående fas, men så utvecklades inte det hela. Det var inte bara det att partiet ersatte sovjeterna, utan partiapparaten styrde i allt högre grad partiet, nomineringar uppfördes till ansvarsposter ersatte val. 1921 talade Lenin om ”en byråkratiskt deformerad arbetarstat”.

Det råder inget tvivel om att partiet begick misstag. Fraktionsförbudet från 1921 är allmänt ansett som ett misstag och till att ha gynnat uppkomsten av en byråkrati. Det råder inget tvivel om att det

var så. Men detta misstag föll inte ner från himlen. Faktum är att den demokratiska debatten underminerades under inflytande av de samhälleliga och ekonomiska realiteterna. Debatterna under perioden fram till den tionde kongressen var mycket bittra, inte bara gentemot arbetaroppositionen utan mellan Lenins respektive Trotskijs och Bucharins anhängare.

Det fanns skäl till detta. Konflikterna 1917-18 hade – även om de var grundläggande – gällt konjunkturrella val, och sett i stort där revolutionen framskred. Under 1920-21 ägde debatterna rum i samband med en avtagande revolutionär våg, i ett klimat med internationell isolering av revolutionen, och av de samlade materiella effekterna av tre års inbördeskrig – ekonomisk upplösning, fattigdom, svält och epidemier. I samband med detta handlade inte debatterna om konjunkturrella val utan om grundläggande frågor som förhållandet mellan partiet, arbetarklassen och bönderna, om fackföreningar, om hur ekonomin skulle organiseras. En splitting var en verklig fara. Vid den tionde kongressen frågade Lenin: ”Fanns det vid tidigare kongresser, även när tvisterna var som skarpast, situationer som på något sätt låg nära en splittring? Nej. Finns det sådana nu? Ja.” Tendensen till strama tyglar för och strypning av debatten var mycket stark.

Vi måste oupphörligen upprepa att karaktären på alla slags församlingar, kongresser, konferenser och möten i Kommunistpartiet och i Sovjet-Ryssland inte längre kan vara vad den var tidigare eller vad den ännu ibland är här hos oss, när vi håller tal som en parlamentarisk opposition, och efteråt redigerar en resolution ... Vi måste arbeta så att det ger resultat, inte skriva resolutioner.

Det är troligt att debatten på den tionde kongressen, så skarp den var, var den sista helt och hållet demokratiska debatten i bolsjevikpartiet. Debatterna på elfte och tolfte kongressen och debatten i oktober 1923 – januari 1924 dominerades i allt högre grad av den byråkratiska apparaten. Efter Sovjetunionens kollaps har nytt material kommit fram om byråkratins konsolidering under denna period. Det är nu lättare än tidigare att se hur långt denna hade fortskridit redan 1922-23.

Slutsatser

Bolsjevikpartiet är inte något slags modell som bör kopieras mekaniskt. Men det bör förvisso vara en inspirationskälla för oss, något att studera och dra lärdom av. Av dessa lärdomar är det inte den minst viktiga som gäller dess demokratiska funktionssätt. Enligt min mening kan tanken att diskussioner äger rum inom partiet och att endast besluten offentliggörs fungera endast i de tidiga stadierna av ett partis utveckling, så länge det har en svag anknytning till arbetarklassen. I själva verket fanns som vi har sett aldrig något sådant stadium i Ryssland, redan under de tidiga stadierna var debatterna offentliga.

Men i de ultravänstergrupper som utvecklades från oppositionen mot stalinismen utvecklades definitivt denna tradition. Varför? Antagligen som ett resultat av att under en lång period befinna sig på defensiven och i relativ isolering. Detta ledde i värsta fall till regimer (?) utan demokrati, eller hårt kontrollerade diskussioner, i bästa fall till regimer med en demokratisk interndebatt. Men den åtföljdes av en extrem tystlåtenhet ifråga om offentliga uttryck för skillnader i synsätt. Detta har börjat förändras, och jag tror att det kommer att fortsätta så. I den grad partier börjar vinna en åhörarskara inom sektorer av arbetarklassen kommer dessa sektorer att intressera sig för dess debatter. Detta förstärks av erfarenheterna från stalinismen. Organisationer som försöker låtsas att det inte finns några tvister inom sina led väcker misstankar. Arbetare vill veta vad som pågår, särskilt om de tänker ansluta sig till ett parti.

Murray Smith

Övers. Göran Dahlman